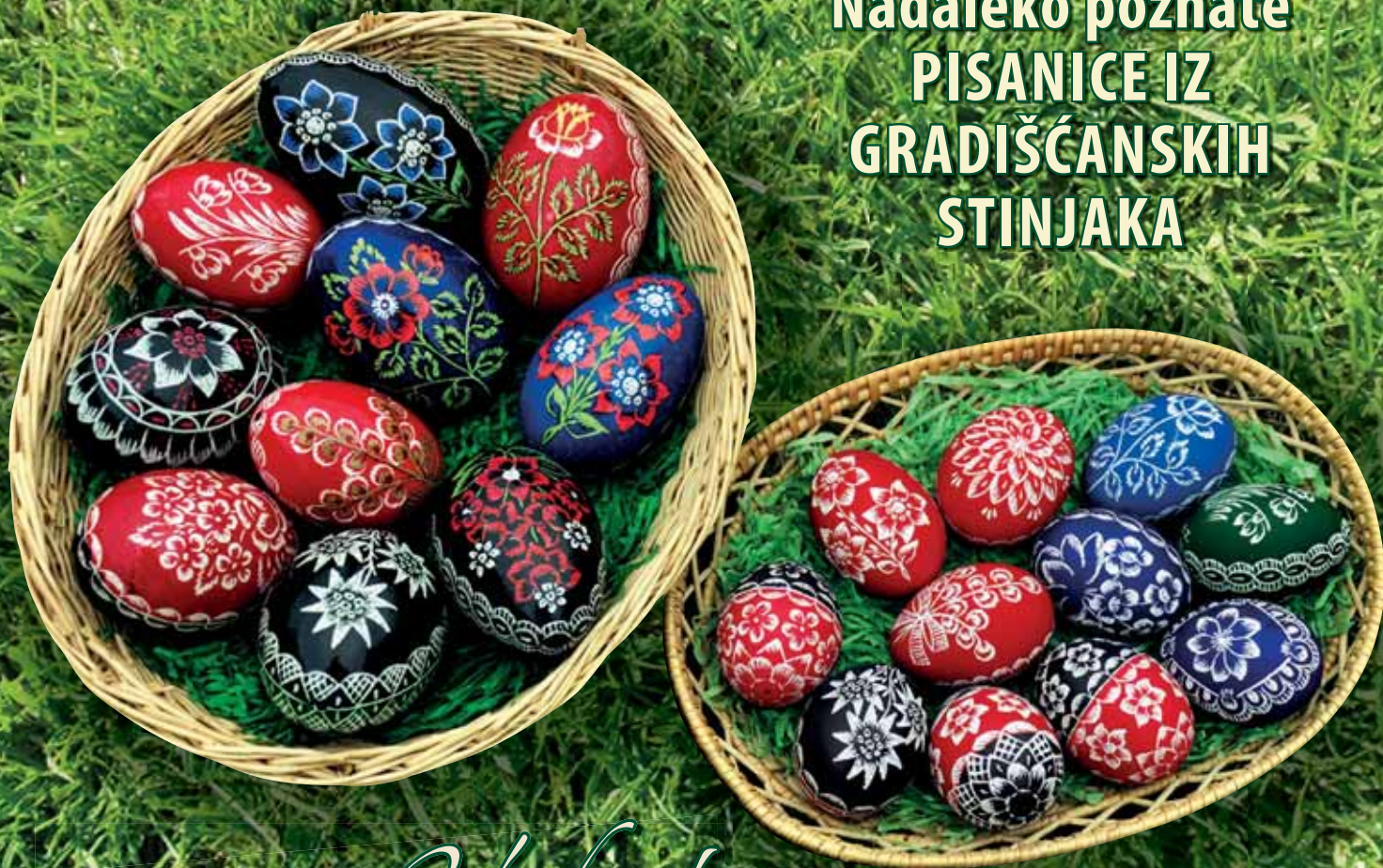

MATIĆA

Nadaleko poznate
PISANICE IZ
GRADIŠĆANSKIH
STINJAKA

Sretan Uskrs!

Njemačka: Dodjela nagrada
Večernjakovih domovnica

HMI: Predstavljen Hrvatski
iseljenički zbornik 2013.

Kanada: Umro
Nika Vrdoljak

ISSN 1330-2140

MATIČA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LXIII
Broj / No. 3/2013

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Marin Knežević

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print:
Intergrafika TTŽ d.o.o.

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:
Stinjačke pisanice
(foto: Pepi Lang)

www.matis.hr

Posjetite stranice web portala Hrvatske matice iseljenika!

Web stranice
HMI čitaju se
diljem
svijeta,
dostupne su na
tri jezika
(hrvatski,
engleski,
španjolski)
i bilježe
stalan porast
posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim
Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matris.hr

- 4 Izaslanstvo HMI-ja posjetilo Hrvate u Skopju
- 6 Predstavljen Hrvatski iseljenički zbornik
- 8 Kotor: Proslava sv. Tripuna
- 12 Papa Benedikt XVI. i Hrvati
- 14 Dani pučkog teatra u Hercegovcu
- 16 Demografsko stanje Hrvata u Vojvodini
- 19 Hrvati u BiH i ulazak Hrvatske u EU
- 20 Njemačka: Nagrade Večernjakova domovnica
- 22 Diljem svijeta proslavljeno Stepinčevo
- 24 Deset godina Hrvatske riječi iz Subotice
- 25 Subotica: Veliko prelo

- 26 Kanada: Umro Nikica Vrdoljak
- 29 Gostovanje klapa Staglin u Austriji
- 30 Intervju: General Mladen Markač
- 33 SAD: Skijaški vikend HBZ-a
- 34 Gradišće: Stinjačke pisanice
- 36 Agencija za investicije i konkurentnost
- 38 Vladimir Novak – povratnik iz SAD-a
- 46 Andreja Jakubin - iseljenica u Italiji
- 49 Matčin vremeplov
- 50 Knjiga o karaševskim Hrvatima
- 57 Zbirke pjesama Adolfa Polegubića
- 58 Kanada: Nova predstava Histeriona
- 63 Prekrasna Hrvatska

KOLUMNE

11 Globalna Hrvatska (Vesna Kukavica)	42 Naši gradovi (Zvonko Ranogajec)	45 (S)kretanja (Šimun Šito Ćorić)	54 Povijesne obljetnice (Željko Holjevac)	62 Govorimo hrvatski (Sanja Vulić)	60 Glas iz tuđine (Jozo Župić)
---	--	---	---	--	--------------------------------------

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države / other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države / other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
IBAN HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICU je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Velik interes za Hrvate koji žive u Makedoniji

Srdačan je bio susret u Zajednici Hrvata gdje se gostima obratio predsjednik ZHRM-a Ivan Bradić. Susret je protekao u razgovoru s članovima ZHRM-a o njihovu životu, radu i projektima

Na otvorenju izložbe umjetničkih djela akademskog slikara Dubravka Naumova

Napisala: **Ljerka Totch Naumova**
Snimili: **Risto Tomovski i Ivan De Villa**

Općina Rešetari iz Hrvatske i Općina Ilinden iz Makedonije u rujnu prošle godine na Rešetarskim pjesničkim susretima potpisale su Sporazum o prijateljstvu i suradnji u sklopu nadležnosti jedinica lokalne samouprave. Tako su lokalna samouprava, kultura, obrazovanje, znanost i istraživanje, informatika, turizam i druga područja od međusobnog interesa. U povodu potpisanog Sporazuma delegacija iz Hrvatske posjetila je Općinu Ilinden. Što je spojilo ove dvije prijateljske općine? Prije odgovora, upoznajmo ove uspješne općine.

Općina Rešetari nalazi se u Brodsko-posavskoj županiji u zapadnom dijelu Posavine, na koridorima važne prometne infrastrukture državnih i županijskih cesta i magistralne željezničke pruge. Radi dobre prometne povezanosti s urbanim područjem Požege može se govoriti o po-

voljnome geografskom položaju Općine Rešetari u sklopu razvojnog i utjecajnog 'trokuta' koji čine Nova Gradiška, Požega i Slavonski Brod te Zagreb i Osijek.

Na području općine uspješno djeluje Književno likovno društvo "Rešetari" koje je umjetnicima iz svijeta, osobito Hrvatima izvan domovine, otvorilo niz mogućnosti sudjelovanja na Susretima pjesnika i na Likovnoj koloniji. Ova općina zauzet će posebno mjesto u makedonskoj kulturnoj povijesti budući da je na njezinu području poginuo makedonski pjevač Toše Proeski.

PRIJAM U OPĆINI ILINDEN

Općina Ilinden, kao posebna jedinica lokalne samouprave, osnovana je 1996. godine. Ranije je bila u sustavu općine Gazi Baba. To je prigradsko naselje grada Skoplja. Točnije, nalazi se 10 km od gradskog područja na istočnom dijelu Skopske kotline na 'trokutu' Skoplje, Kumanovo i Veles. Može se govoriti o povoljnomo geografskom položaju i koridorima važne prometne infrastrukture.

Osim što postaje lider po investicijskim ulaganjima, Općina Ilinden već dugo godina organizira međunarodnu pjesničku manifestaciju na kojoj su sudjelovali i istaknuti književnici iz Hrvatske. Upravo ti pjesnički susreti spojili su ove uspješne općine Hrvatske i Makedonije. Ideju za prijateljstvo potaknuli su pjesnici ZHRM-a koji su već godinama sudionici ovih pjesničkih manifestacija

Delegaciju iz Hrvatske u sustavu: mr. sc. Marin Knezović - ravnatelj HMI-ja, Diana Mašala Perković - pravna savjetnica HMI-ja, te predstavnici Općine Rešetari: Zlatko Aga - načelnik, Milka Perković - predsjednica Vijeća, Ivan De Villa - predsjednik KLD "Rešetari" i Ivana Prakaturović - profesorica Osnovne škole "Ante Starčević", srdačno su primili domaćin Žika Stojanovski - gradonačelnik Općine Ilinden i Dejan Bogdanovski - šef kabineta, kao i predstavnik ZHRM-a mr. sc. Snježana Trojačanec i mr. sc. Ljerka Totch Naumova.

Poslije dočeka gostiju u hotelu "Belvi" slijedio je bogat i zanimljiv program: prezentacija općine Ilinden, sadašnjost i

Ravnatelj HMI uručuje biskupu dr. sc. Kiri Stojanovu tiskana izdanja Hrvatske matice iseljenika

Ivan De Villa uručio je bivšoj predsjednici ZHRM-a mr. sc. Snježani Trojačanec plaketu za dugogodišnju suradnju

razvojna strategija u kabinetu gradonačelnika, zatim izjava za medije, sastanak s rukovoditeljima u Vijećnici i obilazak odjela Općine Ilinden gdje su se razmjenjivala poslovna iskustva.

Zatim su gosti posjetili nekoliko lokaliteta u općini Ilinden gdje su se upoznali s mogućnostima i potencijalima ekonomskog razvoja. Obišli su uspješne tvrtke, kao i kapitalne objekte ove općine. Među njima nabrojimo samo neke tvrtke: RIO kafe, Deni internacional, Pekabesko, kao i Osnovnu školu "Goce Delčev" i modularnu školu.

POSJET KATOLIČKOJ KATEDRALI

Manastirski kompleks u Deljardovcima bio je također u programu. Taj živopisni kompleks freski izgrađen 1921. godine gosti su razgledali s oduševljenjem. U njegovu sustavu su crkve: sv. Đorđa - manastirska crkva, sv. Petka i sv. Nedjelje, sv. Arhangela Mihaila i Gavrila, sv. Zlate Meglenske i sv. Male Bogorodice te prostrani konaci. U tom živopisnom manastirskom kompleksu gostima je priređen svečani ručak na kojem su se služila izvrsna makedonska nacionalna jela i makedonska vina.

Uz gostovanje u Općini Ilinden hrvatsku delegaciju primio je veleposlanik Republike Hrvatske u Republici Makedoniji prof. dr. sc. Zlatko Kramarić i ministar savjetnik u Veleposlanstvu RH dr. sc. Stjepan Glas. Govorilo se o prijateljstvu i suradnji dviju općina. Na kraju susreta gosti su darovali hrvatskome veleposlaniku sva izdanja s Rešetaračkih susreta poezije.

S oduševljenjem je prošao i posjet katoličkoj katedrali "Presveto srce Isusovo", prijam kod biskupa dr. sc. Kire Stojanova i mons. Antuna Cirimotića uz raznovrsne domaće slastice koje su časne sestre pripremile posebno za goste.

Delegacija iz Hrvatske pokazala je veliko zanimanje za Hrvate koji žive u Makedoniji. Srdačan je bio susret u prostorijama Zajednice Hrvata gdje se gostima obratio predsjednik ZHRM-a Ivan Bradić. Susret je protekao u razgovoru s Hrvatima o njihovu životu, radu, o problemima financiranja i realizaciji projekata. Predstavnici iz Rešetara darovali su knjige sudionika pjesničkih susreta za knjižnicu Zajednice.

Ivan De Villa tom prigodom je uručio bivšoj predsjednici ZHRM-a mr. sc. Snježani Trojačanec plaketu za dugogodišnju suradnju i uputio pozive pjesnicima za sudjelovanje na Rešetaračkim susretima pjesnika u mjesecu rujnu.

Veliki interes pobudio je susret gostiju iz HMI-ja. Ravnatelj Knezović obratio se nazočnima, govoreći o mogućnostima i potpori koje HMI može dati iseljenicima izvan domovine Hrvatske. U razgovoru članovi ZHRM-a uputili su predstavnicima HMI-ja pohvale za dugogodišnju plodnu suradnju sa željom za sudjelovanje u projektima koje organizira HMI, kao i mogućnostima za zajedničke projekte. Pohvalili su web portal i časopis Maticu, koji godinama uspješno slijede aktivnosti Zajednice.

Gostima je prezentiran posljednji broj glasila Hrvata u Makedoniji naslovljen *Hrvatska riječ*. Glasilo o njihovim aktivnostima i obavijestima izdaje se, volonterskim radom i ljubavlju urednič-

kog odbora, već godinama, i na njega su jako ponosni. U povodu posjeta delegacije iz Hrvatske domaćini su organizirali izložbu naslovljenu "Zbogom infinitiv" akademskog slikara hrvatskih korijena Dubravka Naumova koji živi u Kanadi. U galerijskom prostoru novoootvorenog Doma kulture u općini Ilinden izložba je pobudila velik interes gostiju i posjetitelja. Za organiziranje izložbe pobrinule su se: Frosina Trajkovska i Ana Anackova iz Odjela za kulturu Općine Ilinden.

U ZAJEDNICI HRVATA

O Naumovoj izložbi koja je obišla Pariz, Bruxelles i poznate kulturne manifestacije Skopsko i Ohridsko ljeto, a obuhvaća 15 slika izrađenih na akvarel papiru u kombiniranoj tehnici, crtež, tuš, pastel i akrilit, s implementiranim detaljima u kolažu, kao i parformaciju same pozadine, govorila je mr. sc. Antoaneta Štefančić iz Odjela za kulturu grada Skoplja.

U zanimljivom programu koji su pripremili domaćini bio je i obilazak znamenitosti grada Skoplja, među kojima obilazak Tvrdave Kale, spomenika u središtu Skoplja, Kamenog mosta, staroga grad i posjet Spomen-domu Majke Terezije.

Na oproštaju predstavnici iz ZHRM-a pustili su i pokoju suzu pri sjećanju na rodni kraj. Prijateljstvo i suradnja dviju općina, jedne iz Hrvatske i druge iz Makedonije, i dalje se nastavljaju pjesničkim izričajima. ■

U skopskoj katedrali

ENG A CHF delegation visited the Macedonian capital of Skopje and its Municipality of Ilinden to meet with local Croatians and the president of the Croatian Community in Macedonia Ivan Bradić.

Riznica stvaralaštva Hrvata izvan domovine

Zbornik na 392 stranice donosi 36 samostalnih autorskih priloga razvrstanih u osam tematskih cjelina. Ovogodišnji svezak Matičina trojezičnoga godišnjaka ima sljedeće tematske cjeline: *Znaci vremena, Kroatistički obzori, Mostovi, Povjesnica, Baština, Znanost, Duhovnost te Nove knjige*

Urednica Zbornika
Vesna Kukavica

Napisala: **Željka Lešić**
Snimila: **Snježana Radoš**

U Hrvatskoj matici iseljenika, realnom i virtualnom susretništu raseljenoga naroda diljem svijeta, u utorak 19. veljače svečano je predstavljen Hrvatski iseljenički zbornik 2013. (HIZ). Zbornik je izašao u nakladi Hrvatske matice iseljenika, a uredila ga je njegova dugogodišnja urednica Vesna Kukavica. Ova serijska, stručno-popularna publikacija ove godine obilježava 57 godina izlazenja, dok njezin nakladnik HMI slavi 62. obljetnicu djelovanja. U nazočnosti velikog broja ljubitelja pisane riječi Zbornik su predstavili mr. sc. Marin Knezović, ravnatelj HMI-ja, koji

je tom prigodom pozdravio nazočne, zatim prof. dr. sc. Vlado Puljiz, dr. sc. Željka Lovrenčić, dr. sc. Rebeka Mesarić Žabčić, koja je i moderirala prezentacijom Matičina godišnjaka, te urednica Vesna Kukavica, koja je tom prigodom zahvalila svim suradnicima HIZ-a. Ulomke iz Zbornika čitao je dramski umjetnik Du-bravko Sidor.

JEZIK U TRANSNACIONALNOME PROSTORU

- Ovaj svezak još je jedna runda unutarhrvatskoga upoznavanja koja nam je premda nedostatna ipak potrebna. Hvala svima koji su pridonijeli svojim prilozi-ma da mi Hrvati postanemo ovim dopri-nosom barem malo manje strani jedni drugima - naglasio je, između ostaloga, Matičin ravnatelj.

Prof. dr. sc. Vlado Puljiz zahvalio je na dodijeljenoj ulozi promotora HIZ-a, a nazočnima je govorio o dva dijela Zbornika, opsežnom prilogu Waltera F. Lalicha o hrvatskome jeziku u transna-cionalnome prostoru te o poglavlju *Zna-nost*, koje sadrži dva priloga Tanje Rudež i prilog Janka Heraka o našim znanstve-nicima u inozemstvu i njihovu dopri-no su našoj znanosti.

- Lalich predaje na Sveučilištu Macquarie u Sydneyu, a najveću pažnju u tekstu posvećuje hrvatskome jeziku kao elementu etniciteta. Posebno govori o sveučilišnoj nastavi hrvatskoga jezika na Sveučilištu Macquarie od 1984. godi-ne te analizira nove prilike globalizaci-je i informatičke revolucije koja ubrza-va protok ljudi i informacija, a posebno naš ulazak u EU - naglasio je prof. Puljiz.

- Predmet moga posebnog zanima-nja su dva teksta znanstvene novakinje sa Splitskoga sveučilišta Eni Buljubašić, vezana uz potomke naših iseljenika u

Čileu. U tekstu naslovljenom "Dvostru-ki laureat Planeta" autorica govori o pla-netarno poznatome čileanskom piscu hrvatskih korijena Antoniju Skarmeti i njegovoj najnovijoj knjizi "Dani duge" za koju je 2012. dobio lukrativnu Planetinu nagradu za latinsko-američku književ-nost, utemeljenu 2007. godine. Nakon slavnoga Skarmete, Buljubašić se poza-bavila još jednom temom vezanom uz Čile, "Malim novinama", informativnom glasilu Hrvata s krajnjega juga te zemlje Magallanesa - naglasila je u zanimljivu izlaganju doktorica kroatologije i hispa-nistike Željka Lovrenčić.

O iseljavanju mladih visokoobrazo-vanih ljudi iz Hrvatske govorila je dr. sc. Rebeka Mesarić Žabčić.

NEGATIVAN MIGRACIJSKI SALDO

- U svojim sam istraživanjima i javnim istupima u medijima pokazala da je Hr-vatska niz posljednjih godina zabilježi-la negativan migracijski saldo, što zna-či da je imala više odseljenih iz zemlje nego doseljenih. Točnije, našu zemlju su od 1991. do 2005. godine napustila 147.252 hrvatska građanina u dobi od 30 do 45 godina života. To znači da je u 15 godina Hrvatska izgubila demograf-ski potencijal koji odgovara veličini bro-ja stanovnika grada Rijeke - istaknula je dr. sc. Rebeka Mesarić Žabčić, napome-nuvši pri tome kako je osim u "zemlje stare emigracije" poput Njemačke, Au-strije, Švicarske i Švedske, iseljavanje u tom razdoblju usmjereno i prema "novim zemljama emigracije", Sloveniji i Češkoj.

HIZ uobičajeno sadrži priloge razno-rodnog sadržaja i različitoga stručnog dosega. Na 392 stranice donosi 36 sa-mostalnih autorskih priloga razvrstanih u osam tematskih cjelina. Ovogodišnji svezak Matičina trojezičnoga godišnja-

ka ima sljedeće tematske cjeline: *Zna-
ci vremena, Kroatistički obzori, Mostovi,
Povjesnica, Baština, Znanost, Duhovnost
te Nove knjige*. Navedene cjeline donose
niz poticajnih priloga o stvaralaštvu na-
ših ljudi iz prekoceanskih zemalja, ali i
bližih europskih država u kojima višesto-
ljetno žive hrvatske manjine. Istaknimo
kako je s posebnom radošću uredništvo
prihvatilo i pristigle priloge znanstvenih
novaka i publicista mlađeg naraštaja iz
domovine i svijeta poput Eni Buljubašić.

RAZNORODNI SADRŽAJ

Građa ovogodišnjeg sveska Matičina tro-
jezičnoga godišnjaka povezuje 20 zema-
lja svijeta s četiri kontinenta, te je ilustri-
rana sa 60 fotografija. Priloge su pisali
15 doktora humanističkih znanosti sa
sveučilišta iz domovine i inozemstva, 13
magistara te osam vrsnih publicista. Uz
kulturne teme iz domovine, novi svezak
ove serijske publikacije otkriva bogatu
riznicu stvaralaštva hrvatskoga naroda
izvan matične zemlje u raznim područ-
jima ljudske djelatnosti, od književnosti
do znanosti.

Hrvatski iseljenički zbornik, iz go-
dine u godinu, prerasta u suvremenu
publikaciju namijenjenu heterogenim
grupama milijanskoga hrvatskog iselje-
ništva i to na hrvatskome, engleskome i
španjolskome jeziku, a zahvaljujući agil-
nosti urednice Vesne Kukavice HIZ ima
posljednjih 14 godina i elektroničku ina-
čicu na web portalu HMI-ja.

Glavne teme HIZ-a posvećene su kul-
turnoj baštini Lijepe Naše u europskom
ozračju, recentnoj hrvatskoj književno-
sti u dijaspori te mogućnostima uporabe
suvremenih tehnologija u nastavi mate-
rinskoga jezika i kulture u iseljeništvu.

S veseljem donosimo koristan prilog o
Matičinu digitalnom repozitoriju Hrvat-
ski izvan domovine (hriD), koji nudi od-
lične nastavne sadržaje *cyber* učiteljima
hrvatske nastave u inozemstvu. Austral-
ski Dalmatinac i profesor s Hrvatskih
studija Sveučilišta Macquarie Walter F.
Lalich iz Sydneya vješto analizira dina-
miku hrvatskoga jezika u promjenjivu
globalnom okruženju i sve većem au-
stralsko-hrvatskome transnacionalno-
me društvenom prostoru.

USPJESI HRVATSKIH ZNANSTVENIKA

Naši slavni književnici poput A. Skárme-
te (Čile), M. Yasbinček (Australija) i M.
Bodrožić (Njemačka) izgrađuju učin-
kovite veze između različitih kulturnih
zajednica. Zadivljeni smo uspjesima hr-

vatskih znanstvenika koji nakon školova-
nja u Hrvatskoj razvijaju svoje karijere u
svjetskim centrima izvrsnosti na dobro-
bit cijeloga čovječanstva, a o kojima pišu
T. Rudež i J. Herak. Među 35 uvrštenih
autorskih priloga stilskom ljepotom i ar-
gumentacijom izdvajaju se prilozima koje
su pisali Matičini stalni suradnici/e po-
put: V. Kusin, S. Vulić, D. Barać, L. Cvi-
kić i L. Kanajet Šimić, T. Nuića, I. Čizmi-
ća, M. Sopte, L. Budaka, E. B. Depope, B.
Perića, A. Glibote i G. Borića.

Budući da je Festival Hrvatske u
Francuskoj, o kojem piše E. Čandrlić,
ocijenjen najambicioznijim projektom
predstavljanja hrvatske kulture u ino-
zemstvu od njezina osamostaljenja, na-
slovnicu ovogodišnjeg HIZ-a krase skul-
ptura hrvatskog Apoksiomena, koju je u
pariškome Louvreu vidjelo milijunsko
mnoštvo toga najposjećenijega svjet-
skog muzeja.

Idući svezak svoga ljetopisa Hrvat-
ska matica iseljenika planira posvetiti
stvaralaštvu drugoga i trećega iseljenič-
kog naraštaja prekoceanskih zemalja te
suvremenim kulturnim praksama naše-
ga iseljenništva povezanim s novim me-
dijima. ■

Velika dvorana HMI-ja bila je
ispunjena do posljednjeg mjesta

Blagdan zaštitnika Boke

Dvodnevni posjet, na poziv Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore iz Kotora, saborski zastupnik i predsjednik UO-a HMI-ja Ivo Jelušić te Matičin ravnatelj Marin Knezović ocijenili su očekivanim nastavkom međusobne dugogodišnje uspješne suradnje

Biskup Janjić i uzvanici ispred katedrale

Gosti iz Zagreba na svečanoj svetoj misi

Tekst: **Uredništvo** (izvor Radio Cro Dux)

Snimke: **Radio Cro Dux, HGDCG**

Kotor je 3. veljače slavio svetog Tripuna, zaštitnika grada i Kotorske biskupije 1204. put. Prema tradiciji, na glavnim gradskim vratima formiran je odred Bokeljske mornarice, izvršena je smotra mornara uz raport viceadmiralu Iliji Radoviću. U pratnji gradskih glazbi Kotora i Tivta odred je otplesao kolo Bokeljske mornarice ispred katedrale sv. Tripuna, nakon čega je služena sveta misa. Misno slavlje predvodio je barski nadbiskup mons. Zef Gaši.

Nakon misnog slavlja uslijedila je procesija ulicama starog Kotora. U pro-

cesiji je sudjelovalo mnoštvo vjernika, redovnica, redovnika, mnogobrojnih hodočasnika iz regije, građana Kotora i Boke kotorske koji su došli odati počast sv. Tripunu, zaštitniku grada Kotora i biskupije.

TRIPUNDANSKO VEČE

Na svečanostima u Kotoru nastupio je župni pjevački zbor "Sveti Mihovil" iz Murtera, s istoimenog otoka. Ove godine

na svečanosti su nazočili ravnatelj HMI-ja Marin Knezović i predsjednik Upravnog odbora HMI-ja, saborski zastupnik Ivo Jelušić sa suradnicima.

U organizaciji Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore isti dan na večer u hotelu "Splendid" u Bečićima organizirano je tradicionalno *Tripundansko veče*.

Mnogobrojne goste i uzvanike, među kojima su bili predstavnici HMI-ja, na početku večeri pozdravio je kotorski bi-

Tradicionarno kolo Bokeljske mornarice

Mnoštvo ispred katedrale

Posjet izaslanstva HMI-ja

Dvodnevni posjet, na poziv Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore iz Kotora, saborski zastupnik i predsjednik UO-a HMI-ja Ivo Jelušić te Matičin ravnatelj Marin Knezović ocijenili su očekivanim nastavkom međusobne dugogodišnje uspješne suradnje. Posjet je započeo radnim sastankom održanim u prostoru HGD-a u Kotoru koji je razjasnio mnoge stvari oko pozicije HGDCG te su izneseni impresivni podaci o radu i ulozi HGD-a među Hrvatima u Crnoj Gori.

Izaslanstvo je približilo domaćinima djelovanje HMI-ja, a posjet je doživjelo kao očekivani nastavak dugogodišnje uspješne suradnje. Od iznimne je važnosti da su saborski zastupnik i predsjednik Upravnog odbora HMI-ja Ivo Jelušić, kao i ravnatelj HMI-ja Marin Knezović, u izravnom razgovoru mogli čuti i prodiskutirati o problematici vezanoj uz tamošnju hrvatsku manjinu. Obje strane se nadaju da će susret iznjedrili pozitivne pomake. Posebna čast bila je nazočnost na balu HGD-a u Bačićima kraj Budve, koji je održan na iznimno visokoj razini. Biti dio proslave sv. Tripuna u Kotoru za delegaciju iz Zagreba bio je doživljaj koji će pamtili. S ponosom su bili dio povorke jedinstvenoga hrvatskog bića i stoljetne tradicije.

vi "Tri kvarta" iz Kotora i "Slatka tajna" iz Metkovića.

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore prije 10 godina obnovilo je ovu priredbu uz pomoć HRT-a i Hrvatske gospodarske komore. Veće se organiziralo prije rata u kavani "Dojmi" u Kotoru u sklopu svetkovine sv. Tripuna. Zbog nedostatka adekvatne dvorane u Kotoru *Tripundansko veče* organizira se posljednje tri godine u hotelu "Splendid" u Bečićima. ■

ENG A CHF delegation paid a two-day visit to the Kotor-based Croatian Civic Society of Montenegro at the society's invitation to participate in the celebration of the feast day of St Tripun, patron saint of the city of Kotor.

skup mons. Ilija Janjić. Biskup Janjić posebno je pozdravio i zahvalio predsjedniku Crne Gore Filipu Vujanoviću "koji je svojom nazočnošću potvrdio poštovanje naše katoličke vjerske zajednice i hrvatske nacionalne zajednice u Crnoj Gori".

Predsjednik Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore Mirko Vičević uručio je plakete za posebne zasluge pojedincima koji su pridonijeli razvoju HGDCG za 2012. Plakete su uručene: Milanu Ban-

diću, gradonačelniku Zagreba, a nagradu je primio njegov izaslanik Boško Lozica te direktoru, suvlasniku hotela "Splendid" Žarku Raduloviću. Puno uspjeha Hrvatskome građanskom društvu u daljnjem radu na očuvanju identiteta i promicanju tradicijskih običaja, uz prigodni dar, zaželjeli su gosti - Pjevački zbor "Murter" s otoka Murtera.

Goste i uzvanike zabavljali su ženska klapa "Inkanto" iz Kotora, glazbeni sasta-

MANJINSKA VIJEST

PREDsjedNIK VLADE PRIMIO IZASLANSTVO GRADIŠĆANSKIH HRVATA

ZAGREB - Predsjednik Vlade Republike Hrvatske Zoran Milanović primio je 11. veljače u Banskim dvorima izaslanstvo gradišćanskih Hrvata. Na sastanku je nazočio i ministar obrane Ante Kotromanović te predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Daria Krstičević. Predsjednik Hrvatskoga kulturnog društva u Gradišću Stanko Horvath izvijestio je premijera Milanovića o projektima koji su planirani, u cilju očuvanja jezika i kulture gradišćanskih Hrvata. Posebno su naglasili nužnost realizacije hrvat-

skoga školskog sustava, kao osnovnog preduvjeta očuvanja kulture. Također, govorilo se i o drugim aktivnostima, kao što su izložbe i izdavačka djelatnost, koje su važan oblik promidžbe gradišćanske kulture i povijesti. Dio sredstava u ove svrhe mogao bi se koristiti i iz fondova Europske unije. Predsjednik Vlade Zoran Milanović rekao je da su gradišćanski hrvatski jezik i kultura blago koje imamo i treba ga u potpunosti sačuvati. "Vlada će u tome pomoći koliko može", dodao je predsjednik Vlade. (Vlada RH)

PREDSJEDNIK JOSIPOVIĆ SUSREO SE S HRVATIMA U SALZBURGU

AUSTRIJA - Austrijski Hrvati poručili su u Salzburgu na susretu s predsjednikom Ivom Josipovićem kako se ne slažu da ih se naziva iseljeničkom Hrvatskom i prosvjedovali zbog odluke hrvatske vlade da na izborima mogu glasovati samo u diplomatskim predstavništvima, a ne kao dosad i u župama, misijama i hrvatskim centrima. "Mi ne želimo biti izgubljeni za Hrvatsku. Zato nismo suglasni s odlukama da se domoljubni i politički doprinos

Hrvatskoj može dati samo u centrima Austrije gdje se nalaze hrvatska diplomatska predstavništva", rekao je pater Zlatko Špehar. "Takvom odlukom hrvatske vlade ostali smo u većini prikraćeni za svoj sveti i moralni obol Hrvatskoj", rekao je poglavar hrvatske župe bl. Alojzija Stepinca koja okuplja 9.000 vjernika. Špehar je istaknuo i kako se austrijski Hrvati ne slažu da ih se naziva "iseljenička Hrvatska" jer su iseljeni na silu političkom odlukom bivše Jugoslavije, gospodarskom oskudicom ili su zbog rata protjerani sa svojih ognjišta. "Svojim visokim autoritetom stvorite ozračje u kojem se na nas u Hrvatskoj neće gledati kao na strance, već Hrvate koji žele graditi, zapošljavati i živjeti u Hrvatskoj", poručio je Špehar Josipoviću.

Hrvatski predsjednik uzvratilo je da se na iseljene Hrvate ne gleda kao na strance, nego kao domoljube koji zbog različitih razloga žive u inozemstvu. "Hrvatska je demokratska država na pragu ulaska u EU i te nove okolnosti olakšat će veze s Hrvatima izvan domovine", rekao je predsjednik Josipović. "U Uniju ulazimo sa željom da sa svim narodima živimo u bratstvu i da hrvatski korpus povežemo više nego dosad", poručio je predsjednik Josipović Hrvatima kojih u Salzburgu i okolici ima oko 13.000. (Hina, Ured predsjednika)

ZLATNA KUNA NAJUSPJEŠNIJIM TVRTKAMA I POJEDINCIMA

ZAGREB - "Ovo je već šesta godina trajanja ekonomske krize, no moramo znati da se problemi neće riješiti preko noći. U Hrvatskoj je već dugo vođena pogrešna ekonomska politika i nisu svi kolektivno krivi za krizu, no svakako nam je potreban široki društveni konsenzus, danas kao nikada prije, kako bismo stvorili bolju budućnost", rekao je predsjednik HGK Nadan Vidošević u svome uvodnom govoru na dodjeli dvadesete po redu Zlatne kune u Nacionalnoj sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu koja se održala 28. veljače. Posebno je naglasio kako moramo riješiti pitanje koncepta kuda i kamo Hrvatska ide. Prisutnima se na kraju obratio predsjednik RH Ivo Josipović koji je čestitao nagrađenima u "kristalnoj dvorani uspjeha", a posebno je naglasio kako je teško biti uspješan u ovako teškome gospodarskom vremenu.

Hrvatska gospodarska komora kao predstavnica hrvatskoga gospodarstva sa 161 godinu dugom tradicijom i ove godine s ponosom ističe najbolje primjere, koji zaslužuju vrijedno priznanje Zlatnu kunu, te ih njome želi nagraditi, ali i potaknuti na održavanje kontinuiteta uspjehnosti.

Tvrtka AD Plastik iz Solina proglašena je najboljom velikom hrvatskom tvrtkom te joj je dodijeljena nagrada Zlatna kuna za izvrsnost poslovanja u 2012. godini. AD Plastik je najveći hrvatski proizvođač plastičnih dijelova za automobilsku industriju, zapošljava 830 djelatnika, a više od 95 posto proizvodnje izvozi. Najbolja mala tvrtka je Šestan Busch iz Preloga, proizvođač antibalističkih kaciga i druge vojne opreme, a u kategoriji srednjih tvrtki

Zlatnu kunu osvojila je tvrtka Končar-Mjerni transformatori. Najboljom bankom proglašena je Erste & Steiermärkische Bank, a najboljim osiguravajućim društvom Allianz Zagreb.

Nagrada za životno djelo pripala je ekonomistima i članici Europske akademije znanosti, umjetnosti i književnosti u Parizu Alici Wertheimer Baletić, za izniman doprinos na znanstvenom razvoju demografije. (Hina, HGK)

JEZIČNE TEHNOLOGIJE ZA HRVATSKI

Piše: Vesna Kukavica

Inovativne jezične tehnologije (JT) su posrednici koji će omogućiti hrvatskim građanima sudjelovanje u glavnim društvenim i gospodarskim tijekovima europskog i globalnog društva znanja. Sredinom ove godine, nadamo se od 1. srpnja, hrvatski jezik postat će 24. službeni jezik Europske unije. Danas se dvadesetak europskih jezika, kojima se služi manje od 10 milijuna govornika, poput hrvatskoga, nalaze u opasnosti od digitalnog izumiranja, zbog svoje nedovoljne zastupljenosti *on-line* i slabe razvijenosti jezičnih resursa, odnosno izvora jezičnih tekstova pohranjenih u obliku elektroničkoga teksta, kao i jezičnih alata tj. aplikacija za služenje postojećim digitalnim resursima. Kako se pred nama otvaraju goleme mogućnosti na regionalnim tržištima, koje još nisu iskorištene zbog jezičnih prepreka – izazove JT-a treba staviti na listu nacionalnih prioriteta kao što je primjerice prometna infrastruktura. Žarko bismo željeli, unatoč ekonomskoj krizi, izići iz kruga onih građana Europske unije koji će se naći socijalno i ekonomski zakinuti zbog toga što govore samo svoj materinski jezik. Višejezične tehnologije postale su kanali za trenutačnu, jednostavnu i jeftinu komunikaciju i interakciju, zaobilazeći jezične barijere poput besplatne usluge prevođenja *Google Translate*.

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje (www.ihjj.hr) ovoga desetljeća prerasta u vodeće nacionalno središte za razvitak naših jezičnih tehnologija i besplatno dostupnu digitalnu jezičnu riznicu za hrvatski jezik s rječnicima, gramatikama i pravopisnim priručnicima. Dominaciju izmjenjuje s lingvističkim računalnim stručnjacima s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, zna-

nog i po pionirskim pothvatima uvođenja jezično-tehnoloških inovacija za hrvatski jezik u isto vrijeme kad je prije 42 godine Ralph Gorin sa Stanford Universityja plasirao prvu jezičnu provjeru računalom - *English Spell Check*. U Zagrebu tako je Željko Bujas sastavio prvi hrvatski računalni korpus. Dominaciju u računalnoj lingvistici ta obrazovna ustanova održat će tijekom idućih nekoliko desetljeća kada će od 1980-ih biti izvršena računalna obrada starih hrvatskih pisaca. Sastavljanje *Jednomilijunskoga korpusa hrvatskoga književnog jezika* započelo je 1976. pod vodstvom akademika Milana Moguš. Sastavljanje *Hrvatskoga nacionalnog korpusa* (hnk.ffzg.hr), koji trenutačno obuhvaća 101,3 milijuna riječi, počelo je 1998. pod vodstvom istraživača dr. sc. Marka Tadića koji se u međuvremenu profilirao u vodećeg stručnjaka računalne i korpusne lingvistike u Hrvatskoj. Aktualni najveći hrvatski korpus *hrWaC* sastavljen je na istome fakultetu 2010., a sadrži ukupno 1,3 milijarde riječi - pojava, skupljenih s *hr* internetske domene. Početkom 21. stoljeća na tom fakultetu se, uz popularni internetski portal za hrvatski jezik (www.hrvatskijezik.eu), pod vodstvom prof. dr. sc. Damira Borasa, obavlja digitalizacija starih hrvatskih jednojezičnih i višejezičnih rječnika koji su dostupni na *Portal*u hrvatske rječničke baštine (croDip.ffzg.hr).

S druge strane, pri Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje, krenulo je 2004. sastavljanje opsežnoga korpusa pod na-

zivom *Hrvatska jezična riznica* (ihjj.hr), koja uključuje pisane tekstove od 11. stoljeća do suvremenoga doba. Riznica je podijeljena u tri glavna korpusa (starohrvatski, srednjohrvatski i suvremeni hrvatski) gdje se za prva dva rješavaju ključni problemi dijakronijskih korpusa što u hrvatskome slučaju znači transliteraciju s trima različitim pismima (glagoljica, ćirilica i latinica), rješavanje nestandardnih pravopisnih rješenja, kao i individualne varijacije u uporabi pojedinih pismena, objasnio nam je ravnatelj Instituta dr. sc. Željko Jozić. Institut održava i praktičan *on-line* jezični savjetnik (savjetnik.ihjj.hr). Većinu istraživačkih aktivnosti na području računalnoga i korpusnoga jezikoslovlja te jezičnih tehnologija u RH podupire Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta projektima koji su povezani s jezičnim tehnologijama te Ministarstvo kulture projektima digitalizacije kulturne baštine - za razliku od komercijalnih tržišta JT-a kakvo su američko ili neka azijska.

Iz istoga proračunskog izvora prije pet godina započeti su pojedini vitalni projekti vezani uz razvitak hrvatskih jezičnih resursa na Filozofskome fakultetu. To su, uz ostale programe, *Računalnolingvistički modeli i jezične tehnologije za hrvatski jezik* (rmjt.ffzg.hr) gdje se sastavlja i održava čitav niz jezičnih resursa i alata kao što su *Hrvatski nacionalni korpus*, *Hrvatsko-engleski paralelni korpus*, *Hrvatski morfološki leksikon*, *Hrvatska ovisnosna banka stabala* (hobs.ffzg.hr) i slično. Navedeni programi uključuju digitalizaciju skupljenih jezičnih podataka i izravno uvećavaju broj dostupnih jezičnih resursa za hrvatski jezik.

Nove prilike i JT otvaraju internet-sko poglavlje u očuvanju hrvatskoga jezika među višemilijunskom poliglotskom hrvatskom dijasporom od Aljaske do Ognjene zemlje, juga Afrike te Australije i Novoga Zelanda. Mrežni pristup jezičnim resursima za hrvatski jezik izvor je nade da će broj govornika našega jezika u iseljinstvu rasti. ■

ENG In this decade the Croatian Language and Linguistics Institute has emerged as the leading national centre for the development of language technologies in Croatian. On the Internet it provides orthographic and grammar guides and Croatian language dictionaries – click at www.ihjj.hr.

“Dragi prijatelji, hvala na vašoj ljubavi i blizini”

U pismu predsjednika Hrvatske biskupske konferencije Želimira Puljića papi piše: “Kao Vaši suradnici u Crkvi u Hrvata dopustite mi, Sveti Oče, reći: hrvatski biskupi i njihovi vjernici bliži su Vam nego ikada”

Motiv sa službenog plakata povodom posjeta pape Hrvatskoj 2011.

Pozdrav pape hrvatskim hodočasnicima

Na svojoj posljednjoj općoj audijenciji s vjernicima na Trgu sv. Petra u Vatikanu papa Benedikt XVI. pozdravio je 27. veljače i hrvatske vjernike. “Srdačno pozdravljam sve hrvatske hodočasnike! Dragi prijatelji, hvala na vašoj ljubavi i blizini. Pod zaštitom Majke Marije, ostani-mo povezani u molitvi i vjeri u Krista Uskrslog. Rado blagoslivljam vas i vaše obitelji. Hvaljen Isus i Marija!” rekao je papa na hrvatskome jeziku.

moje srce puno zahvalnosti Bogu jer ni-kada nije uskratio čitavoj Crkvi i meni samom svoju utjehu, svoje svjetlo, svo-ju ljubav”, rekao je papa.

MNOŠTVO PISAMA OBIČNIH LJUDI

Zatim je papa spomenuo kako posljed-njih tjedana osim pisama mnogobrojnih državnika i vjerskih vođa, predstavnika svijeta kulture i drugih, prima i veliki broj pisama od običnih ljudi. “Te mi osobe ne pišu kako se piše primjerice nekom knezu ili velikanu kojeg se ne po-znaje. Pišu mi kao braća i sestre ili kao kćeri i sinovi, s osjećajima velike blisko-sti. Tu se može rukom dotaknuti što je Crkva – ne neka organizacija, ne neka udruga s vjerskim ili humanitarnim ci-ljevima, već živo tijelo, zajednica braće i sestara u Tijelu Isusa Krista, koja nas sve ujedinjuje.”

“Posljednjih sam mjeseci”, nastavio je papa kojeg su u katehezi vjernici više puta prekidali burnim pljeskom i pokli-

Tekst: Uredništvo (izvor IKA i Glas koncila)

Snimke: Hina

“**N**e obnašam više službe-nu vlast upravljanja Crkvom, nego u službi molitve ostajem, takoreći, u dvorištu svetog Petra”, rekao je 27. veljače papa Benedikt XVI. u katehezi na posljednjoj općoj audijenciji u svom pontifikatu. “Osjećam u svo-me srcu da moram prije svega zahvaliti Bogu, koji vodi i daje rasti Crkvi, koji sije svoju Riječ i tako jača vjeru u svom narodu”, rekao je papa na početku, a zatim se osvrnuo na svoju službu Petrovu: “Gospodin me doista vodio, bio mi je blizu, mogao sam svakog dana primijeti-ti njegovu prisutnost. Bila je to dionica povijesnog puta Crkve koja je imala trenutke radosti i svjetla, ali i teške trenutke; osjećao sam se poput svetog Petra i apostola na lađi na Galilejskom jezeru: Gospodin nam je dao puno sunčanih dana i laganog povjetarca, dana u kojima je ulov bio obilan; bilo je, međutim, i trenutaka u kojima se more uzburkalo i zapuhao protivan vjetar, kao u čitavoj

povijesti Crkve, i činilo se da Gospodin spava. Ali uvijek sam znao da je u toj lađi Gospodin i uvijek sam znao da lađa Crkve nije moja, nije naša, već je njegova i on neće dopustiti da potone; on je taj koji je vodi, nesumnjivo uz pomoć ljudi koje je izabrao jer je tako htio. To je bila i jest jedna sigurnost, koju ništa ne može potamniti. I zbog toga je danas

Predsjednik Hrvatske biskupske konferencije Želimir Puljić

Papa kaže da mu je posebno ostao u sjećanju susret s mladima na zagrebačkom glavnom trgu

Papa moli na grobu bl. Alojzija Stepinca u zagrebačkoj katedrali

cima oduševljenja, "osjetio da su mi snage oslabile i tražio sam ustrajno od Boga, u molitvi, da me prosvijetli svojim svjetlom, da donesem najpravedniju odluku ne za moje dobro, već za dobro Crkve. Učinio sam taj korak u punoj svijesti o njegovoj ozbiljnosti, kao i novosti, ali s dubokim mirom u duši. Ljubiti Crkvu

znači također imati hrabrosti donijeti teške, bolne odluke, imajući uvijek pred očima dobro Crkve, a ne nas samih."

"Preuzimajući papinsku službu znao sam da me time Gospodin zauvijek obvezao. Ovim mojim činom to se ne opoziva. Ne vraćam se u privatni život, u život putovanja, susreta, primanja, predavanja

Pismo premijera Milanovića

"Sveti Oče, u povodu skorašnjeg završetka papinske službe, osobita mi je čast uputiti Vašoj Svetosti najiskrenije i najljepše čestitke na uspješnome osmogodišnjem pontifikatu, obilježenom odanošću, dostojanstvom, dugoročnom vizijom, a osobito hrabrošću i poniznošću", napisao je Milanović te mu zahvalio što ga je primio u listopadu 2012. tijekom njegova prvoga službenog posjeta Vatikanu. "Uvjeren sam da će Vlada Republike Hrvatske, koja je privržena čvrstim bilateralnim odnosima sa Svetom Stolicom, nastaviti raditi s nasljednikom Vaše Svetosti na Petrovu prijestolju i najbližim suradnicima u duhu dijaloga, otvorenosti i međusobnog poštovanja. Želim u svoje osobno ime, kao i u ime Vlade Republike Hrvatske i hrvatskoga naroda, sve najbolje Vašoj Svetosti u nastavku Njezina duhovnog života", napisao je Milanović papi.

Pismo predsjednika HBK

Predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zadarski nadbiskup Želimir Puljić uputio je u ime svih hrvatskih biskupa pismo papi Benediktu XVI. u povodu njegova odreknuća od papinske službe. "Slušajući glasove suosjećanja ljudi zbog Vašega hrabrog čina, ispunjeni smo utjehom. Vaša odluka otkriva čistoću duše, snažnu i nepokolebljivu vjeru, snagu poniznosti i blagosti te veliku hrabrost kojom se zapravo odlikovao svaki korak Vašega uzornog pontifikata. Zahvalni smo Božjoj Providnosti što smo mogli pratiti Vaš nauk tijekom osam godina Vašega bogatog služenja. Osobito smo zahvalni na načinu kako ste obnašali Petrovu službu: s velikim dostojanstvom, vizijom i hrabrošću. Isto tako, svojim naučavanjem i pisanjem Vi ste se znali suočiti s velikim izazovima i pitanjima današnjeg svijeta, kreativnim i bogatim teološkim razmišljanjem", piše nadbiskup Puljić. Premda je ta najava sve ražalostila, biskupi su papino očitovanje prihvatili i prenijeli vjernicima - da je upravo duboka ljubav koju Njegova Svetost nosi za Boga i Crkvu razlog koji ga je potaknuo na tako važnu odluku za život Crkve. "Dok nas u ovim trenucima pogađa ta vijest, osjećamo začuđenost i udivljenje. Zbog toga, Vaša Svetosti, odluku koju ste donijeli smatramo činom Vaše osobne hrabrosti i poniznosti. Hvala Vam, Sveti Oče, na tom divnom primjeru. Želimo Vam, s velikom ljubavlju, ganućem i udivljenjem, iz dubina naših srdaca izreći naše 'Hvala'. Kada su Vas prije osam godina kardinali izabrali za Petrovu službu, pojavili ste se na balkonu sv. Petra i predstavili kao 'ponizni radnik u vinogradu Gospodnjem'. Neizmjereno smo Vam zahvalni što ste nam pružili svijetli primjer jednostavnog i poniznog radnika u Gospodnjem vinogradu. Na poseban način smo zahvalni jer ste u tom vinogradu znali u svakom trenutku ostvariti ono što je najvažnije: donositi Boga ljudima i dovesti ljude k Bogu. Obećavamo Vam, Svetosti, naše ponizne molitve. Kao Vaši suradnici u Crkvi u Hrvata dopustite mi, Sveti Oče, reći: hrvatski biskupi i njihovi vjernici bliži su Vam nego ikada", piše mons. Puljić. Moleći za papin blagoslov biskupima, svećenicima, đakonima, redovnicima i redovnicama, sjemeništarima i vjernicima laicima u Hrvatskoj i diljem svijeta, nadbiskup Puljić poželio je papi Benediktu XVI. dobar početak svetoga korizmenog vremena.

i drugo. Ne ostavljam križ, već ostajem na novi način uz Gospodina Raspetog. Ne obnašam više službenu vlast upravljanja Crkvom, nego u službi molitve ostajem, takoreći, u dvorištu svetog Petra", istaknuo je Papa.

'NE VRAĆAM SE U PRIVATNI ŽIVOT'

"Zahvaljujem svima i svakom također za poštovanje i razumijevanje kojim ste prihvatili tu tako važnu odluku. Nastavit ću pratiti Crkvu na njezinu putu molitvom i razmatranjem, onom predanošću Gospodinu i njegovoj Zaručnici koju sam nastojao živjeti sve do sada svakoga dana i koju želim uvijek živjeti. Molim vas da me se sjetite pred Gospodinom i prije svega da molite za kardinale, koji su pozvani na tako važnu zadaću, i za novog nasljednika apostola Petra: neka ga Gospodin prati svjetlom i snagom svoga Duha", poručio je na kraju papa hodočasnici iz svih dijelova svijeta okupljenima na Trgu svetog Petra, a bilo ih je više od 150.000. ■

ENG "I no longer carry the power of office for the government of the Church, but in the service of prayer I remain," Pope Benedict XVI told the last catechetical audience of his pontificate on 27 February.

Glumci nasmijali punu dvoranu

Ravnatelj Hrvatske matice iseljenika mr. Marin Knezović otvorio je Festival rekavši kako ovakve manifestacije svojim kulturnim doprinosom znače puno više nego što to čine neki povijesni događaji za koje obično smatramo da su bitno odredili naše živote

Otvaranje XIX. Dana hrvatskog pučkog teatra u Hercegovcu

Napisala: **Marija Hećimović**

Tradicionalni Dani hrvatskoga pučkog teatra održani su u Hercegovcu 22. i 23. veljače. Ova kazališna manifestacija, svojevrsni međunarodni festival kazališnog amaterizma, povezuje hrvatske manjinske zajednice iz susjednih zemalja s Hrvatskom, a sve u cilju očuvanja zajedničke kulturne baštine. Organizator je i ove godine bila Hrvatska čitaonica iz Hercegovca, a suorganizator Hrvatska matica iseljenika. Pokrovitelji su bili Ministarstvo kulture RH, Bjelovarsko-bilogorska županija i Općina Hercegovac.

Na festivalu su nastupili *Igrokazačko društvo Petrovo Selo* (Mađarska), koje djeluje više od 20 godina, a osnovni cilj im je očuvanje hrvatskoga jezika i kul-

Ravnatelj HMI
Marin Knezović
otvorio je XIX. Dane

ture te predstave izvode na hrvatskome jeziku odnosno domaćem narječju. Ove godine izveli su Baldonijevu predstavu *Teta Mone iz Arizone*. Vrlo zanimljivu komediju intrige u kojoj se radnja razvija nizom podmetanja, nesporazuma i prerušavanja glumci su odlično izveli i dobro nasmijali publiku.

SVIJET TRADICIJSKOGA ŽIVOTA

Hrvatska čitaonica iz Subotice (Srbija) kulturna je udruga osnovana prije desetak godina radi prikupljanja, čuvanja i proučavanja knjiga, časopisa, novina, arhivske, filmske i druge dokumentacije i građe iz narodne i duhovne povijesti te suvremenih događaja u području književnosti i umjetnosti Hrvata u Vojvodini. Uz pomoć svoga kazališnog odjela do sada su pripremili i nekoliko dječjih kazališnih predstava te ovu za odrasle,

Nastup kazališne skupine Hrvatske čitaonice iz Subotice

Nastup Igrokačkog društva Petrovo Selo iz Mađarske

koju su i izveli u Hercegovcu, a nosi naziv *Tamburaški oproštaj*, autora Marjana Kiša. Predstava nas je uvela u svijet tradicijskoga života Hrvata u Vojvodini dirljivom, ali i veselom pričom o odlasku djeda tamburaša koji simbolično predaje unuku tamburu kako bi on nastavio njegovim putem. Veseli ton svemu tome daju pjesme bećarci jer je i djed cijeli život proveo u stilu popularnih bećaraca, oblika narodnih pjesama u dvostihu čije se zadnje riječi rimuju, a tematski su humoristične i satirične. Uvježbana

glumačka ekipa pokazala je bogatstvo narodne dosjetljivosti i ljepotu izričaja bunjevačkog dijalekta.

Hrvatsko amatersko kazalište Travnik (Bosna i Hercegovina) nastalo je prije dvadeset godina u Novoj Bili prkoseći ratnim vremenima i vjerujući u bolja koja dolaze. S dvadesetak premijera svrstavaju se u sam vrh hrvatskoga amaterizma. Odigrali su predstavu *Ko prije djevojci*, po motivima i tekstovima D. Kovačevića, S. Kulenovića i dr. o vječnoj temi ljubavi i obiteljskim odnosima. Pomlađena glumačka skupina uz pomoć nekoliko starijih glumaca ponovno nam je pokazala kako je ova skupina izvršno uigrana, vrlo uvjerljiva u svojoj glumi, a posebno kada je u pitanju humor.

Domaćin *Pučka scena* iz Hercegovca svojoj je publici prikazala suvremeni kazališni komad *Vrata, prozori i prirodni nagoni*, autora Vjekoslava Dominija. Pučka scena ima najdulju tradiciju koja seže u 1984. godinu. Uigrana glumačka ekipa odigrala je šaljivu predstavu pokazavši nam kako to izgleda kada se u ljubav dvoje mladih umiješaju roditelji i njihovi materijalni interesi. Predstavu je burno pozdravila domaća publika.

Kao gosti nastupili su glumci *Piccolo teatra* iz Stroga grada na Hvaru s predstavom *Farse (za odrasle)* Hansa Sachsa.

Svojom kazališnom radionicom Dane je obogatila i redateljica Nina Kleflin uspješno odradivši sa sudionicima nekoliko kratkih igrokaza te vrlo poticajnim komentarima voditeljima i glumcima omogućila uvid u izvedbu njihovih predstava. Na kraju im je dala i određene savjete u pogledu odabira samih tekstova za njihove buduće predstave.

KAZALIŠNA RADIONICA

Publiku, koja je popunila dvoranu do posljednjeg mjesta, pozdravili su predsjednica Hrvatske čitaonice Zrinka Cjetović izrazivši zadovoljstvo odazivom kazališnih skupina i njihovim vrijednim doprinosom očuvanju hrvatske riječi. Pročelnica županijskog Upravnog odjela za prosvjetu, kulturu i šport Andreja Prugovečki Klepac ocijenila je vrijednom ovu manifestaciju koju je županija prepoznala i podržava svih ovih godina. Ravnatelj Hrvatske matice iseljenika mr. Marin Knezović otvorio je Festival rekavši kako ovakve manifestacije svojim kulturnim doprinosom znače puno više nego što to čine neki povijesni događaji za koje obično smatramo da su bitno odredili naše živote. Iz Općine Hercegovac na otvorenju su bili zamjenik načelnika Općine Dragutin Kučera i predsjednik Općinskog vijeća Ivan Koren. ■

Kazališna radionica redateljice Nine Kleflin

ENG The traditional Days of Croatian Popular Theatre were staged in the town of Hercegovac on 22 and 23 February featuring theatre troupes from Petrovo Selo (Hungary), Travnik (Bosnia-Herzegovina) and Subotica (Serbia).

Trend izrazite depopulacije

Smanjenje broja pripadnika zajednice (depopulacija) dominantan je demografski proces Hrvata u Vojvodini od 1948. do danas. U tom razdoblju broj Hrvata sveo se na tek trećinu, odnosno uočljivo je smanjenje za više od 87.000 ljudi

Tekst i snimke: Hrvatska riječ, D. B. P.

Demografska dinamika i prostorni razmještaj Hrvata u Vojvodini – čimbenici i pokazatelji” naziv je znanstvenog kolokvija koji je u organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (ZKVH) održan 15. veljače, u sjedištu Hrvatskoga nacionalnog vijeća u Subotici.

Govoreći o cilju ovoga kolokvija, ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov istaknuo je kako u hrvatskoj zajednici u Srbiji nema stručnjaka iz područja demografije te dodao kako je bez praćenja demografskih trendova nemoguće cjelovito procijeniti aktualne prilike i procese u zajednici.

Predavač na kolokviju bio je prof. dr. sc. Dražen Živić, jedan od najeminentnijih demografa u Hrvatskoj i znanstveni savjetnik i voditelj Područnog centra Instituta društvenih znanosti “Ivo Pilar” iz Zagreba u Vukovaru.

KONTINUIRANO SMANJENJE

Na temelju rezultata popisa stanovništva u Srbiji, prof. Dražen Živić analizirao je kretanje broja i promjena prostornog razmještaja Hrvata u Vojvodini, u razdoblju od 1948. do 2011. godine.

U tom razdoblju broj Hrvata sveo se na tek trećinu, odnosno uočljivo je smanjenje za više od 87.000 ljudi. Izraženo u brojkama, 1948. godine u Vojvodini je živjelo 134.232 Hrvata, dok taj broj na posljednjem popisu stanovništva 2011. iznosi 47.033 pripadnika zajednice. Međutim, kontinuirana ukupna depopulacija primjetna je tek od 1961. godine. Naime, između 1953. i 1961. godine zabilježen je porast broja izjašnjenih Hrvata u Vojvodini. Ipak, od te najveće brojke 145.341 Hrvat iz 1961. do danas se bilježi stalan pad, što se najviše očitovalo između 1981. i 1991. godine. Od 1961. godine do danas broj Hrvata u Vojvodini smanjen je za čak 67,6 posto pa je i udio hrvatskog stanovništva u ukupnom stanovništvu Vojvodine u tih pola stoljeća smanjen sa 7,8 posto na samo 2,4 posto.

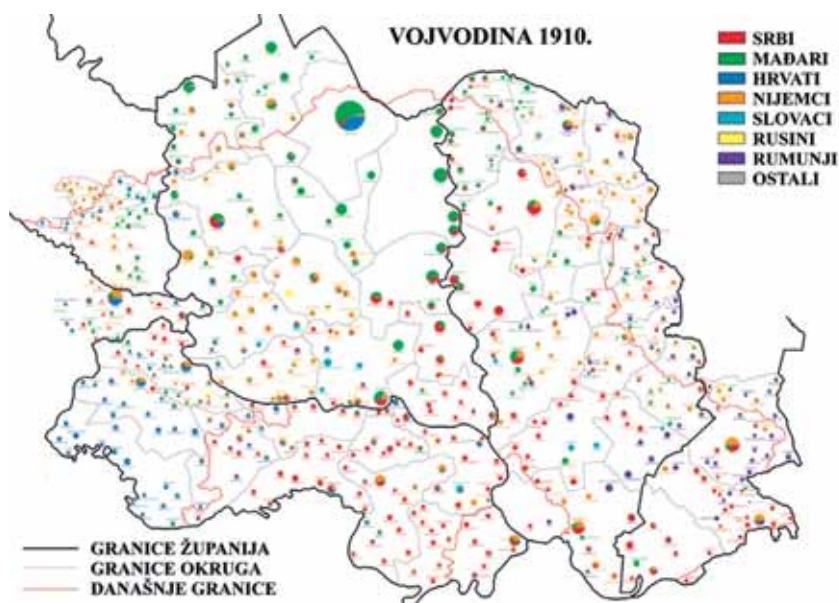
“Činjenica je da ste u nešto više od pola stoljeća izgubili dvije trećine svoje populacije. To je golemi gubitak koji nema samo demografsku, već i društvenu, političku i identitetsku važnost”, ocijenio je prof. Živić.

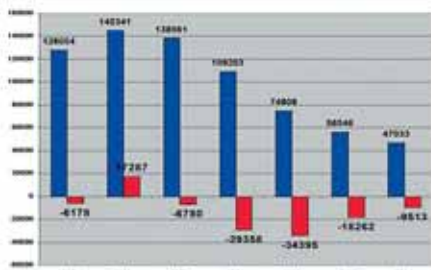
“Činjenica je da ste u nešto više od pola stoljeća izgubili dvije trećine svoje populacije. To je golemi gubitak koji nema samo demografsku, već i društvenu, političku i identitetsku važnost”, ocijenio je prof. Živić.

ČIMBENICI DEPOPULACIJE

Kao čimbenike smanjenja populacije Hrvata u Vojvodini Živić je naveo sljedeće: slabu biološku reprodukciju, demografsko starenje, emigraciju, neriješeno manjinsko pitanje, procese asimilacije i integracije te promjene u popisnom izjašnjavanju – “bunjevačko” i “šokačko” pitanje.

“Na djelu je utjecaj unutarnjih i vanj-

Broj Hrvata u Vojvodini i apsolutna promjena u razdoblju 1953. – 2011.

Godina popisa	Broj stanovnika	Apsolutna promjena	Lažani indeks	Prosječna godišnja relativna promjena	Bazni indeks
1948.	134232	-	-	-	100
1953.	128054	-6178	95,4	-0,9	95,4
1961.	145341	17287	113,5	1,6	108,3
1971.	138561	-6780	95,3	-0,5	103,2
1981.	109203	-29358	78,8	-2,4	81,4
1991.	74808	-34395	68,5	-3,7	55,7
2002.	56546	-18262	75,6	-2,5	42,1
2011.	47033	-9513	83,2	-2,0	35,0

Kretanje broja i pokazatelj promjene Hrvata u Vojvodini 1948. – 2011.

skih čimbenika demografskog razvoja. Prvo, to je denatalitet odnosno činjenica da je odnos nataliteta i mortaliteta već dulje vrijeme vrlo nepovoljan. Nepovoljna biološka struktura pokazuje kako su Hrvati kao zajednica, i u Vojvodini i u Srbiji, među prosječno najstarijim etničkim populacijama u zemlji, što predstavlja nepovoljan temelj za budući razvoj”, rekao je prof. Živić.

Poseban čimbenik koji je utjecao na depopulaciju jest onaj politički, koji se odnosi na raspad Jugoslavije i etničke konflikte početkom 90-ih godina prošloga stoljeća. Prema riječima prof. Živića još uvijek ne postoji konkretan podatak o broju Hrvata koji su se iselili iz Vojvodine tijekom tih godina. “Taj emigracijski val još uvijek nije doživio svoju brojčanu definiranost u hrvatskoj znanosti. Mi još uvijek, na žalost, nemamo dovoljno pouzdanih podataka o tome koliko se Hrvata iz Vojvodine odnosno Srbije iselilo odnosno izbjeglo tijekom 90-ih godina. Barata se brojkama od trideset ili četrdeset tisuća, ali konkretni podaci mogli bi bolje pokazati koliko je to utjecalo na depopulaciju Hrvata u Vojvodini i na rezultate koje imamo danas”, rekao je Živić.

Ono što je također utjecalo na depopulaciju jesu promjene u popisnom izjašnjavanju, tj. uvođenje bunjevačke i šokačke kategorije, što se dogodilo 1991. i prisutno je i na kasnijim popisima pučanstva.

PROSTORNI RAZMJESTAJ

“To se u puno većoj mjeri odnosi na Bunjevce, Šokaca je u tom smislu relativno malo, gotovo zanemariv broj”, rekao je Živić dodavši kako je u određenoj mjeri na demografske procese utjecao i odnos matične države Hrvatske prema svojoj zajednici ovdje u Srbiji.

U svim upravno-teritorijalnim sastavnicama Vojvodine broj i udio Hrvata u posljednja dva desetljeća je smanjen. Nešto je značajniji broj i udio hrvatskoga stanovništva ostao samo u Zapadnobačkom, Sjevernobačkom i Srijemskom okrugu. U njima je, prema popisu iz 2011. godine, koncentrirano 72,7 posto svih Hrvata u Vojvodini, ali Hrvati čine samo pet posto njihova ukupnog stanovništva. Do početka 90-ih godina najveći udio Hrvata bio je u Srijemskom okrugu – 29,5 posto, a pao je na 18,6 posto.

POLITIKA OPSTANKA

Prostorno gledano, udio Hrvata u ukupnoj hrvatskoj populaciji u Vojvodini u razdoblju od 1991. do 2011. godine povećava se samo u dva okruga – Sjevernobačkom i Zapadnobačkom. U tim dvama okruzima prema posljednjem popisu živi više od 54 posto Hrvata u Vojvodini. “U drugim okruzima uglavnom je na snazi smanjivanje koncentracije Hrvata, a osobito u Srijemskom okrugu. Hrvati se zgušnjavaju, brojem i udjelom, u manjem broju prostornih jedinica. Ovo ne znači da se brojnost Hrvata povećava, već da se na drugim mjestima značajno smanjuje”, ocijenio je profesor.

Hrvati u Srbiji i Vojvodini demografski izumiru, ocijenjeno je na prošlotjednom kolokviju. U tom smislu, kao moguću preduvjet ostanka i opstanka prof. Živić naveo je poboljšanje društvenog, političkog, obrazovnog, kulturnog i ekonomskog položaja Hrvata na području Vojvodine i Srbije.

“Ublažavanje toga procesa trebalo bi biti dio politike hrvatske manjinske zajednice, ali bi trebalo biti i dio populacijske politike Srbije. Ali, svakako bi

O predavaču

Dr. sc. Dražen Živić (1968.) znanstveni je savjetnik i izvanredni profesor. Zaposlen je u Institutu društvenih znanosti “Ivo Pilar”, voditelj je njegova Područnog centra u Vukovaru. Bavi se istraživanjima povezanim uz demografiju Hrvatske, demografiju malih područja, demografiju braka i obitelji, demografskim posljedicama rata te etnodemografijom. U dosadašnjoj znanstvenoj djelatnosti objavio je sedamdesetak znanstvenih i stručnih radova u međunarodno referiranim časopisima, domaćim znanstvenim časopisima te zbornicima radova i knjigama, kao i tri knjige u suautorstvu i jednu knjigu kao samostalan autor.

trebalo biti i određenim dijelom politike Hrvatske prema vlastitoj zajednici u Srbiji. Zaustavljanje ovoga procesa treba biti prioritet jer nije samo riječ o broju ljudi, već govorimo o kulturološkom i identitetskom pitanju. Trebamo pokazati da su na ovome prostoru Hrvati živjeli, žive i da će živjeti, i da su u svome stvaralačkom zanosu pridonosili razvoju ovoga prostora”, zaključio je dr. Dražen Živić. Rad prof. dr. sc. Dražena Živića na ovu temu bit će objavljen u cjelini u četvrtome po redu “Godišnjaku za znanstvena istraživanja” Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, koji bi trebao uskoro izaći. ■

ENG A symposium was staged in Subotica on 15 February on the Demographic Dynamics and Spatial Distribution of Croats in Vojvodina—Factors and Indicators.

PREDSTOJNICA DARIA KRSTIČEVIĆ U NJEMAČKOJ

NJEMAČKA - U sklopu svoga službenog posjeta hrvatskim zajednicama u Njemačkoj, predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan RH mr. Daria Krstičević sa suradnicima posjetila je 1. ožujka Hrvatski dušobrižnički ured u Frankfurtu na Majni. Predstojnica Krstičević je svoje domaćine, delegata za hrvatsku pastvu u Njemačkoj vlč. Ivicu Komadinu i suradnike, izvijestila o aktivnostima Državnog ureda za Hrvate izvan RH u čijoj je nadležnosti područje odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima koji žive izvan njezinih granica. Predstojnica Krstičević je tijekom susreta izrazila zahvalnost hrvatskim dušobrižnicima i katoličkim misijama, koje su dale nemjerljiv doprinos u očuvanju hrvatskoga jezika i kulture i koje su Hrvatima – katolicima, raseljenim diljem svijeta, bili potpora u svim prilikama.

Delegat vlč. Komadina tom je prilikom rekao kako s Državnim uredom očekuje kvalitetnu suradnju.

- Naš ured stoji na raspolaganju Državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske kako bismo zajedničkim aktivnostima produbili našu suradnju na dobro nama povjerenih vjernika, ali i općenito Hrvata koji žive u Njemačkoj. U sklopu naših mogućnosti, naš ured je spreman na suradnju - rekao je delegat vlč. Komadina zahvalivši i diplomatsko-konzular-

nim predstavništvima RH u Njemačkoj na potpori i suradnji. Uz predstojnicu Krstičević na susretu s delegatom za hrvatsku pastvu u Njemačkoj vlč. Ivicom Komadinom i suradnicima te Josipom Špoljarićem, generalnim konzulom u Frankfurtu, bile su i Mirjana Vataavuk, načelnica Sektora za pravni položaj Hrvata izvan Republike Hrvatske i statusna pitanja i Zrinka Malešević, načelnica Sektora za programe i projekte Hrvata izvan Republike Hrvatske. (Adolf Polegubić)

65. OBLJETNICA HKM MÜNCHEN

NJEMAČKA - U crkvi sv. Mihaela u središtu Münchena u nedjelju, 10. veljače, svečanim euharistijskim slavljem proslavljeni su blagdan zaštitnika Misije bl. Alojzija Stepinca i 65. obljetnica postojanja najveće hrvatske katoličke iseljeničke zajednice u svijetu. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je ordinarij nadbiskupije München-Freising kardinal Reinhard Marx, uz koncelebraciju većeg broja hrvatskih svećenika, među kojima su bili fra Boris Čarić, voditelj HKM

München, vlč. Ivica Komadina, delegat za inozemnu pastvu u Njemačkoj, fra Jozo Župić, fra Krešo Samardžić, fra Ante Jojo Marković, fra Filip Mimica, fra Vuk Buljan te đakoni Mate Kutleša i Ivica Visković.

Euharistijsko slavlje počelo je procesijom u kojoj su uz kardinala i svećenika sudjelovali mladi hrvatski folklorai iz folklorne skupine fra Andrija Kačić Miošić te mnogobrojni ministri. U procesiji su nošene i relikvije bl. Stepinca koje je 2007. godi-

ne HKM München darovao kardinal Josip Bozanić.

Nakon 15 godina od posljednjeg posjeta biskupa mjesne Crkve hrvatskim vjernicima u Münchenu, dolazak kardinala Marxa na obilježavanje proslave zaštitnika i obljetnice Misije okupio je više od 2.000 vjernika. Dolazak njemačkoga kardinala shvaćen je i kao potpora nastojanjima hrvatskih svećenika koji su djelovali i koji djeluju u iseljeništvu da tijekom 65 godina tuđine i odvojenosti od matične domovine očuvaju hrvatski identitet i vjeru svoga naroda.

Voditelj HKM-a fra Boris Čarić u pozdravu je posebno istaknuo zahvalnost nadbiskupiji München-Freising koja već 65 godina omogućava održavanje liturgijskih slavlja na hrvatskome jeziku za mnogobrojne hrvatske iseljenike.

Euharistijsko slavlje pjevanjem na hrvatskom i latinskom jeziku pod vodstvom s. Nikoline Bilić uveličali su članovi mješovitoga zbora HKM-a, sastavljenog od članova muške klope Croatie, članica ženske vokalne skupine Lira te članica misijskog zbora mladih. Potpunome glazbenom ugođaju svoj doprinos dali su i mladi svirači HKM. (IKA)

Pola milijuna stanovnika BiH postaju državljani EU-a

Prema procjenama, hrvatsko državljanstvo ima oko 87 posto Hrvata u BiH. Doda li se tome značajan broj Bošnjaka iz uglavnom bihačke regije, te Srba koji su iz Hrvatske izbjegli u BiH, procjenjuje se da će više od pola milijuna građana BiH 1. srpnja postati građanima Europske unije

Mnogi muslimani iz Cazinske krajine posjeduju hrvatsko državljanstvo (na slici Velika Kladuša)

Tekst: Hrvatska riječ - DW

Iako Bosna i Hercegovina još nije stekla ni status kandidata za članstvo u EU, velik broj njezinih građana će ovog ljeta, kada Hrvatska postaje članicom EU-a, postati tako i državljani Unije. Riječ je o osobama koje uz bosanskohercegovačku putovnicu posjeduju i hrvatsku, piše Deutsche Welle.

Od deset anketiranih stanovnika, većinski hrvatskog, zapadnog dijela Mostara, devet je potvrdno odgovorilo na upit imaju li hrvatsko državljanstvo. Polovica ih nije, međutim, znala kakva prava i mogućnosti imaju kada Hrvatska sredinom ove godine postane punopravnom članicom Europske unije. Ali, bilo je i onih koji su se potrudili informirati o prednostima posjedovanja hrvatske putovnice i domovnice.

“Mogu se zaposliti ako sam, normalno, kvalificirana i nadem posao, slobodno

mogu putovati s hrvatskom putovnicom, kao i svaki europski građanin”, izjavila je za Deutsche Welle jedna stanovnica Mostara. “Sva ona prava koja imaju građani Hrvatske, imat će i građani Bosne i Hercegovine koji imaju hrvatsko državljanstvo, a to se odnosi i na zapošljavanje i slobodu kretanja”, rekla je glasnogovornica Ministarstva vanjskih i europskih poslova Danijela Barišić.

Među tim pravima su i pravo studiranja na sveučilištima u EU pod istim uvjetima kao i državljani zemlje članice u kojoj se nalazi sveučilište. Kao državljani Unije, hrvatski državljani s prebivalištem u BiH imat će i pravo obraćati se Europskom parlamentu, pravo na diplomatsku zaštitu članica EU-a u trećim zemljama i mnoga druga prava.

Prema neslužbenim procjenama državljanstvo Hrvatske ima oko 87 posto

bosanskohercegovačkih Hrvata. Doda li se tome značajan broj Bošnjaka iz uglavnom bihačke regije, te Srba koji su iz Hrvatske izbjegli u Bosnu i Hercegovinu, procjenjuje se da će više od pola milijuna građana Bosne i Hercegovine 1. srpnja ove godine postati građanima Europske unije. Prijem Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije velikom broju građana Bosne i Hercegovine koji imaju hrvatsku putovnicu donijet će značajne prednosti. No, što je s onima koji nemaju hrvatsko državljanstvo. Kako će oni nakon 1. srpnja ulaziti u Hrvatsku?

Danijela Barišić iz hrvatskoga Ministarstva vanjskih i europskih poslova otkriva kako Hrvatska “radi na tome da se i dalje dopusti ulazak s osobnom iskaznicom”.

“Ali, to je nešto s čime se moraju složiti sve zemlje Europske unije. Naprosto, mi ćemo postati dijelom Europske unije i ne možemo to bilateralno odraditi, ali se zalažemo za to da se maksimalno olakša komunikacija, prijelaz granice i transport”, objasnila je Barišić za Deutsche Welle.

Ako se nakon 1. srpnja više ne bude moglo s osobnom iskaznicom u Hrvatsku, a time ni u Europsku uniju, moći će se s bosansko-hercegovačkom putovnicom. U svakom slučaju, kada već BiH ne napreduje prema Europskoj uniji, Europska unija za nešto više od četiri i pol mjeseca stiže na granice Bosne i Hercegovine, a time na neki način i u Bosnu i Hercegovinu budući da će značajan broj građana BiH postati i građani Unije, zaključili su u Deutsche Welleu. ■

ENG This summer, when Croatia joins the EU, the many citizens of Bosnia-Herzegovina that also hold Croatian citizenship will become citizens of the Union.

Večer sporta, glazbe, mode i glamura

Bila je to najveća noć Hrvata u iseljeništvu, koja se održala 1. ožujka u Bad Homburgu. Na jednome mjestu susreli su se Hrvati iz Njemačke, Belgije, Švicarske, Austrije, Hrvatske te daleke Australije

Ante Matić najpopularniji je glazbenik u iseljeništvu

Domagoj Šinka, najmlađi pobjednik Domovnice

Najpopularnija sportašica u iseljeništvu, Nikki Adler (Nikolina Orlović), boksačica iz Augsburga

Napisala: **Ivana Rora**
Snimio: **Blago Džajkić**

Oduševljenje, sreća i ponos na licima dobitnika. Poseban osjećaj veze s domovinom te sreća svakoga gosta iz Hrvatske koji je imao čast nazočiti jednome ovakvom događaju kao što je dodjela nagrada Večernjakovih domovnica 2013. Bila je to najveća noć Hrvata u iseljeništvu, koja se održala 1. ožujka u Kongresnoj dvorani Kurhaus u Bad Homburgu. Na jednome mjestu susreli su se Hrvati iz Njemačke, Belgije, Švicarske, Austrije, Hrvatske te daleke Australije.

HRVATSKI I NJEMAČKI POLITIČARI NA JEDNOME MJESTU

Ove godine tražila se ulaznica više i čini se da je događaj dosegao svoj vrhunac. Danima je Večernjakova domovnica bila glavna tema među Hrvatima izvan Hrvatske i čini se da se kao nikada do sada iščekivalo proglašenje pobjednika.

U ime domaćina goste su pozdravili glavni urednik Večernjega lista Goran Ogurlić i urednik inozemnog izdanja Stipe Puđa. Nazočnima su se obratili i pred-

stavnik Grada Dubrovnika Milan Perić i dogradonačelnik Bad Homburga Karl Heinz Krug, veleposlanik RH iz Berlina dr. Miro Kovač, predsjednik Saborskoga odbora za Hrvate izvan RH Ivan Šuker te Daria Krstičević, predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan RH pod čijim visokim pokroviteljstvom je održana Večernjakova domovnica. Glamurozna večer okupila je mnoga ugledna imena iz svijeta politike, gospodarstva, sporta, glazbe, glume i mode. Koliki je značaj ove dodjele nagrada u iseljeništvu pokazuje i dolazak predstavnika europskog,

njemačkog i hrvatskog parlamenta. Zastupnik u Europskome parlamentu dr. Dieter Koch družio se te večeri s hrvatskim kolegama zastupnicima iz Hrvatskoga sabora i predstavnicima hrvatskih parlamentarnih stranaka. Domovnici su nazočili i predstavnici Hrvatske matice iseljenika koji godinama kao partneri sudjeluju u organizaciji ovoga velikog i vrijednog susreta Hrvata izvan domovine. Bili su tu i svi hrvatski generalni konzuli iz Njemačke, kao i predstavnici mnogobrojnih hrvatskih udruga iz iseljeništvu, misija i zajednica.

Prepuna Kongresna dvorana Kurhaus u Bad Homburgu

Ovogodišnja dodjela nagrada Večernjakovih domovnica okupila "kremu" hrvatskoga iseljeničtva. – Srce mi je puno zato što imam čast voditi ovakav show – rekla je voditeljica Vanessa Radman koja je blistala u kreacijama modne dizajnerice Aleksandre Dojčinić. S Vanessom je voditeljsku palicu dijelio i mladi novinar Danijel Bošnjak. I krenulo je: "Večernjakova domovnica ide u ruke... najpopularnijega profesionalnog sportaša, nogometaša FC Bayern Münchena Marija Mandžukića i najpopularnije sportašice u iseljeničtvu, boksačice iz Augsburga, Nikki Adler ili pravim imenom Nikoline Orlović.

I KONAČNO – DODJELA NAGRADE

U kategoriji mlade sportske nade nagradu su podijelili tenisač Marko Osmakčić iz Züricha i Domagoj Šinka, nogometaš SC Freiburga. Dvanaestogodišnji talent kojemu predviđaju uspješnu karijeru u svijetu nogometa bio je iznenađen i oduševljen nagradom. – Nisam očekivao, stvarno, nisam mislio niti da ću ući u finale glasovanja, a dobio sam nagradu. Hvala svima koji su glasovali za mene – sa smiješkom je rekao Domagoj Šinka.

Najuspješnija sportska momčad prema odluci žirija je NK Pajde, Möhlin, dok su SD Croatia iz Berlina nagradu najpopularnijih donijeli čitatelji. U kategoriji najpopularniji pjevač/glazbenik nagradu je odnio Ante Matić iz Berna, a najpopularnija pjevačica/glazbenica je Darija Kinzer iz Beča. U kategoriji najpopularnijih medijskih osoba proglašena je manekenka iz Münchena Helena Ivančić, koja je poglede muškog dijela pu-

Stipe Puda, organizator Domovnice i kreatorica Vesna Milković sa svojim modelima

ETNO DIZAJNERICA VESNA MILKOVIĆ

Ako baš i ne raspolažemo informacijama potrebnim za uklapanje elemenata tradicije u modni izričaj, inspiraciju nije teško pronaći. U Zagrebu se, između svih pomodnih moderniziranih butika, nalazi i etno oaza, butik "Mara" u kojem svi poštovatelji hrvatske kulturne baštine mogu pronaći unikatnu odjeću i modni detalj dizajnerice Vesne Milković.

Etno modni dodaci također se mogu uklopiti u svaki odjevni stil, a idealan su suvenir mnogobrojnim turistima. Primjerice, zašto ne kombinirati prsluk ukrašen zlatovezom ili, pak, košulju ili torbicu opšivenu šarenim vezovima s modernim stilom odijevanja. Zašto ne dodati jedinstveni pečat vlastitome odjevnom stilu? A ono što se, pak, najbolje uklapa u moderne trendove odijevanja je nezaobilazna glagoljica, koja je ujedno i omiljeni motiv hrvatske etno dizajnerice Vesne Milković. Na njezinim kreacijama tako se mogu pronaći ispisani stihovi Šenoe, Šimića i Ujevića - sve na glagoljičkom pismu. U svom radu koristi se baštinom iz svih krajeva Hrvatske te time daje veliki doprinos hrvatskome folkloru. Jedinstvena izrada tradicionalnih vezova i motivi iz bogate tradicije izvrsna su podloga za razvijanje jedinstvenog etno stila. A da je ETNO IN pokazao je veliki uspjeh modne revije na Domovnici, kao i poziv da se i sljedeće godine predstavi svojom muškom kolekcijom te već za mjesec dana nastupi na poduzetničkom skupu u Mainzu. I to su dobri odjeci Domovnice – veze s malim obrtima u domovini!

blike plijenila u elegantnoj, dugoj crnoj haljini dizajnerske kuće "Rena Lange".

Vanessa Radman, glumicu iz Kölna, Večernjakovi čitatelji, a njezini fanovi, nagradili su Večernjakovom domovnicom u kategoriji najpopularnije glumice u iseljeničtvu. A najpopularniji glumac prema odluci žirija je Miroslav Nemec, popularni inspektor Ivo Batić iz njemačke serije Tatort.

Dodijeljene su i tri nagrade za dugogodišnji doprinos i sudjelovanje na Večernjakovoj domovnici, a dobili su je član Izvršnoga odbora Hrvatskoga nogometnog saveza i povjerenik za hrvatske

nogometne klubove u iseljeničtvu Pero Šarić, Zajednica hrvatskih nogometnih klubova Njemačke i scenarist Domovnice Silvije Šimac bez kojeg Domovnica nikada ne bi bila ono što zapravo jest.

ŠLAG NA KRAJU

Zvijezda glazbenog dijela večeri bio je Toni Cetinski, a uz njega goste su zabavljali Danijel Banić i TS Alkari, glazbenice Monika Kisters, Željka Caparin, Doro Popolski, Karmen Kočila, Volžana Anders i band te gitarski duo Domižana.

Poseban glamur večeri dale su jedne od najpoznatijih hrvatskih dizajnerica Gordana Zucić, koja je predstavila prekrasne kreacije večernjih haljina i etno dizajnerica Vesna Milković, koja je oduševila etno kreacijama s motivima glagoljice. A kako ništa ne ide bez dobre hrane i vina, ni ova večer bez toga nije mogla proći. Gosti su uživali u vrhunskim specijalitetima koje su pripremili kuhari restorana Split iz Bad Homburga te vinima Dubrovačkih podruma iz Grude u Konavlima. ■

Promocija novog časopisa Fenix

Prije samog početka dodjela Večernjakove domovnice 2013. održana je u Bad Homburgu i promocija Fenixa, novog mjesečnika na medijskom iseljeničkom nebu. O smjernicama rada, uredničkoj politici te očekivanjima i planovima, govorila je glavna urednica Fenixa Marijana Dokoza.

ENG Bad Homburg near Frankfurt was the venue for the traditional presentation of the Večernji List newspaper's Domovnica Award for distinguished Croatian emigrants. Gathering for the event were Croatians from Germany, Belgium, Switzerland, Austria, Croatia and distant Australia.

Spomendan mučeničke smrti kardinala Stepinca

Hrvatski katolički vjernici izvan domovine proslavili su blagdan blaženoga Stepinca u svojim zajednicama, župama i crkvama diljem svijeta. Na misnim slavljinama bili su prisutni diplomatski predstavnici RH i BiH

Tekst: Uredništvo (izvor IKA, A. Polegubić)

Snimke: IKA

FRANKFURT

Vjernici hrvatske katoličke župe Main-Taunus/Hochtaunus (HKŽ MTH) svečano su proslavili Stepinčevo 10. veljače. Euharistijsko slavlje u crkvi sv. Dionizija u Kelkheimu predvodio je hrvatski dominikanac o. Frano Prcela u zajedništvu sa župnikom fra Marinkom Vukmanom. Na kraju mise o svojoj vjeri svjedočio je poznati hrvatski komičar, scenarist i glumac Željko Pervan. Misno slavlje svojim je pjevanjem uvećao župni zbor pod vodstvom s. Magdalene Višić i orguljskom pratnjom Hrvoja Barnjaka.

U subotu, 9. veljače, u župnoj dvorani Bürgerhaus u Bad Homburgu HKŽ MTH organizirala je pokladno slavlje. Na početku je priređen za djecu prigodni program u obliku raznih igara. Birane su i najzanimljivije maske. Prvo

mjesto osvojila je Paula Gudelj, drugo Luka Bašić, dok je treće mjesto osvojila Danica Opačak. Prigodnu riječ okupljenima uputio je fra Marinko podsjetivši kako je Bad Homburg, u kojem se održavalo pokladno slavlje, grad prijatelj s Dubrovnikom. "Lijepo je da smo se opet okupili da zajedno zapjevamo, zaplešemo i da se nasmijemo", rekao je fra Marinko zahvalivši svima koji su se potrudili oko organizacije i ostvarenja pokladnog slavlja. Prisutnima se obratio i konzul GK BiH Dragan Bagarić. Okupljene je posebno oduševio nastup poznatoga hrvatskog komičara, scenarista i glumca Željka Pervana. Organizirana je i bogata tombola, a prihod od proslave u iznosu od više od 3.500 eura bit će upućen teško stradaloj župi u Domovinske ratu Gornjoj Dubici u Bosanskoj Posavini. U zabavnom dijelu nastupio je "Slash-Band".

NICA

Hrvati katolici koji žive na jugu Francuske okupili su se 10. veljače na misi u kapeli Don Bosco u Nici kako bi proslavili spomendan mučeničke smrti zagrebačkoga nadbiskupa i kardinala, blaženoga Alojzija Stepinca, zaštitnika Hrvatske katoličke misije Nica. Voditelj Misije Stjepan Čukman razlagao je Radosnu vijest na Stepinčevu geslu: "U tebe se Gospodine uzdam." U vezi s tim je rekao: "Uz sve nedaće ovoga vremena, bezboštva, nemoral i progone katoličanstva, mi vjernici idemo s Kristom naprijed u život uz molitvu, zagovor i nasljedovanje Stepinčeva života." Na misi su pjevali i svirali Franceci iz Rečice.

NEW YORK

U hrvatskoj crkvi sv. Ćirila i Metoda u New Yorku svečano je proslavljen dan blaženoga Alojzija Stepinca. Misu je predvodio vojni ordinarij u BiH biskup Tomo Vukšić uz koncelebraciju župnika fra Nikole Pašalića, župnog vikara fra Dražana Borasa te svećenika Vrhbosanske nadbiskupije na poslijediplomskom studiju u New Yorku, don Tomislava Mlačića i don Ivana Lovrića.

Nakon pozdrava i dobrodošlice koju je župnik fra Nikola Pašalić uputio biskupu Vukšiću, započelo je svečano euharistijsko slavlje u kojem su, na poseban način, sudjelovali mladi župne zajednice okupljeni u Kolo grupu i Hrvatsku školu "Kardinal Stepinac". Na misi su bili nazočni diplomatski predstavnici Republike Hrvatske pri stalnoj misi UN-a te djelatnici GK u New Yorku. Poslije mise upriličen je kulturni program u dvorani pastoralnih okupljanja gdje su članovi Kolo grupe i Hrvatske škole izveli program.

Sudionici slavlja u crkvi Sv. Dionizija u Kelkheimu

Proslava Stpinčeva
u Subotici

SUBOTICA

U subotičkoj franjevačkoj crkvi 10. veljače svečano je proslavljen blagdan bl. Alojzija Stepinca. Bilo je to i ove godine u sklopu devetnice Gospi Lurdskoj koja se ondje svake godine održava od 2. do 11. veljače. Misu je predvodio subotički biskup Ivan Penzeš u zajedništvu s gvardijanom subotičkoga franjevačkog samostana o. Ivanom Bošnjakom i još desetak svećenika. Biskup Penzeš u propovijedi je istaknuo snagu Blaženikove nepokolebljive vjere, protumačivši kako je kardinal Stepinac svojim životom stajao iza svoga gesla: "U tebe se Gospodine uzdam." Proslava bl. Alojzija Stepinca u franjevačkoj crkvi održava se svake godine na razini grada i okolice, dok sve hrvatske župe obilježavaju taj blagdan i posebno.

Ove godine na proslavi blagdana bl. Alojzija Stepinca sudjelovalo je pedesetak mladih i starijih osoba u bunjevačkoj nošnji. Oni su nakon mise sudjelovali u tzv. "Prelu sićanja" koje je ove godine organizirao Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost "Ivan Antunović" iz Subotice. Na tom prelu mogu sudjelovati samo osobe odjevene u narodnu nošnju. Smisao toga prela je iskazati zahvalnost precima koji su se upravo tako odjeveni okupljali svake godine na "Velikom prelu" da očituju snagu svoga zajedništva i učvrste svoju pripadnost Katoličkoj crkvi i svoju nacionalnu pripadnost hrvatskome narodu i bunjevačkome rodu. Na "Prelu sićanja" okupilo se ove godine stotinjak mladih i starijih u raznolikoj bunjevačkoj nošnji.

Pozdravne riječi okupljenima u ime organizatora uputio je pročelnik Izda-

vačkog odjela Instituta mons. Andrija Anišić. Prelo je svojom nazočnošću počastio i generalni konzul RH u Subotici Dragan Đurić. Prelo se održalo uz glazbenu pratnju uglednoga ansambla "Hajo" i ansambla mladih tamburaša "Klasovi" iz Subotice.

RIM

Na spomendan bl. Alojzija Stepinca, 10. veljače, hrvatska rimska zajednica svečano je obilježila liturgijski spomen i obljetnicu smrti blaženoga Stepinca. Koncelebrirano večernje misno slavlje u hrvatskoj crkvi sv. Jeronima u Rimu predvodio je pročelnik Kongregacije za kler kardinal Mauro Piacenza. U koncelebraciji su bili glavni tajnik Biskupske sinode nadbiskup Nikola Eterović, rek-

tor Papinskoga hrvatskoga zavoda sv. Jeronima mons. Jure Bogdan, desetak rektora rimskih crkvenih Zavoda, ukupno šezdesetak svećenika koji djeluju ili studiraju u Rimu. U asistenciji su bili bogoslovi iz Papinskog zavoda Germanicum et Hungaricum. Na misi se okupilo nekoliko veleposlanika pri Svetoj Stolici: Filip Vučak - veleposlanik RH, Slavica Karačić - veleposlanica BiH, prof. Damir Grubiša - hrvatski veleposlanik u Italiji te više diplomatskih službenika.

Na početku misnoga slavlja mons. Bogdan pozdravio je kardinala Piacenza i sve nazočne istaknuvši kako se od trenutka Stepinčeve smrti sve do danas hrvatska rimska zajednica okuplja oko blaženikova lika, dajući time snažno svjedočanstvo domovinske Crkve u svijetu. Na poseban način spomenuo je mnogobrojne hrvatske mučenike koji su nakon II. svjetskoga rata osvjetlili domovinsku Crkvu svojom vjernošću i postojanošću, ističući lik vlč. Miroslava Bulešića, koji će ove godine biti proglašen blaženim.

Na kraju misnoga slavlja mons. Bogdan zahvalio je kardinalu Piacenzi na odazivu te svim prisutnim svećenicima i vjernicima koji su sudjelovali na proslavi Stepinčeva u hrvatskoj crkvi sv. Jeronima u Rimu. Ljepoti misnoga slavlja pridonijeli su i članovi svetojeronimskog zbora na čelu s don Robertom Tonsatijem i članovi glazbene skupine "Tomašić" iz Zagreba. ■

Rim - Koncelebrirano večernje
misno slavlje predvodio je
pročelnik Kongregacije za kler
kardinal Mauro Piacenza

ENG Croatian Catholics abroad celebrated the feast day of the Blessed Aloysius Stepinac in their communities, parishes and churches around the world. Croatian diplomats also took part in the celebration.

Bitan nositelj hrvatstva u Srbiji

"Hrvatska riječ je bila i bit će list o Hrvatima i za Hrvate. Ona je zrcalo zajednice i vjerno oslikava događaje i prilike u njoj", rekao je Ivan Karan, ravnatelj NIU Hrvatska riječ

Tekst i snimke: **Hrvatska riječ**

Prigodnom svečanošću i domjenkom na Otvorenome sveučilištu u Subotici obilježeno je deset godina od izlaska prvoga broja "Hrvatske riječi", tjednika na hrvatskome jeziku u Republici Srbiji.

Ravnatelj NIU "Hrvatska riječ" Ivan Karan u svojem obraćanju istaknuo je kako će tijekom ove godine biti ispravljena neravnopravnost u financiranju tjednika "Hrvatska riječ" u odnosu na ostale manjinske medije u Vojvodini s proporcionalnim brojem pripadnika. "Problem financiranja koji je godinama opterećivao rad naše ustanove napokon će biti riješen. Tako je zalaganje Hrvata, članova srpskog izaslanstva u Međuvladinu mješovitom odboru, urodilo

plodom. Još jedanput zahvaljujem Slaveni Bačiću, Petru Kuntiću i Tomislavu Žigmanovu što su ustrajno, na svakoj sjednici odbora, postavljali pitanje financiranja naše ustanove", rekao je Karan. On je dodao kako tjednik nastoji zabilježiti sve događaje u zajednici te da osim informativne ima i obrazovnu ulogu. "Hrvatska riječ je bila i bit će list o Hrvatima i za Hrvate. Ona je zrcalo zajednice i vjerno oslikava događaje i prilike u njoj", rekao je Ivan Karan.

Odgovorna urednica tjednika dr. Jasminka Dulić istaknula je kako su se sukobi u Hrvatskome nacionalnom vijeću (HNV), čiji je osni-

vač NIU "Hrvatska riječ", nerijetko osjećali u ovoj novinskoj ustanovi te je izrazila nadu da takvih problema neće biti u budućnosti. "Oče-

kujem da će se odnosi i utjecaji uspostaviti ili biti vidljiviji i transparentniji kada HNV donese Medijsku strategiju, odnosno Strategiju o informiranju hrvatske nacionalne zajednice. Nadamo se da će tada biti manje nesporazuma koji su postojali između nas i njih", rekla je Jasminka Dulić te dodala kako tjednik nastoji proširiti redakciju i stoga poziva na suradnju sve zainteresirane koji se žele baviti novinarstvom.

Članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za informiranje Ankica Jukić Mandić ocijenila je kako je "Hrvatska riječ" veliki i bitan nositelj hrvatstva u Vojvodini i Srbiji. "Hvala vam što postojite, što se trudite i odolijevate svim neprilikama jer ih je bilo puno više nego prilika. Hvala vam što ste svima nama pružili priliku da možemo sudjelovati u onome što stvarate i što ste osigurali i mladim i starijim naraštajima da saznaju puno više o Hrvatima, nauče puno više o našoj povijesti i vide gdje nas sve ima na području Vojvodine, kakvi smo, kako djelujemo i odolijevamo nakon vremena koja su iza nas i kako ćemo to činiti u vremenima koja su pred nama", rekla je Ankica Jukić Mandić.

Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Darko Sarić Lukendić istaknuo je važnost bolje povezanosti svih medija na hrvatskome jeziku kako bi se unaprijedilo područje informiranja na materinskome jeziku.

Generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici Dragan Đurić istaknuo je ovom prigodom kako će se tiskano izdanje tjednika morati suočiti s neizbježnim promjenama, imajući u vidu stalno smanjenje potražnje svih tiskanih izdanja, ali da će ta promjena svakako biti na bolje. ■

ENG A gala reception was staged at the Open University in Subotica to mark the first decade of the publication of *Hrvatska riječ* (Croatian Word), a Croatian-language weekly published in Serbia.

Prelo zasjalo unatoč problemima

“Svaki istinski zaljubljenik u svoj rod večeras će i u zraku osjetiti želju da ‘Veliko prelo’ ponovno bude veliko i najveće”, rekao je pozdravljajući nazočne predsjednik Organizacijskog odbora Lazar Cvijin

Nastup folklorne skupine u HKC “Bunjevačko kolo”

Okupljanje gostiju na Prelo u prostorijama HKC “Bunjevačko kolo” u Subotici

Napisao: **Davor Bašić Palković (Hrvatska riječ)**
Snimke: **Hrvatska riječ**

Unatoč tome što je Hrvatski kulturni centar “Bunjevačko kolo” iz Subotice pod stečajem, skupina članova ove udruge uspjela je održati kontinuitet jedne od najprepoznatljivijih manifestacija Hrvata u Bačkoj – “Velikog prela”. Okupivši oko 250 gostiju, “Veliko prelo 2013.” održano je 19. siječnja u Velikoj dvorani Centra.

“Ni u svojim najsmjelijim očekivanjima nisam se nadao da ćemo imati ovakav skup u ovakvom sastavu. Da će na njemu biti i predstavnici diplomacije, Crkve, grada, naših udruga i institucija, gosti iz Republike Hrvatske, ljudi iz svih dijelova našega grada i prigradskih mjesta. Da će tu biti i poduzetnici i radnici i poljodjelci... Možda zbog božićnog vremena, kada smo svi više okrenuti Bogu, došlo je do toga da ova naša u svakom pogledu zapuštena udruga ponovno zasja punim sjajem, da se večeras iz nje čuje pjesma, da zaigra mladost, da zašuška svila. Ali nije to jedino, svaki istinski zaljubljenik u svoj rod večeras će i u zraku osjetiti želju da ‘Veliko prelo’ ponovno bude veliko i najveće”, rekao je pozdravljajući nazočne predsjednik Organizacijskog odbora “Velikog prela 2013.” Lazar Cvijin.

Za najbolju preljsku pjesmu ovogodišnjeg prela proglašena je pjesma “Prelo” Kate Ivanković. Drugonagrađena je “Spomenar s prela” Stipana Bašića Škarabe, a treća nagrada pripala je Nedjeljki Šarčević za pjesmu “Pamte stari”. Odluku o nagradama donijelo je povjerenstvo u sastavu: Tomislav Žigmanov, Katarina Čeliković i Željka Zelić.

“Veliko prelo 2013.” otvorio je dogradonačelnik Subotice Blaško Stantić.

Prezentiranje tradicijskih običaja na pozornici

“Veliko prelo nastalo je iz narodne tradicije bunjevačkih Hrvata koji su prela održavali u obiteljskim krugovima na svojim salašima. Prvo ‘Veliko prelo’ održano je 1879. godine, a organizirala ga je ‘Pučka kasina’. Okupljenima u ovako lijepom broju, ‘Prelo’ nam pruža osjećaj bliskosti, zajedništva i naravno pripadnosti našoj hrvatskoj nacionalnoj manjini u Republici Srbiji. Isto tako, ovo je prilika da možda pomirimo neke naše nesuglasice koje imamo u zajednici, da se okrenemo zajedništvu, našim običajima i tradiciji, kojima pripada i samo ‘Veliko prelo’”, rekao je Blaško Stantić.

Prelo je trajalo do ranih jutarnjih sati. Gosti su se družili i zabavljali uz glazbu tamburaških sastava “Hajo” iz Subotice i “Da capo” iz Požege. Na meniju se našla tradicionalna ‘krumpirača’, a nije izostala niti tombola.

“Veliko prelo” ne bi bilo veliko bez izbora za ‘najlipču prelu’. U konkurenciji od 15 djevojaka, titulu najljepše ponijela je Majda Stantić, učenica 8.h OŠ “Ivan Milutinović” u Maloj Bosni. Za prvu pratilju izabrana je Elizabeta Ivanković, učenica 1.f razreda subotičke gimnazije, a za drugu pratilju Senka Horvat, učenica 4.f odjela u istoj školi. ■

ENG In spite of the fact that the Bunjevačko kolo Croatian Culture Centre of Subotica is currently in receivership, a group of members has been successful in maintaining the continuity of one of the most recognisable events among Bačka region Croatians—the Veliko Prelo (Grand Communal Bee).

Folklorom izražavao ljubav prema Hrvatskoj

Od prvog susreta s Nikicom osvjedočio sam se da mu je Hrvatska iznad svega, a nijedna mu kulturna inicijativa redovito ne bi promaknula. Pomagao je na mnoge načine, a posebno nastupima s pjesmom i plesom, u što je uvijek unosio potpunog sebe

Nikola (Nikica) Vrdoljak (1933. - 2013.)

Napisali: Ante Beljo i Vinko Grubišić

Teško je povjerovati da Nikola (Nikica) Vrdoljak (1933. - 2013.), taj dobri i vedri čovjek, više nije tu, s nama, na hrvatskim skupovima, proslavama, feštama, blagdanskim okupljanjima... Preminuo je 2. veljače ostavivši iza sebe zaista bogato nasljeđe: tisuće mladih plesača koji su od njega primili znanje i ljubav prema hrvatskome folkloru. Nikolu Vrdoljaka, dugogodišnjeg predsjednika Kanadsko-hrvatskoga folklornog saveza, ponajprije zamišljamo u plesnom zanosu, u spektakularnom pokretu, ali njemu je folklor bio jedan tako skladni oblik ljubavi prema Hrvatskoj, njezinoj kulturi, njezinim ljepotama, bogatstvu njezinih tradicija. Gdje god je žario hrvatski duh, tu je bio Nikola - nikada mu ništa nije bilo teško kad je bila riječ o promicanju hrvatske kulture. Rijetke su bile priredbe koje ne bi uljepšala

folklorna grupa *Zrinski-Frankopan*, koju je utemeljio i stalno joj udahnjivao novi život, novi zanos.

"ZRINSKI-FRANKOPAN"

Već dolaskom u Kanadu Nikola kao zubar i njegova obitelj, supruga Jelena, sin Nikša i kći Ivana, imali su tu sreću da su bili materijalno neovisni pa je Nikola uz svoj posao mogao biti i bio je gdje je htio i kada je htio. Njegov anđeo pratitelj bila je njegova supruga Jelena koja je priređivala narodne nošnje, a priredila ih je sigurno na stotine. Pratila je i, rekao bih više od toga, dijelila je suživot sa svojom grupom kamo god su išli. Bila je to jedinstvena ljubav: Nikica - Jelena i "Zrinski-Frankopan". Grupa je podjednako pobirala pljesak kad bi nastupala pred milijunskim gledateljstvom, kao na otvorenju Olimpijskih igara (Montreal, 1976.), ili na bilo kojoj hrvatskoj fešti. Posvuda su ponosno kročili s hrvatskim stijegom, pokazujući ljepotu hrvatske pjesme i plesa, na najspektakularniji način.

Jedan od najznačajnijih etničkih događaja u Torontu godinama je bio "Karavan", gdje bi crkvenu dvoranu ukrasila Jelena Vrdoljak sa svojim pomagačicama, a hrvatski folklor bi, gdje se posebno isticao ansambl "Zrinski-Frankopan", privlačio desetke tisuća gostiju kojima bi na najjednostavniji, a opet spektakularan način, prenijeli hrvatsku kulturu i sudbinu.

Nikola je, kao rijetko tko izvan Hrvatske, poznao hrvatski folklor, živio ga, disao njime. Volio je uspoređivati folklorni ples s arhitekturom: svaka plesna figura, ma koliko god svojom spektakularnošću i gracioznošću pokazivala trenutak u vremenu, istodobno treba pokazivati uobličenosť i postojanost u prostoru. Svaki plesni korak, svaki okretaj, svaki izražaj tijela ili lica, po Nikičinu mišljenju, treba odražavati ono ritualno, ono izrastanje prema višoj razini.

Ljutili bi ga bilo kakvi pokušaji "urbanizacije narodnih plesova", unošenje nečega što se udaljuje od izvornosti - ma

Centralni odbor HKFS, 2009. - Luka Božić, Milka Šestan, Rosemary Mandić i predsjednik Nikola Vrdoljak

kako to moglo izgledati spektakularno i primjereno suvremenom dobu. Folklor je prema njemu neposredan odraz narodnog postojanja, narodne sudbine, izričaj i usklađivanje duše i tijela. S plesačicama i plesačima - od kojih su gotovo svi bili rođeni u Kanadi - govorio je samo hrvatski jer jezik je po njegovu mišljenju bio polazište svega. Od prvog susreta s Nikicom osvjedočio sam se da mu je Hrvatska iznad svega, a nijednu kulturnu inicijativu ne bi propustio. Pomagao je na mnoge načine, a posebno nastupima s pjesmom i plesom, u što je uvijek unosio potpunog sebe. Kad se radilo

Naslovnica TORONTO STAR iz 1981. godine – Prigodna svečanost povodom imenovanja ulice Croatia Street u centru Toronta

o uvođenju hrvatskoga jezika i kulture u srednje škole Ontarioja 1976., Nikica je svojim mladim plesačicama i plesačima, većinom srednjoškolicima, u nekoliko riječi objasnio važnost hrvatskoga jezika i kulture. I njegova uvjerljiva riječ uključila je većinu plesnih sudionika.

Na kraju ljetne škole 1976. godine učenici su izveli narodnu dramu "Robinja", gdje je živa narodna riječ

SKROMAN I SAMOZATAJAN

S Nikicom Vrdoljakom i Zdenkom Eilerom surađivao sam i na *Priručniku hrvatskih narodnih plesova*. Naime, tih godina još nisu postojale filmske vrpce niti kompjutorski programi, nego je učitelj morao svaki plesni korak ne samo objasniti, nego i pred plesačicama i plesačima zorno pokazati. Nikola je bio pravi majstor u tome. Bile su nezaboravne bile njegove geste, sugestije, entuzijizam.

Komentirajući njegov nastup 2011. na 37. kanadsko-hrvatskome folklornom festivalu s njegovim folklornim ansamblom, Željko Todorčić je zabilježio: "Nikolu Vrdoljaka smatraju Peleom ili kraljem hrvatskoga folkloru u Kanadi

Prvi Upravni odbor HKFS, Sudbury 1973. godine (Nikica prvi s desna)

Iz povijesti hrvatskoga folkloru u Kanadi

Osnutkom "Kluba hrvatskih studenata" na Sveučilištu u Torontu i Udruge mladih u Hrvatskome domu, mladež se 1971. godine udružuje pod zajedničkim imenom "Zrinski Frankopan". Već sljedeće godine Ante Beljo, kao predsjednik Hrvatskoga odbora u Sudburyju, organizira folklorni festival. Tadašnjih pet hrvatskih skupina: "Hrvatsko kolo tamburica" - Sudbury, "Zrinski-Frankopan" - Toronto, "Croatia" - Toronto, "Kolo i tamburica" - Sault Ste. Marie, "Jadran" - Toronto, te nekoliko multikulturnih skupina dolaze na susret. Tom prigodom Ante Beljo predlaže osnivanje Kanadsko-hrvatskoga folklornog saveza, izabran je Upravni odbor, zacrtane su smjernice, napisan pravilnik. Donesena je i odluka o organiziranju redovitih godišnjih folklornih festivala u većim gradovima Kanade. Već od samog osnutka Savez je organizirao seminare na kojima su se razmjenjivala iskustva i znanje. Prvi Kanadsko-hrvatski folklorni festival održan je u Sudburyju 1975. godine. Savez je administrativno podijeljen na istočni i zapadni dio. Izabran je Koordinacijski odbor Centralnog saveza zbog bolje suradnje. Festival se redovito održava svake godine u svibnju. Savez je također organizirao festivale po Europi i česte posjete Hrvatskoj. Danas Savez okuplja više od 3.000 članova. (Dijelovi teksta Nikole Vrdoljaka objavljenog u Spomen knjizi 35. kanadsko-hrvatskoga folklornog festivala 2009.)

tijekom posljednjih nekoliko desetljeća."

Nikica je bio skroman i samozatajan, redovito su ga zaobilazile nagrade i priznanja pa to više treba čestitati "Croatian Chamber of Commerce" koja ga je proglasila osobom godine na "Annual Business Excellence Awards Evening" 2006. godine. No, nerijetko tek smrt pokaže pravu veličinu pojedinca i gubitak neke osobe, istaknuvši pritom kakva bi praznina bila da ta osoba nije bila s nama i

uljepšavala naše proslave i našu svakidašnjicu. Činilo nam se da je Nikici nekako suđeno da bude s nama, sa svima nama sve dok i mi trajemo. I zbog toga nas je njegova smrt i ražalostila i iznenadila.

... Hladnoća nije spriječila mnoštvo Hrvata da se 9. veljače oproste od "našeg Nikice" i to baš onako kako je on to i priželjkivao - tamburicom i zvucima pjesme. Izvornim hrvatskim folklorom. Na Nikičin način. ■

ENG Nikola Vrdoljak (1933-2013), one of the founders and a long-time president of the Canadian-Croatian Folklore Federation, currently gathering over 3 thousand members, has passed away.

Veselite se i ljetujte s nama!
 Dodite u Novi Vinodolski u
**Malu školu hrvatskoga
 jezika i kulture**
 15. – 26. srpnja 2013.

- program za djecu i mlade 9 - 16 godina
- jezične i kreativne radionice
- sportske, rekreativne i zabavne aktivnosti u moru i na kopnu
- večernji program, ples, pjesma, igre...
- iskusni i pouzdani učitelji i voditelji
- smještaj u Odmaralištu Crvenoga križa
- prijave do 4. lipnja 2013.

Hrvatska matica iseljenika i
 Sveučilište u Zagrebu pozivaju vas u
**Sveučilišnu školu
 hrvatskoga jezika i kulture**
 22. lipnja – 19. srpnja 2013.

- program za osobe starije od 17 godina
- 110 sati jezične nastave
- tri razine (početna, srednja i napredna)
- male skupine
- predavanja o hrvatskoj kulturi i povijesti
- raznoliki kulturni program
- studijski izleti
- diploma Sveučilišne škole, ECTS-bodovi
- prijave do 24. svibnja 2013.

Za detaljne informacije i pristupnice javite se na: tel: (+385 1) 6115-116, e-mail: lada@matis.hr (Lada Kanajet Šimić, prof.)

ISELJENIČKA VIJEST

KNJIŽEVNA VEČER S CARMEN VRLJIČAK

GRUDE - U Grudama, u zapadnoj Hercegovini, održana je u organizaciji tamošnjeg ogranka Matice hrvatske, književna večer s Carmen Vrljičak (Verlichak). Ta poznata hrvatska književnica iz Argentine, dobitnica mnogobrojnih vrijednih književnih nagrada, emotivno i iskreno je govorila o svome književnom radu i uopće o životu u Argentini. Gosti na ovoj književnoj večeri, kojih je ovaj put bilo doista puno za grudske prilike, imali su što čuti i naučiti. Tribina je upriličena na inicijativu Ante Koloba-

rića i uz organizacijsku pomoć Srečka Mikulića, predstavnika Općine Grude. Spektar zanimanja ove književnice uglavnom su Hrvati u Argentini, za koje tvrdi da ih ima oko 300.000. Govorila je o tri vala useljavanja Hrvata u Argentinu, problemima s kojima su se ti ljudi susretali, kao i o događajima kada je ponovno stvarana nova hrvatska država devedesetih godina i naporima koje su argentinski Hrvati činili za pomoć domovini. Iz njezina kazivanja mogla se iščitati

velika ljubav za hrvatski narod i briga za njegovu budućnost. U svom govoru nije zaboravila istaknuti veliki doprinos svećenika franjevac koji su došli u Argentinu prije devedesetak godina, koji su puno radili na izobrazbi Hrvata u Argentini. Naravno, bilo je govora i o političkim i gospodarskim problemima s kojima se suočavala, a i sada se susreće moderna Argentina. Gosti na književnoj večeri fra Bernard Marić, Frano Vukoja, novinar i književnik, kao i Zdravko Kordić, književnik, uključili su se zanimljivim pitanjima o sportu i književnosti i tako večeri donijeli dodatnu zanimljivost.

Može se zaključiti kako postoji potreba njegovanja dobrih i kvalitetnih odnosa među Hrvatima ma gdje oni živjeli jer se i iz ove zanimljive književne večeri može zaključiti kako su i dobre i loše stvari koje nam se događaju gotovo jednake bez obzira na to na kojem dijelu zemaljske kugle Hrvati žive.

Oduševljena publika u Beču i Gradišću

Da su nam ovakvi događaji uvijek dobrodošli potvrđuju i prepune dvorane bečkoga kotarskog povjerenstva Wieden te u gradišćanskohrvatskim selima Pajngрту i Velikome Borištofu

Napisala: **Maja Mozara**

Krajem prošle godine klapa "Staglin" iz Slanog zajedno s mladim dubrovačkim pijanistom Ivanom Violaćem donijela je radost zajedništva domovinske i iseljene Hrvatske veličanstvenim glazbenim programom, koncertima u Beču i Gradišću.

Da su nam ovakvi događaji uvijek dobrodošli, poglavito koncerti klapske pjesme, nakon uvrštavanja na UNESCO-v popis nematerijalne svjetske kulturne baštine, potvrđuje i prepuna svečana dvorana bečkoga kotarskog povjerenstva Wieden te Milenijska dvorana u gradišćanskohrvatskom selu Pajngрту i "KUGA" u Velikome Borištofu.

Naši sunarodnjaci u Austriji nisu krili radost zbog održavanja koncerta koji su uz Hrvatsko-austrijsko društvo Dubrovnik i Hrvatsku maticu iseljenika Dubrovnik, te austrijske partnere: Austrijsko-hrvatsko društvo Beč (Werner Varga), Hrvatski centar Beč (Gabriela Novak-Karall), Kulturna zadruga "KUGA" u Velikome Borištofu (Gisela Csenar), organizirali ovaj izniman kulturni događaj.

Koncert u Beču započeo je Chopinovom Barkarolom u fis-duru u izvedbi Ivana Violaća, a završio skladbom "Pismo moja" M. Čačića u zajedničkoj izvedbi pijanista Violaća i klape "Staglin" koju čine glazbenici Igor Vlahović (prvi tenor), Slaven Zvono i Tomo Rakigija (drugi tenor), Marko Smrdelj i Nikša Sekulo (baritoni) te Vlaho Dobroslaović, Boris Karin i Ivica Pendo (basevi). Uz Chopinovu Barkarolu, pijanist Ivan Violać izveo je i Legendu br. 2 (sv. Franjo hoda po valovima) F. Liszta te Granadu i Castillu I. Albeniza.

ENG Late last year the Klapa Staglin vocal ensemble of Slano joined young Dubrovnik-based pianist Ivan Violać for three concerts for the Croatian communities of Vienna and of the Gradišće region in Austria.

“Zahvaljujem Hrvatima diljem svijeta na potpori”

Naš narod nije znao da ćemo mi biti oslobođeni, zato je gotovo nevjerojatna priča da se u Zagrebu za osam sati skupilo više od 100.000 ljudi, bez ičijeg poziva. Mladi i stariji, veseli, raspjevani... Taj događaj, taj zanos, ta silna energija je zapravo poticaj za jedan novi početak

Razgovarali: Ivo Butković i Veso Jurić

Snimila: Snježana Radoš

Nedavno su povratnici iz Australije Ivo Butković i Veso Jurić, suradnici tjednika Hrvatski vjesnik koji izlazi u Sydneyu, napravili vrlo zanimljiv intervju s hrvatskim generalom Mladenom Markačem. Intervju je nedavno u nastavcima objavljivan u tim najtiražnijim hrvatskim novinama u Australiji. Uredništvo Matice zahvaljuje autorima i Hrvatskome vjesniku što su dopustili da se dijelovi toga opsežnog intervjua objave u Matici.

Generale, za Vas se govori da ste smirena i razborita osoba. No, osim tih Vaših osobina, koje su Vam još vrijednosti davale duševnu i životnu snagu tijekom dugogodišnje kušnje u pritvoru?

- Ja sam cijelu svoju mladost posvetio sportu, bio sam reprezentativac, i to mi je pomagalo da u tom teškom životnom razdoblju održim čvrstoću pa kad bi drugi pali s nogu, ja bih još uvijek mogao razumno donositi odluke. To je jednostavno jedan fizički i psihički životni trening. Imao sam sreću da sam po struci profesor, a rad s ljudima u toj struci je najvažniji te sam tako imao i stručnu predispoziciju da se ulovim u koštac s problemima koji su iznenada nastali. Međutim, imao sam zdravstvenih problema prije nego sam otišao u pritvorsku jedinicu. Preživio sam dva infarkta i dobio pet 'stentova'. Tri su mi ugrađena u Nizozemskoj. Na kraju, šest mjeseci prije završne presude dobio sam šest premosnica. Tako sam uz psihički pritisak koji smo stalno doživljavali slušajući neistinite optužbe, imao i velikih zdrav-

stvenih teškoća. Hvala Bogu, sve sam to nekako prevladao. A prevladao sam teškoće i zbog toga što smo imali mogućnost raditi sa svećenicima, ići na misu. U situaciji kada ste bolesni, uz to suočeni s teškim psihološkim stanjem, zapravo se borite za život, i tada vam samo preostaje Božja pomoć! Jer, nema institucije, nema nade u neku organiziranu pomoć pa da možete reći oni će mi pomoći. Veseli me što ste mi takvo pitanje postavili da mogu zahvaliti, preko vaših novina, Hrvatima diljem svijeta na potpori. Na desetine tisuća pisama i čestitki, potpore i zahvala smo dobivali u kojima nas se moli i poziva da izdržimo, jer ljudi vjeruju u nas, vjeruju u našu nevinost. Kad vidite kako svi ti ljudi u svijetu hrvatski dišu, to je nešto što se nikad ne može zaboraviti i ne možeš reći – 'bacam koplje u trnje', neću se više boriti, neću više živjeti. Morate ići do kraja, ma kakva sudbina bila. I vidite, da nije bilo te

potpore, da nije iza nas stala Crkva, da nije i najmanje selo u Hrvatskoj, u Bosni i Hercegovini, a i u svijetu molilo za našu slobodu, vjerojatno se ne bismo uspjeli držati, nadati. Ne mogu reći je li nam samo molitva pomogla, je li vjera pomogla, je li posrijedi i splet političkih okolnosti, ali u ovom trenutku je najvažnije da smo mi na slobodi.

Kako se prema Vama ponašalo sudsko i zatvorsko osoblje i kako su Vas ispratili na slobodu?

- Moram priznati da je zatvorsko osoblje bilo jako korektno, ne samo prema nama Hrvatima nego prema svima. Oni razumiju da je riječ o vrlo složenim procesima, psihološki jako zahtjevnima. Ja sam, primjerice, nekoliko godina bio sam među Srbima. No, tu nije bilo svađe po nacionalnoj osnovi, željeli smo stvoriti vrstu suživota kako si ne bismo sami otežavali taj ukupni zatvorski život.

Znači, moglo se razgovarati o svakidašnjim temama, znanosti, sportu, književnosti, općenito o kulturi, premda su se već i pri takvim temama vidjele razlike. Ali, kako smo ipak pratili opće događaje, čitav svijet u globalu, a ne samo događaje u Hrvatskoj, mi smo, svaki posebno, nastojali udaljiti ratni dio od našega tadašnjeg života jer nam je tako bilo lakše graditi neku vrstu suživota u zatvoru. Ne znači da smo se voljeli, ali znači da je bilo podnošljivo na takav način tamo boraviti. Pri žurnom odlasku iz pritvorske jedinice, gdje smo se mi pristojno pozdravili sa svima koji su tamo bili, bez prosudbi tko je odgovoran, kakav je tko, tko je Hrvatima činio zlo i je li ili nije nanio štetu hrvatskoj državi, dakle bez obzira na to ljudski smo rekli doviđenja, mi odlazimo! Moram priznati da su tamo pritvoreni Srbi naš odlazak i pozdrav dobro prihvatili.

Je li Vas iznenadilo oduševljenje naroda i velebni doček u povodu Vašeg puštanja na slobodu?

- Prvo iznenađenje doživjeli smo pri izlasku prije nego što smo krenuli u zračnu luku kada smo vidjeli koliko je naših ljudi koji žive vani došlo pred zatvor dočekati i ispratiti nas. Kad smo došli na aerodrom, čekao nas je zrakoplov Vlade RH, čekala su nas dva ministra i bliži prijatelji. Tu smo opet nekako izolirani pa nismo ni znali da se kod kuće sprema neki doček. To nije bio samo Zagreb, nego cijela Hrvatska. Naš narod nije znao da ćemo mi biti oslobođeni, zato je gotovo nevjerojatna priča da se u Zagrebu za osam sati skupilo više od 100.000 ljudi, bez ičijeg poziva. Mladi i stariji, veseli, raspjevani. Taj događaj, taj zanos, ta silna energija je zapravo poticaj za jedan novi početak. Nemoguće je taj događaj opisati u ovakvom razgovoru, a osim toga te slike našeg dočeka obišle su cijeli svijet. Kad smo stigli na zagrebački Pleso ja sam mislio da se samo na aerodromu skupilo puno ljudi. Vozimo se prema gradu, a onda vidim da su ulice prema Trgu pune - špalir, usklici i pozdravi. Iznenađen sam, nisam mogao vjerovati. Bili smo potpuno nepripremljeni za takav doček. A onda nam na pozornici na Trgu prijatelji još govore: "Obratite se ljudima, oni to žele." Samo gledamo, iznenađenje i ushit nas pritišću. Onda smo se ipak s nekoliko riječi obratili ra-

zdraganom mnoštvu. Nismo bili sigurni koliko smo uspjeli u tome, međutim, kasnije smo vidjeli i čuli komentare na televiziji da je bilo prekrasno sve što se te večeri dogodilo. Ostat će za cijeli život u mom sjećanju.

Rekli ste da Vam je hrvatsko iseljništvo davalo bezrezervnu potporu tijekom suđenja i pritvora. Zašto se u Hrvatskoj nedovoljno koriste potencijali koje posjeduje iseljena Hrvatska? A što bi s druge strane iseljništvo moglo činiti za svoju domovinu?

- Vidite, ja sam živući svjedok koliko je, kakvom voljom i srcem hrvatska dijaspora pristupila stvaranju nove hrvatske države. Mnogi misle da je to bilo samo u novcu. To nije točno jer sudjelovala je na svekolike načine, čak i izravnim sudjelovanjem, ljudskim potencijalom, pomogli su i u vojnom smislu. Da ne govorimo o potpori u tehnici, psihološkoj potpori, lobirajući u svojim zemljama na razne načine, posebno za priznanje Hrvatske. To je veliki doprinos naših ljudi koji treba cijeniti. Tada se stvorilo jedno zajedništvo domovinske i iseljene Hrvatske pa je čak i veliki poticaj došao izvana i vizija iseljene Hrvatske da konačno stvorimo i imamo svoju državu se ostvarivala. Kada je postignut taj

cilj, onda se nekako nespretnom politikom hrvatska dijaspora malo udaljila od stvarne hrvatske politike. Začudujuće je da nismo naprosto znali iskoristiti potencijal naših ljudi vani. Ne samo intelektualno, novčano, nego općenito u svim ljudskim vrednotama, to je golemu snagu, a mi kao da smo se djelomično odrekli te naše potpore. Vidite i sami da nije bilo dovoljno ulaganja u Hrvatsku iz dijasporu, što smo očekivali. To govorim s razlogom jer i sada postoje mnoge mogućnosti. Ali zbog birokratskih komplikacija, trenutne krize kod nas i jer su možda profiti u nekim drugim zemljama veći, ulaganja iz dijasporu trenutno su, u značajnijem smislu, slaba, nikakva.

Mislim da bi veća angažiranost naše dijasporu mogla doći do izražaja kada bi se kod nas donijeli malo drukčiji zakonski okviri i onda, možda s malo povlaštenim uvjetima privukli naše ljude koji uz spomenuto, uz biznis i zaradu, misle i domoljubno, žele i pomoći svojoj domovini. Govorim o našim ljudima koji bi htjeli ostaviti neki trag tamo gdje su se rodili ili gdje su se rodili njihovi preci, gdje su im korijeni. Iskreno mislim da bi trebalo veće političko razumijevanje koje bi povezal našu dijasporu s maticom i da bi to ipak mogao biti pozitivan rezultat, zasigurno bolji nego što je dosad bio. ■

General Markač se uključio u projekte Zaklade "Hrvatska bez mina", na slici s lijeva: Martin Čačić, Veso Jurić, Marijan Dolić, tajnik Zaklade, Ivo Butković, general Mladen Markač, Đurđa Adlešić, predsjednica Zaklade "Hrvatska bez mina" i Josip Klemm, predsjednik Udruge dragovoljaca pripadnika Specijalne policije

ENG We bring you excerpts of a fascinating interview with Croatian Army General Mladen Markač penned by Australian-Croatian returnees Ivo Butković and Veso Jurić, correspondents of the Sydney-based *Hrvatski vjesnik* (Croatian Herald) weekly.

Oliver u *Living Arts Centre* u Mississauga

OLIVER ODUŠEVIO KANADSKO HRVATE

KANADA - Hladne snježne večeri 15. i 16. veljače ove godine ostat će u dugom sjećanju posjetiteljima *Living Arts Centre* u Mississauga kraj Toronta. Nakon tridesetogodišnje pauze napokon smo imali čast ugostiti vodećeg izvođača hrvatske popularne glazbe, Olivera Dra-

gojevića. Mora se priznati da je bogata izvedba, upotpunjena višeslojnim zvukom simfonijskog orkestra pod ravnanjem dirigenta Alana Bjelinskog i uz pratnju dobro uhodane prateće grupe Dupini, sve prisutne ostavila bez daha. Lakoća komunikacije između izvođača i publike ubrzo je rezultirala nevjerojatnom reakcijom publike tako da se možemo pohvaliti atmosferom netipičnom za konfiguraciju dvorane.

Doživljeno je puno toga: ples, pjevanje kompletnih pjesma uz pomoć Olivera i bez njegove pomoći, ovacije, vrisak, emocije, suze, smijeh, šale, upadice, iskreni međuljudski dijalog... Sreća ujedinjenih glasova i srca nadvladala je kanadsku hladnoću i pokazala našim glazbenim gostima koliko su voljeni i cijenjeni u ovoj prekontinentalnoj zemlji. Iako je prošlo samo tjedan dana od njihova nastupa, već nam iskreno nedostaju jer svratili su nakratko, ali upalili su plamen hrvatskog ponosa i na tri sata nas vratili u lijepu, toplu domovinu o kojoj sanjamo budni, živjeti neke druge živote, pokušavajući stvoriti bolju budućnost za naše potomstvo, bore-

BURA Productions: Ivan Nižić, Ante Marinčić, Ivan Juričić, Josip Prcela, Nediljko Križanac i Stipe Pervan

ći se da nikada ne zaboravimo mjesta i ljude koje smo ostavili u nekom sasvim drugom i dalekom svijetu.

U ime *BURA Productions* i svih prisutnih koji su pomogli pri realizaciji ovoga zahtjevnog projekta, velika hvala svima prisutnima u publici (2.600 posjetitelja u obje večeri) i nadasve dragim i cijenjenim izvođačima koji su nas razveselili i nadahnuli. (*BURA Productions*)

DAN AUSTRALIJE U SPLITU

SPLIT - U organizaciji HMI-jeve podružnice u Splitu, Veleposlanstva Australije iz Zagreba i splitske Gradske knjižnice Marka Marulića u petak, 25. siječnja, održan je Dan Australije. U gradskoj knjižnici okupili su se povratnici iz Australije, australske Hrvatice koje se u Splitu druže kao *Aussie Squad* i svi poštovatelji te daleke "down under" zemlje.

Dan Australije, koji se inače slavi 26. si-

ječnja, dan je kada Australci proslavljaju svoja nacionalna dostignuća kao jedno stabilno, demokratsko, multikulturalno društvo sa snažnom i konkurentnom tržišnom ekonomijom. Tada se prisjećaju vrednota koje cijene, a to su sloboda, tolerancija, prijateljstvo i jednake šanse za sve.

Voditeljica splitske podružnice HMI-ja Branka Bezić Filipović održala je kratko predavanje o Hrvatima u Australiji

nakon čega je prikazan film koji nam je za tu prigodu, uz darove za nazočne, ustupilo Veleposlanstvo Australije iz Zagreba.

Prema posljednjem popisu stanovništva u Australiji Hrvatima se izjasnilo skoro 120.000 ljudi, što prema grubim procjenama znači da ih ima barem 250.000. Uživaju jednak status, prava i obveze kao i svi ostali australski građani. Doseljavati su se započeli krajem 19. stoljeća i to najviše iz Dalmacije zbog već poznatih ekonomskih razloga.

Dobro posjećena manifestacija pokazala je da u Splitu živi popriličan broj onih koji su mogli birati život u Hrvatskoj ili u Australiji. Neki su svoje umirovljeničke dane odlučili provesti u Dalmaciji. Neki su rođeni u Australiji, a žele živjeti u domovini svojih predaka. Tako je i Australka, udovica Robyn Vulinovich, nakon smrti supruga za svoju domovinu izabrala Hrvatsku. Na svečanosti je bilo i mladih ljudi koji su doveli svoju malu djecu. Oni predstavljaju najljepši most između Hrvatske i Australije i zbog toga se ovakve manifestacije trebaju njegovati. (*Branka Bezić Filipović*)

Tradicionalno druženje na snijegu u Hidden Valleyu

Predsjednik HBZ-a Bernard Luketich često ističe od kolike je važnosti "da okupljamo svoje članove i hrvatski narod te da uvijek imamo dobro pripremljene sadržaje kako ne bismo iznevjerili naše članove i prijatelje"

Hidden Valley kod Pittsburgha u snijegu

Napisao: **Franjo Bertović**
Snimke: **HBZ**

Hrvatska bratska zajednica u Americi već 42. godinu zaredom održava skijaško natjecanje i skup svoga članstva jednog vikenda tijekom zime. Uglavnom se te zimske aktivnosti planiraju za veljaču, osim iznimno izvan veljače. Ipak, najvažnije je da u zimskim sportovima mnogi nalaze radost, ali i priliku da pokažu i dokažu svoju tehničku i tjelesnu spremnost na strmim stazama ogrnutim snijegom. Postoji još nešto o čemu vodstvo Zajednice vodi računa, a to je da se gotovo uvijek priprema bogat kulturno-umjetnički program kako bi se sačuvala hrvatska riječ, pjesma, svirka i općenito narodni običaji. Zato se za ovakve prilike odabiru izrazito talentirani i popularni sastavi koji umiju razveseliti i zabaviti okupljene u večernjim satima, kad se odlože skije i klizne daske (*snowboards*). Predsjednik HBZ-a Bernard Luketich često ističe od kolike je važnosti "da okupljamo svoje članove i hrvatski narod te da uvijek imamo dobro pripremljene sadržaje kako ne bismo iznevjerili naše članove i prijatelje". A to mnogi primjećuju, osjećaju i rado dolaze.

Iako je tijekom vikenda 8. - 9. veljače snježna mećava zahvatila sjeverni i istočni dio sjevernoameričkog kontinenta, ipak je SkiFest HBZ bio dobro posjećen i vrlo uspješan. Na stazi veleslaloma u Hidden Valleyu nedaleko od Pittsburgha pojavila su se 54 natjecatelja u skijanju i snowboardingu. Zastupali su 23 odsjeka HBZ-a iz Kanade i SAD-a. Doista divno i vrijedno spomena. Natjecanje je provedeno u ženskoj i muškoj konkurenciji te u skupinama po život-

noj dobi kako bi se pružila prilika sudionicima različite starosti.

Najbrže vrijeme staze (37,96 sek.) u skijanju imao je Marijan Lucić iz odsjeka 530 HBZ iz St. Thomasa u Ontariju, a u snowboardingu Adam Henderson (55,91 sek.) iz odsjeka 354 iz Cokeburga, u Pensilvaniji. Najmlađi sudionik bio je petogodišnji Jack Nikolić, a najstariji šezdesetogodišnji Dennis Rakowski.

Na banketu u petak i subotu na večer nastupio je sastav "Dario & Tam-buraši" koji su lijepim hrvatskim pjesmama i glazbom dotaknuli srca i dušu svih sudionika. Izveli su razne pjesme iz svih krajeva Lijepe naše te je plesni podij bio stalno pun. U subotu na večer prije banketa održana je sveta misa koju je služio župnik i veliki hrvatski prijatelj Pierre Falkenhan iz Donora nedaleko od Pittsburgha. Velečasni Falkenhan najavio je i svoj dolazak u Zagreb, na TamFestu HBZ-a koji će se održati u KD Vatroslava Lisinskog te još jedanput provesti ljeto u Hrvatskoj. ■

Predsjednik HBZ Bernard Luketich uvijek nazoči sportskim aktivnostima u Hidden Valleyju

ENG For the past forty-two years the Croatian Fraternal Union of America has played host to a ski competition and gathering for its membership at Pittsburgh's Hidden Valley.

Stinjaki i njegove nadaleko poznate pisanice

Obojenim jajima se britvom, kakvom su nekad muškarci brijali brade, struže ljuska i ukrašava različitim motivima: najčešće su to pleteri, srca, križ kao vjerski motiv, pile, kokoš...

Napisao: **Martin Živković**

Snimke: **Petar Tyran, Pepi Lang**

Na fotografijama vidite pisanice iz Stinjaka (njemački *Stinatz*), hrvatskoga sela u Gradišću/Burgenlandu, u Austriji.

Ove su pisanice poznate ne samo u ovoj regiji, ne samo u Austriji, nego i šire. Na to su Stinjaki (što je ime stanovnika ovoga mjesta) ponosni. Stinjaki su jedino mjesto u Gradišću gdje se rade takve pisanice, a prije su se radile i u drugim selima.

Kako se izrađuju te pisanice? Jaja se kuhaju da postanu tvrda, a onda se oboje. Nekad su se bojila samo crvenom bo-

jom koja je bila znak veselja i radosti: radosti zbog početka proljeća i radosti Uskrsa. Zatim se britvom, kojom su prije muškarci brijali brade, strugala ljuska jajeta i ukrašavala različitim motivima: najčešće su to bili pleteri, srca, križ kao vjerski motiv, pile, kokoš itd.

CRVENA I CRNA JAJA

Budući da je žalovanje u Stinjakima i dandanas značajan sociološki čimbenik, radila su se uz crvena i crna jaja s istim motivima kao znak tuge. Crna jaja bila su i lakirana. Njih su darivali krsni kumovi svojim "kumićima" za Uskr.

U današnje vrijeme pisanice su postale raznolikije i na njima je više boja: uz tradicionalne crvene i crne, tu su još plava, zelena i ljubičasta. Ima i ispuh-nih pisanica, gdje se kroz dvije rupe ispuše sadržaj svježeg jajeta. Ove pisanice služe kao ukras u automobilima, ali i na posebnom drvetu ili grmu. Danas se za izradu pisanica koriste i gušćja jaja, pa čak i nojeva. A i motivi su se promijenili: na jaja se urezuju imena i želje. Pisanice rade samo žene: prije su to mnoge radile, a danas samo još neke u Stinjakima.

Stinjaki su prava hrvatska enklava na jugu Gradišća, okružena isključivo njemačkim selima. Možda se i zbog toga zadržalo puno materijalne i duhovne

Za Uskrs su seoske kuće
ukrašene stotinama pisanica

Seoska svadba
i mladi obučeni
u nadaleko
poznatu
stinjačku
narodnu nošnju

kulture, kao na primjer jako lijepa nošnja, ali i naricanje u povodu smrti nekoga iz obitelji.

Selo je i na drugim područjima izvršno predstavljeno: o predaji i mjesnom govoru tiskane su ukupno tri knjige. Dijalekt je čakavski i ikavski, leksik pun starih riječi, vokalizam pun nazalnih glasova, a i akcent je poseban.

Povijest mjesta kaže da su se naši preci doselili u Stinjake 1533. iz okolice Karlovca u Hrvatskoj. Uzrok su bili turska osvajanja i gospodarska kriza na tom području.

Kao novi doseljenici krčili su šume i osnovali potpuno novo naselje. Po predaji bilo je dvanaest obitelji čija su se

prezimana sačuvala do danas: Blašković, Fabšić, Grandić, Horvatić, Jelešić, Kirišić, Rešetarić, Stipšić, Stoišić, Tomšić i Živković. Danas u selu ima najviše Grandića i Živkovića, a Jelešići i Tomšići su izumrli.

MARLJIVI I AMBICIOZNI

Katolička crkva u našem mjestu još uvijek ima veliku ulogu: tamo se najviše njeguje hrvatski jezik. Mjesto je vrlo tolerantno prema strancima, koji su se posljednjih trideset godina doselili ovdje - od 1.400 stanovnika otprilike je 200 stranaca.

Ljudi našega mjesta su marljivi i ambiciozni i obavljaju važne funkcije u austrijskom društvu, kako u politici, tako i

u umjetnosti, medijima, građevinarstvu, školstvu, crkvi itd. Ta ambicioznost rezultirala je relativno velikim materijalnim bogatstvom mjesta, što se vidi i po priličnom broju lijepih kuća i automobila.

Ni groblje nije zanemareno. Ljudi iz drugih krajeva Austrije dolaze u naše trgovište i zato da bi vidjeli bogatstvo, ljepotu i čistoću našega groblja.

Posebna je pojava kult mrtvih, što se očituje u čestom posjećivanju groblja (neki čak i svakog dana), ali i u čestom služenju svetih misa za pokojne u crkvi.

Ipak, naši su ljudi veseli i znaju slaviti svoje fešte po cijelu noć. Slavenska duša ostala je gotovo petsto godina onakva kakva jest - i tužna i vesela! ■

Pisanice krase
mnoge okućnice

ENG The ethnic Croatian village of Stinjake (Stinatz) in the Austrian Gradišće (Burgenland) region is home to a renowned production of coloured Eastern eggs, produced with a technique that involves etching the surface of coloured eggs with a razor.

Hoće li Hrvatska postati poželjna investicijska destinacija?

“U dosadašnjoj komunikaciji koju smo imali s poslovnim ljudima hrvatske dijaspe u svijetu vidljivo je da postoji znatan interes za investiranje u Hrvatsku, ali do sada na žalost imamo samo nekoliko uspješnih primjera”

Razgovarao: **Hrvoje Salopek**

Snimila: **Snježana Radoš**

Budući da je jedno o glavnih nastojanja hrvatske vlade privući što više investicija, a pri tome bi hrvatsko iseljeništvo trebalo imati poseban značaj, zamolili smo Damira Novinića, ravnatelja Agencije za investicije i konkurentnost (AIK) za razgovor. AIK je agencija Vlade RH koja je u rujnu prošle godine počela s operativnim radom. Osnovna zadaća je pružanje potpune usluge investitorima pri realizaciji investicijskih projekata, predlaganje mjera za unaprjeđenje poslovnog okruženja te promociju Republike Hrvatske kao poželjne investicijske destinacije. Agencija je nadležna za pružanje potpore pri realizaciji investicijskih projekata velikih poduzetnika.

Možete li nam objasniti i pobliže opisati ulogu AIK-a?

- Naša je uloga pozicionirati se kao središnje mjesto na kojem se investitoru osigurava transparentna i sveobuhvatna usluga, koristeći *tailor made* pristup u realizaciji investicijskih projekata u RH i povećanju konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva.

Uz investicijske projekte koji stvaraju nova radna mjesta, donose višu dodanu vrijednost, potiču razvoj manje razvijenih dijelova Hrvatske, iznimno nam je važno privući i realizirati one investicije koje donose nove tehnologije i tehnološke postupke, koji investiraju u istraživanje i razvoj, donose veći broj inovativnih proizvoda i usluga te ulažu u edukaciju zaposlenih s posebnim naglaskom na društveno odgovorne i ekološki svjesne ulagačke projekte.

Damir Novinić, ravnatelj
Agencije za investicije i
konkurentnost

Također, osim rada na investicijskim projektima, uloga Agencije je i unaprjeđivanje investicijskog okruženja i poslovne klime. Sukladno tome, Agencija aktivno radi na uklanjanju administrativnih barijera, dajemo aktivnu potporu sektorskoj specijalizaciji regija, s ciljem razvoja sektora s najvećim potencijalom rasta te smo aktivno uključeni u osnivanje hrvatskih klastera konkurentnosti.

Ovim putem željeli bismo obavijestiti Vaše čitatelje da je web stranica Agencije za investicije i konkurentnost aktivna i dostupna na adresi www.aik-invest.hr. Naša stranica središnje je mjesto za pružanje svih relevantnih informacija o investicijskom okruženju Republike Hrvatske i kao takva kontinuirano će se nadopunjavati novim alatima i atraktivnim sadržajem orijentiranim na potrebe investitora.

Kakva je trenutna investicijska klima u Hrvatskoj i što Vlada čini da se investitori privuku u Hrvatsku?

- Vlada, svjesna važnosti privlačenja izravnih stranih investicija za gospodarski napredak zemlje, aktivno provodi politiku povećanja konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva sa snažnim naglaskom upravo na poboljšanju investicijskog okruženja.

Prema tome, možemo istaknuti da je osnivanjem AIK-a i donošenjem novog Zakona o poticanju investicija i unaprjeđenju investicijskog okruženja, kojim su znatno povećani poticaji za investicijske projekte, Hrvatska znatno povećala svoju konkurentsku prednost u privlačenju novih investicija.

Osim već spomenutih aktivnosti Vlade da Hrvatska postane nezaobila-

zna lokacija za investitore, trenutno je u izradi nekoliko novih zakonskih i podzakonskih akata te dokumenata poput Zakona o strateškim investicijskim projektima Republike Hrvatske i Strategije poticanja investicija kojima će se znatno unaprijediti investicijska klima.

Što se točno radi u vezi s unaprjeđenjem investicijskog okruženja, u smislu uklanjanja prepreka investitorima?

- Početkom ove godine osnovana je Radna skupina za poslovnu klimu i privatne investicije u sklopu KOORDINACIJE VLADE RH ZA GOSPODARSTVO, INVESTICIJE I FONDOVE EU-a, a čija je osnovna zadaća stvaranje boljih uvjeta za poslovanje u Hrvatskoj te uklanjanje administrativnih i drugih prepreka privatnim ulaganjima, a radi poticanja ukupnoga održivog i konkurentnog razvoja RH.

Glavne zadaće Radne skupine su predlaganje zakonskih i drugih rješenja Vladi RH, kojima će se omogućiti poboljšanje poslovne i investicijske klime u Republici Hrvatskoj uklanjanjem administrativnih i regulatornih prepreka, kontinuirano praćenje rada javnih tijela koja sudjeluju u procesu privlačenja i provedbi investicija i potpori izvozu te sustavno praćenje pripreme i provedbe investicijskih projekata, s naglaskom na otklanjanje teškoća za provedbu većih privatnih investicija.

Za koje sektore postoji najveći interes za ulaganje i iz kojih zemalja dolazi najveći interes?

- Najviše potencijalnih investitora ima iz europskih zemalja koje već tradicionalno imaju dobre gospodarske odnose s Hrvatskom (Italija, Francuska, Njemačka, Austrija), ali javljaju nam se i investitori iz dalekih zemalja poput Kine i Turske. Osim sektora turizma, u segmentu gradnje turističkih objekata visoke kategorije, marina i golf terena, najveći interes za investiranje u Republiku Hrvatsku u ovom trenutku je i proizvodnja - elektronička, metalo-prerađivačka i prehrambena industrija.

Što se radi u vezi s unaprjeđenjem klastera i na koji način oni mogu pridonijeti povećanju konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva?

Tel: +385 1 6286 800
Fax: +385 1 6286 829
Email: info@aik-invest.hr
Web: www.aik-invest.hr

Usluge koje Agencija nudi investitorima

Promocija RH kao investicijske destinacije:

- jačanje imidža RH kao globalno konkurentnoga gospodarstva
- priprema i organizacija ciljanih seminara/konferencija o mogućnostima investiranja u RH
- koordiniranje svih promotivnih aktivnosti na međunarodnom tržištu s partnerskim institucijama

Potpora realizaciji investicijskih projekata:

- pružanjem svih potrebnih informacija o poslovnim mogućnostima u RH
- pripremanjem projekata za investiranje u RH
- potporom investicijskim projektima u svim fazama realizacije uz pomoć *tailor made* pristupa

Povećanje konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva:

- unaprjeđenje investicijskog okruženja
- uklanjanje administrativnih barijera
- potpora radu klastera konkurentnosti.

- U sklopu Sektora za konkurentnost Agencija aktivno radi na povećanju konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva, kao i na uklanjanju barijera prilikom realizacije investicijskih projekata. Tako je Agencija u siječnju ove godine osnovala prva tri u nizu klastera: Hrvatski klaster konkurentnosti prehrambeno-prerađivačkog sektora, automobilskega sektora i drveno-prerađivačkog sektora.

Nakon toga slijede osnivanja još deset klastera konkurentnosti u sljedećim sektorima: ICT, kreativna industrija, obrambena, tekstilna i građevinska industrija, zdravstvena i kemijska industrija, električni i mehanički strojevi i oprema te brodogradnja i mala brodogradnja.

Glavni razlog zbog kojeg smo krenuli u smjeru sektorske specijalizacije i razvoja klastera konkurentnosti Republike Hrvatske proizlazi iz činjenice niske konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva, ali i dosadašnjeg iskustva Europske unije koje pokazuje kako je najbolji instrument za jačanje konkurentnosti gospodarstva upravo sektorska specijalizacija i uspostava klastera konkurentnosti. Stoga sam izrazito zadovoljan činjenicom da je upravo AIK krenuo s osnivanjem klastera konkurentnosti kako bi pojedini sektori povećali svoju konkurentnost, ali i dobili mogućnost apliciranja svojih projekata na EU fondove.

I za kraj, možete li mi reći na koji način vidite uključivanje hrvatske dijaspora u investiranje u Republiku Hrvatsku?

- Hrvatska dijaspora vrlo je važna karika u privlačenju novih investicija u Hrvatsku. Opće je poznato da imamo jako puno uspješnih Hrvata koji su kapitalizirali svoje znanje u razvijenim zemljama diljem svijeta, a s druge strane imaju prednost jer poznaju način poslovanja i mentalitet u Hrvatskoj. U dosadašnjoj komunikaciji koju smo imali s poslovnim ljudima hrvatske dijaspora u svijetu vidljivo je da postoji znatan interes za investiranje u Hrvatsku, ali do sada na žalost imamo samo nekoliko uspješnih primjera. Intencija nam je da našim ciljanim kampanjama privlačenja investitora po zemljama poseban naglasak stavimo upravo na hrvatske iseljenike. Također, preko Ministarstva vanjskih i europskih poslova i razgranate mreže diplomatsko-konzularnih predstavništava RH u svijetu aktivno ćemo se povezati s hrvatskim iseljeništvom. Pozvat ćemo ih ne samo da investiraju u Hrvatsku, već ćemo im pružiti mogućnost da se sa znanjem i iskustvom uspješnog poslovanja koje su stekli u svojim zemljama uključe u unaprjeđenje investicijskog okruženja Hrvatske. ■

ENG Our interview with Damir Novinić, director of the Agency for Investments and Competitiveness, focuses on one of the chief strategy points of Croatian Government—to attract investment, and the specific role Croatians abroad have to play in this process.

Usponi i padovi neumornog emigranta i povratnika

Znakovito je da osoba koja je dobitnik mnogobrojnih američkih nagrada, priznanja, promaknuta čak u počasnog pukovnika, u svojoj domovini nije ni približno vrednovana kao u dalekoj Americi

Napisao: **Hrvoje Salopek**

Snimke: **V. Novak, Arhiva V. Novak, H. Salopek**

Čitatelji Matice mogli su povremeno tijekom proteklih 20-ak godina čitati o Vladimiru Novaku, povratniku iz SAD-a. Najviše se taj hrvatski politički emigrant, aktivist, lobist, fotograf, filmaš, dizajner, grafički umjetnik spominjao početkom 2000-ih kad je u nekoliko hrvatskih gradova održavana njegova izložba *Hrvati u Americi*. Pisalo se ponajviše o njegovim aktivnostima, no vrlo malo o njemu i njegovu iznimno zanimljivom, bogatom i burnom životu. To smo htjeli nadoknaditi. Razgovarali smo s gospodinom Novakom u njegovu zagrebačkome stanu na Šalati.

“Rođen sam 1928. u Varaždinu. Moje dječjačko odrastanje prekida Drugi svjetski rat. S 14 godina primljen sam u Domobransku zastavničku školu u Zagreb gdje sam imao iznimno strogi režim obuke. Kad se već nazirao kraj rata i slom NDH, uspio sam početkom 1945. po-

bjeći iz vojske i vratiti se svojim u Varaždin. Pri tom bijegu jedva sam spasio živu glavu.” Njegov stariji brat, koji je također pohađao Zastavničku školu, nije bio te sreće. Jugoslavenski vojni sud osudio ga je 1946. na smrt strijeljanjem kad je imao samo 18 godina.

NAJMLAĐI KINO-OPERATER

Novak potječe iz filmske obitelji. Otac Miroslav radio je 1920-ih u bečkome filmskom studiju *Sascha-Film* i povremeno glumio u njegovim filmovima. Tijekom rata otvara u Varaždinu *Kino Gaj* u kojem Vladimir uči i uživa pomažući ocu u svim poslovima u kinu. Bio je najmlađi kino-operater s položenim obrtničkim ispitom u Jugoslaviji. Kino su komunističke vlasti 1946. konfiscirale, a iste godine Vladimir odlazi na fakultet u Zagreb gdje studira povijest umjetnosti. “Studij nije u potpunosti zadovoljavao moje interese. Velika želja bila mi je studirati film, a to se tada moglo jedino u Beogradu na Akademiji za glumu i film. Tako nakon dvije godine studiranja u Zagrebu odlazim u Beograd gdje sam 1951. diplomirao kao filmski redatelj te se zaposlio u tamošnjem Avala Filmu.”

Ubrzo se pokazalo da Novak kao osvjedočeni antikomunist, koji nije htio ni čuti o ućlanjenju u partiju, ne može napredovati. Zapošljavani su mlađi podobni kadrovi kojima je on morao asistirati. Shvatio je da u Jugoslaviji za njega nema budućnosti. Htio je pod svaku cijenu na zapad. “Bio sam aktivan u hokejskom klubu. Kad je klub gostovao u inozemstvu, ja sam smio putovati samo u zemlje istočnog bloka, a kad se išlo na zapad onda su samo partijaši dobivali vize. No, jednom prigodom 1959. kad je tajnik kluba bio na godišnjem, ja sam ga privremeno mijenjao. Podvalio sam policiji dopis da moram za klub službeno

Vladimir Novak u svom zagrebačkom stanu

u Chamonix. Na moje veliko iznenađenje trik je uspio i potpuno legalno sam otputovao na zapad.”

POLITIČKI AZIL I ODLAZAK U SAD

U Belgiji je dobio politički azil uz pomoć čelnika HSS-a Ota Oreškovića. Zaposlio se u jednom Medicinskome institutu nedaleko Bruxellesa kao rendgenski tehničar. “Mnogi politički emigranti nisu se u Europi osjećali sigurno, pa ni ja. Nakon što sam iz pouzdanih izvora dobio informaciju da me Udba želi oteti i vratiti u Jugoslaviju, odlučio sam otići u Ameriku. Tada je predsjednik Kennedy izdao poznatu deklaraciju kojom se odobrava svim političkim prognanicima da se mogu useliti u SAD. Iskoristio sam tu mogućnost i pred Božić 1961. odletio zrakoplovom punim europskih emigranata u New York.”

Odmah nakon dolaska prebačen je u prihvatni centar za izbjeglice u gradiću Lackawanni, u državi New York, na samoj granici s Kanadom. “Na sreću, ondje

Pitomac Domobranske zastavničke škole, Zagreb, 1943.

je postojala hrvatska crkva. Odmah sam se javio župniku dr. Stjepanu Lackoviću, bivšem tajniku biskupa Stepinca. Taj čovjek jako se brinuo za hrvatske izbjeglice i mene je lijepo primio. Neću nikada zaboraviti kako mi je darovao jedan srebrni dolar, kronicu i molitvenik da me prate u mom iseljeničkom životu." Novak kaže kako je ondje stigao pred sam Božić. U hrvatskoj crkvi bio je na polnoćki i popevši se na kor snimio je svoje prve fotografije o američkim Hrvatima, a ta tema pratit će ga tijekom cijelog života.

HOLIVUDSKI SNOVI HRVATSKOG FILMAŠA

Ubrzo nakon što se uspio zaposliti kao rendgenski tehničar u obližnjem Buffalu, stiže očevo pismo koje u potpunosti mijenja njegov život. "Moj tata je igrom slučaja u Varaždinu upoznao poznatoga holivudskog snimatelja Rudolfa Matéa koji je došao u posjet sestri. Zbližili su se i otac ga je obavijestio o mojoj sudbini. Maté je obećao da će se za mene pobrinuti i pozvao me da dođem u Hollywood. Ja sam, naravno, skakao od sreće pročitavši pismo i odmah dao otkaz na poslu, na kojem su mi mnogi naši doseljenici zavidjeli, i uputio se u svjetsko središte filmske industrije. Zamislite, iz duboke zime i debeloga snijega na sjeveru Amerike stižem na topli sunčani jug Kalifornije, među palme i cvijeće, u Hollywood. Nezaboravno."

Rudolf Maté, tada 65 godina star,

Rengenski tehničar na INSTITUTE MEDICALE "LE DOMAIN", Belgija, 1960.

U fotografskom studiju sredinom 1960-ih

oporavljao se od lakšega moždanog udara. Zamolio je Novaka da mu bude na raspolaganju kao pratnja i vozač. "To je za mene bilo izvrsno jer sam s Matéom išao na razne prijmove, snimanja i društvene događaje u Hollywoodu te upoznao mnoštvo važnih ljudi iz svijeta filma. Maté je namjeravao, nakon što se oporavi, sa mnom zajedno režirati svoj novi film. To mi, na žalost, nije bilo suđeno. Maté je nakon godinu dana našeg poznanstva iznenada umro od moždanoga udara. Tada se u mom životu preko noći sve promijenilo. Snovi o filmskoj karijeri odjedanput su se raspršili. Morao sam se suočiti sa stvarnošću. Trebalo je početi od nule - zaraditi za smještaj i hranu. Počeo sam raditi razne poslove, od onih u građevinarstvu do agenta za prodaju kuća."

Zahvalan Americi i predsjedniku Kennedyju što je kao politički prognanik dobio novu šansu za život prijavljuje se 1963. kao dragovoljac u američku vojsku kako bi otišao u Vijetnamski rat.

"Vojna komisija bila je iznenađena mojim potezom. Bili su zadivljeni i začuđeni da čovjek koji nije američki državljanin želi ići u rat za Ameriku. Objasnio sam da su me iz moje domovine protjerali komunisti, a ja kao Hrvat i uvjereni antikomunist želim nastaviti svoju borbu na strani Amerike. Komisija je moju molbu zaprimila. Rečeno mi je da trenutno nema potrebe za mojim unovačenjem, ali da ću biti pozvan ako se stanje promijeni. Iako nikad nisam pozvan na ratište, taj potez mi je nevjerovatno puno pomogao. Podatak da sam se dragovoljno javio u američku vojsku bio je upisan u sve moje dosjee kao najviši patriotski čin."

POKRETAČ HRVATSKOG RADIO-PROGRAMA

Važno mjesto u Novakovu životu postaje hrvatska župa sv. Ante u Los Angelesu koju su tada vodili mons. Diomartich i vlč. Segarić. Vrlo je aktivan u hrvatskoj zajednici i pun je novih ideja i inicijati-

Gradska vijećnica u Los Angelesu s hrvatskom zastavom

Jedna od mnogih povijesnih fotografija iz Novakove zbirke - Hrvatski rudari u Roslynu (država Washington) oko 1910.

Ispred Mimare u kojoj je postavljena izložba "Hrvati u Americi"

Novakovi srebrnjaci povodom 500. obljetnice otkrića Amerike

Neki od Novakovih hrvatskih suvenira i amblema

va. Na primjer, pokreće hrvatski radio-program. "Uočio sam da svoje radioemisije imaju mnoge etničke zajednice, pa i one puno manje od hrvatske, i odlučio sam to promijeniti. I uspio sam. Osnovan je Hrvatski program koji je uspješno emitiran sljedećih 40-ak godina na KTYM radiju."

Novak svoju ljubav prema fotografiji postupno komercijalizira. Od fotografija izrađuje razglednice i čestitke koje uspješno plasira. Rado i kvalitetno fotografira društvene događaje, snimke za reklame, zatim građevine i tako postaje tražen među političarima, glumcima, poduzetnicima, arhitektima i agencijama za prodaju nekretnina. Također voli i grafički dizajn, izrađuje razne ambleme, grbove, natpise, memorandumne, posjetnice... Svime time uspješno se bavio do umirovljenja 1991. godine.

Uz profesionalnu karijeru stalno je angažiran u promidžbi hrvatstva. Izradio je bezbroj grbova, znakova, suvenira, razglednica, znački, zastava, naljepnica, privjesaka, medalja, prigodnih poštanskih maraka... "Vjerojatno najtiražnija naljepnica *Croatia* s hrvatskim znakovljem je moje djelo, proizvedena je u milijunskoj nakladi i distribuirana je diljem svijeta. Veliki uspjeh doživjela je i hrvatska zastava, a prvi sam dao izraditi je umjesto zahtjevnim i skupim šivanjem tehnikom sitotiska na bijelom platnu. Moje zastave su plasirane diljem Amerike, puno ih je otišlo i na druge kontinente, čak i u Južnu Afriku, a od 1990. putuju u Hrvatsku koja je tada kročila

ka svojoj nezavisnosti."

Istaknuti Hrvat iz Los Angelesa prof. Anthony Butkovich, s kojim se zbližio, uveo ga je u visoke političke krugove južne Kalifornije. Butkovich je bio poznati republikanac i zajedno s Novakom osniva Hrvatski etnički odbor Republikanske stranke, po uzoru na mnoge druge etničke zajednice. "Naš odbor snažno se zauzeo u kampanji Ronalda Reagana za guvernera Kalifornije 1966. Izvijestili smo ga o hrvatskom pitanju i on je tako postao sklon našim nastojanjima. Uspjeli smo ga čak pridobiti da kao kalifornijski guverner potpiše deklaraciju u kojoj se zahtijeva hrvatska nezavisnost. Taj politički riskantan Reaganov čin podigao je puno prašine, posebice prosvjede jugoslavenske diplomacije i srpskih krugova u SAD-u."

SVEČANO PODIZANJE HRVATSKE ZASTAVE U LA-U

Novaku treba zahvaliti i da je 1967. prvi put na jarbolu ispred Gradske vijećnice u Los Angelesu podignuta svečano hrvatska zastava. "Kao gradski vijećnik i tajnik Kulturnoga kluba Hrvata uspio sam nagovoriti tadašnjega gradonačelnika Sama Yortyja na taj povijesni čin. Yorty je osobno podigao hrvatsku zastavu." Zgradu Gradske vijećnice s hrvatskim barjakom Novak fotografira s ushićenjem i ponosom. To mu je jedna od najdražih fotografija u karijeri.

Veze Novaka s Reaganom ostale su trajne i čvrste. Reagan je postao američki predsjednik 1981. uz snažnu potpo-

ru hrvatske zajednice SAD-a i dobrim dijelom zahvaljujući Novakovu angažmanu. "Održao je nekoliko predizbornih govora pred hrvatskim pristašama. Jednom prigodom je kao znak povezanosti s Hrvatima na glavu stavio ličku kapu. Ta gesta naišla je na oduševljenje među hrvatskim iseljeništvom diljem svijeta." Nakon inauguracije, na kojoj je Novak nazočio, Reagan ga poziva da svoju karijeru nastavi u njegovoj administraciji. No, to je sa zahvalnošću odbio jer nije htio napustiti hrvatsku zajednicu u Los Angelesu i prekinuti svoju poslovnu karijeru.

Kad mu je 1971. u ruke došla knjiga povjesničara Jure Prpića iz Clevelanda *The Croatian Immigrants in America* toliko ga je zaokupila i zaintrigirala da je odlučio sam na terenu obići hrvatske zajednice diljem SAD-a i Kanade. "Proputovao cijelu Ameriku uzduž i poprijeko nekoliko puta, a vodič mi je bila Prpićeva knjiga. Stao sam u svakome mjestu gdje je bio hrvatski dom, crkva, groblje, spomenik... Sve sam to fotografirao. Posjećivao bih uvijek i naše svećenike. Sve se češće počelo događati da bi naši ljudi donosili stare fotografije koje bih presnimio za svoju zbirku. Tako je započelo moje skupljanje povijesnih fotografija hrvatskog iseljeničtva u Americi. Uskoro sam upoznao Prpića. Moja zbirka fotografija oduševila ga je. Predložio je da zajedno izdamo fotomonoografiju o Hrvatima u Americi. Na žalost,

Jedna od poznatijih Novakovih fotografija – Američki policajac legitimira Stjepana Jovanovića, rodom iz Metkovića, koji se ni u Los Angelesu nije odvajao od svoje kape i torbe

naš zajednički projekt nije se ostvario. Prpić je umro 2009. godine.”

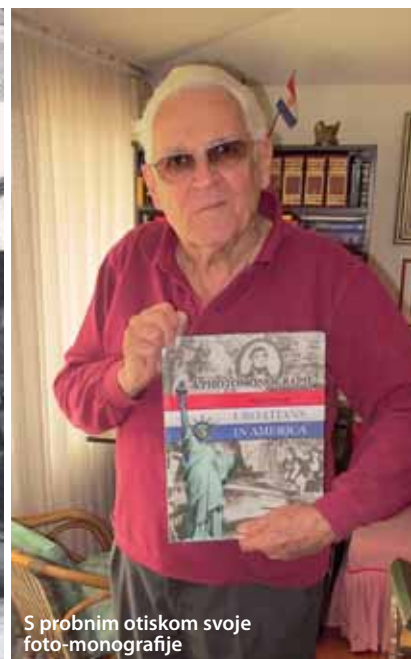
Novakova zbirka obuhvaća na tisuće povijesnih fotografija iz najranijih godina dolaska Hrvata u SAD do fotografija koje je osobno snimio dokumentirajući život Hrvata u SAD-u: crkvena, kulturna, politička, sportska okupljanja... portrete istaknutih Hrvata i običnih radnika. Jednu od povijesnih fotografija snimio je prigodom posjeta dr. Franje Tuđmana i supruge Ankice, kada je Tuđman u Los Angelesu 1988. održao predavanje. Novakovo djelovanje u hrvatskoj zajednici SAD-a i Kanade obuhvaćalo je i bezbroj predavanja i prezentacije s dija-pozitivima i prikazivanje filmova. Teme su uglavnom bile vezane uz Hrvate u domovini i iseljeništvu, hrvatsku povijest i ljepote naše domovine.

TISUĆE POVIJESNIH FOTOGRAFIJA

Novak je postigao veliki uspjeh i dva-ma srebrnjacima koje je kreirao i dao izraditi u američkoj kovnici *Sunshine Mining* u Idahou. Prvi 1991. u povodu stote obljetnice hrvatske himne i drugi 1992. u povodu petstote obljetnice otkrića Amerike, s natpisom na engleskom jeziku *1492 - 1992 CROATIANS IN AMERICA*. “Tih smo se godina borili za naklonost američkih političara pa su srebrnjaci bili traženi kao atraktivan dar pri takvim susretima. Amerikanci su bili zadivljeni činjenicom da je među

Boravak među Hrvatima u New Orleansu

S probnim otiskom svoje foto-monografije

Kolumbovim mornarima bilo i Hrvata, što je istaknuto na mome srebrnjaku.”

Novak je prvi put nakon dugogodišnje emigracije došao u Hrvatsku početkom 1990. godine. Kao vizualni tip odmah napominje da je još zatekao petokraku na hrvatskoj trobojnici. No, to se ubrzo promijenilo zahvaljujući dijelom i Novakovim zastavama dopremljenim iz Amerike. Za stalno se vratio u domovinu 1994. i sa sobom donio više od 4.000 fotografija i drugoga arhivskog materijala neprocjenjive vrijednosti za proučavanje Hrvata u sjevernoj Americi. Dio fotografija koristio je za svoju izložbu “Hrvati u Americi” koja je bila postavljena u mnogim hrvatskim gradovima i inozemstvu. Vrlo aktivne umirovljeničke dane Novak provodi u Zagrebu. Živi sa suprugom Marijanom u nevelikom stanu koji je naslijedio od majke. Konfiscirane očeve nekretnine u Varaždinu još nisu vraćene i Novak nastavlja neumornu i dugotrajnu borbu sa hrvatskim sudovima i administracijom.

FOTOMONOGRAFIJA JE SPREMNA ZA TISAK

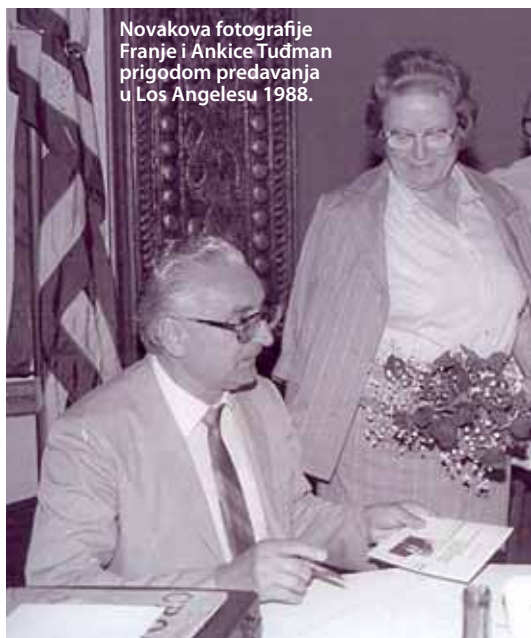
Čovjek se ne može oteti dojmu da je naš sugovornik uvelike razočaran odnosom hrvatskih političkih, gospodar-

skih i kulturnih krugova prema njegovu djelu, zbirci i prijedlozima. Znakovito je da osoba koja je dobitnik mnogobrojnih američkih nagrada, priznanja, promaknuta čak u počasnog pukovnika, u svojoj domovini nije ni približno vrednovana kao u dalekoj Americi. “Od Hrvatske nikad nisam dobio nikakvo priznanje ili odlikovanje niti mislim da je to važno”, kaže čovjek koji je sav svoj život posvetio hrvatskim interesima. Njegova fotodokumentacijska arhiva nalazi se još uvijek u neprimjerenim uvjetima na tavanu.

“Cijeli tavan je pun fotografija. Ja više ne znam kud sa svim tim. A nadležne hrvatske ustanove, kojima se obraćam godinama, nisu pokazale stvaran interes da riješe to pitanje. Pomalo i ja gubim volju. Što će na kraju biti s mojom zbirkom, ne znam.”

Unatoč svim problemima, sretan je što će uskoro objaviti toliko željenu knjigu – veliku fotomonografiju na kojoj radi još od dogovora s dr. Prpićem. “Već sam dao napraviti nekoliko probnih otisaka. Knjiga ima više od 250 stranica s oko 580 fotografija. Postoji nekoliko tvrtki i ustanova zainteresiranih da budu izdavači. To je moje životno djelo koje mora što prije ugledati svjetlo dana!” ■

Novakova fotografije Franje i Ankice Tuđman prigodom predavanja u Los Angelesu 1988.

ENG We bring you the life story of Croatian political émigré to the USA and now returnee Vladimir Novak (83). This Croatian activist, lobbyist, photographer, filmmaker, designer and graphic artist owns the largest collection of photographs on Croatians in America.

Grad na četiri rijeke

Naselje je izgrađeno 1579. godine u šesterokrakoj zvijezdi s renesansnom jezgrom i pravilnim geometrijskim rasporedom ulica, što je bio vrhunac tadašnjega graditeljskog i fortifikacijskog umijeća

Središte grada s rijekom Kupom

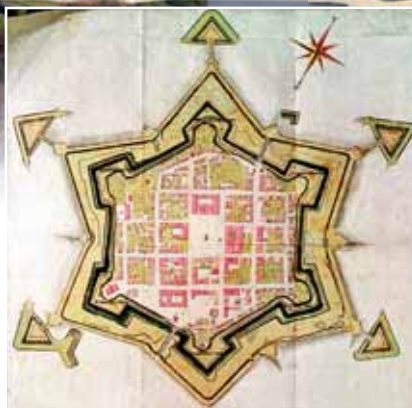
Piše: Zvonko Ranogajec

Snimke: Zvonko Ranogajec, Arhiva

Karlovac je jedno od najvećih gradskih naselja u središnjoj Hrvatskoj smješten na kontaktu Peripanonske i Gorske Hrvatske, a središte je istoimene županije na mjestu gdje je Hrvatska najtanja, samo 55 km između susjednih država Slovenije na zapadu i Bosne i Hercegovine na istoku. Za Karlovac se redovito govori da je grad na četiri rijeke. Sam planski izgrađen kao zvijezda krajem 16. stoljeća, Karlovac je nastao na desnoj obali Kupe, u koju se uzvodno i sjeverno od grada kao desni pritok kraj Gornjeg Pokupja ulijeva Dobra. Istočno od grada pruža se Korana koja se kraj Vodostaja ulijeva u Kupu kao njezina desna pritoka. Na jugu grad omeđuje Mrežnica koja se kraj Turnja ulijeva u Koranu kao njezina lijeva pritoka. Na zapadu grad omeđuje planina Kozjača s 218 m n. v., dok sam grad Karlovac leži na 112 metara n. v. Područje grada sastoji se od 53 naselja smještenih u 18 gradskih četvrti, a zauzima 402 četvorna kilometra.

PROMETNO SREDIŠTE

Vrlo rana naseljenost prostora Karlovca posljedica je povoljnih reljefnih uvjeta s dosta vode i plodnog tla, kao i položaja na prometnim pravcima od Panonije prema Jadranu. Prvi tragovi naseljenosti datiraju od 3500. godine pr. K.,

Stari plan grada s fortifikacijom u obliku šesterokrake zvijezde

a više današnjih naselja nastalo je prije karlovačke šesterokrake zvijezde. Švarča i Gaza nastali su u 13. st., a Dubovac i Banija u 14. st. Pojavom jače opasnosti od prodora osmanlijskih osvajača, austro-ugarska vlast je shvatila potrebu izgradnje jakoga obrambenog središta, koji su izgradili na ušću Korane u Kupu opasanog šančevima s vodom podno staroga grada Dubovca na posjedu grofova Zrinskih. Karlovac je jedan od rijetkih gradova koji zna točan

datum svog rođenja, a to je 13. srpnja 1579. godine.

Ime Karlovac ili Karlstadt dobio je u čast svog osnivača austrijskog nadvojvode Karla Habsburškog. Izgrađen je u šesterokrakoj zvijezdi s renesansnom jezgrom i pravilnim geometrijskim rasporedom ulica, što je bio vrhunac tadašnjega graditeljskog i fortifikacijskog umijeća. Uz Karlovac, jedini takvi gradovi u Europi su talijanska Palmanova i slovački Nový Zámky. Središnji je gradski Trg bana Jelačića s crkvom Presvetog Trojstva i franjevačkim samostanom. Grad su opasali bedemi i bastioni, s mnogobrojnim vojnim i sakralnim objektima i palačama u njihovu sklopu. Karlovac time ostvaruje svoju prvu razvojnu fazu s prvorazrednim vojničkim funkcijama. Od 1579. pa do 1630. godine bio je sjedište zapovjednika hrvatske Vojne krajine, a od 1630. pa do 1787. godine i Karlovačkog generalata. Vojni značaj smanjuje se nakon mira u Srijemskim Karlovcima 1699. godine.

Druga faza u razvoju grada, prometno-trgovačko-obrtnička, počinje 1777. kada ugarsko-hrvatska kraljica Marija Te-

Stari grad
Dubovac

Zbirka
naoružanja iz
Domovinskog
rata na Turnju

rezija proglašava Karlovac slobodnim kraljevskim gradom i kada se izdvaja iz Vojne krajine i vraća Banskoj Hrvatskoj. U 18. i 19. stoljeću nastupa zlatno doba razvoja Karlovca u vremenu takozvanoga kombiniranog podunavsko-sjevernojadranskoga prometnog sustava koji je uključivao promet žitaricama i građom hrasta lužnjaka iz Panonije koji se obavljao lađama Savom i Kupom do Karlovca i dalje novosagrađenim cestama prema Rijeci, Bakru, Novome Vinodolskom i Senju. Riječ je o Karolinskoj cesti od Karlovca prema Bakru, sagrađenoj 1733. godine te Jozefinskoj cesti od Karlovca do Senja, sagrađenoj 1779. godine, kao i Lujzijanskoj cesti od Karlovca do Rijeke, sagrađenoj 1813. godine. Grad se počinje širiti i izvan zidina i dolazi do demografske ekspanzije i zlatnoga trgovačkoga razdoblja koje završava gradnjom željezničke pruge do Rijeke 1873. godine.

Stara jezgra Karlovca

INDUSTRIJALIZACIJA

Tada nastupa treća industrijska faza razvoja grada kada Karlovac dobiva prve industrije, zahvaljujući hidroenergetskom potencijalu rijeka, mnogobrojnoj jeftinoj radnoj snazi te lokalnim sirovinama. Ponajviše u sjevernom dijelu grada razvija se drvena, metalna i kožna industrija. Nakon Drugoga svjetskog rata dolazi do posljednje faze suvremenog razvoja, snažnije industrije, ali i centralnih funkcija. Karlovac postaje snažno središte strojogradnje u velikom kombinatu Jugoturbini koji nakon Domovinskoga rata doživljava restrukturiranje na više manjih, ponajviše vrlo uspješnih tvornica na čelu s Alstomom i Adriadieselom. Snažna industrija mlijeka KIM danas je dio Dukat-Lactalisa, dok je Karlovačka pivovara dio nizozemskog koncerna Heineken. Žitoproizvod i PPK su značajni brendovi prehrambene industrije. Najnovija i najproduktivnija industrija u Karlovcu je HS produkt koja se bavi proizvodnjom vatrenog oružja i koja izvozi u najznačajnija svjetska tržišta gdje svojom kvalitetom, posebno pištoljem, ravnopravno konkurrira najuglednijim svjetskim proizvođačima. Grad je doživio velika razaranja tijekom Domovinskoga rata kada je crta razdvajanja prema pobunjenim Srbima bila u četvrti Turnju na rijeci Korani. Gradske četvrti Turanj i Kamensko bile su u potpunosti uništene nakon velikih materijalnih razaranja i mnogobrojnih civilnih žrtava. Danas se na Turnju nalazi Muzej Domovinskoga rata na otvorenome koji posjećuju mnogobrojni turisti.

KUPALIŠTE U SREDIŠTU GRADA

Turizam je sve značajnija gospodarska grana, a Karlovac je jedan od rijetkih europskih gradova koji u samome središtu ima kupalište - Foginovo na rijeci Kora-

Živopisne narodne nošnje iz Draganića, sela nedaleko Karlovca

ni. Uz to, grad je prepun značajnih spomenika i ustanova kulture kao što je Zorin dom koji je 1892. godine osnovalo prvo hrvatsko pjevačko društvo Zora. Središnja muzejska ustanova je Gradski muzej Karlovac s više odjela, među kojima i Galerijom "Vjekoslav Karas". Nedavno je rekonstruirana Žitna kuća sagrađena za Napoleonove vladavine, a pozornost privlači Radićeva ulica u sklopu stare jezgre. Karlovac je bio vrlo značajan u vremenu Ilirskog preporoda. Veleučilište Karlovac ističe ulogu grada u visokom školstvu. U Karlovcu se u crkvi sv. Josipa na Dubovcu nalazi nacionalno svetište pošto je Hrvatski sabor sv. Josipa proglasio zaštitnikom Hrvatske, dok se u Kamenjskom nalazi poznati pavlinski samostan. U sklopu Zvijezde je sjedište pravoslavne Gornjokarlovačke eparhije u crkvi sv. Nikolaja.

Značajne osobe u povijesti Karlovca su književnica Dragojla Jarnević, slikar Vjekoslav Karas, povjesničar Radoslav Lopašić, slikarica Slava Raškaj, istraživači Mirko i Stjepan Seljan, kao i operna pjevačica Ivanka Boljkovac.

Područje grada Karlovca zabilježilo je prema posljednjem popisu stanovništva 2011. godine 55.705 stanovnika ili smanjenje za oko četiri tisuće od popisa prije deset godina. Broj stanovnika naselja Karlovca prema posljednjem popisu je 48.306 stanovnika, što je u odnosu na 2001. godinu smanjenje za dvije tisuće. ■

Kupalište Faginovo na Korani

ENG The City of Karlovac is the capital of Karlovac County and one of the largest urban settlements in central Croatia. The broader Karlovac area has a population of about 60 thousand people.

LJETNA ŠKOLA HRVATSKOGA FOLKLORA

Hrvatska matica iseljenika poziva sve folkloriste, plesače i svirače, na tradicionalnu LJETNU ŠKOLU HRVATSKOGA FOLKLORA koja će se od 1. – 10. kolovoza 2013. održavati u novouređenom Omladinskom hostelu u Boriku kraj Zadra.

Ovoga će se ljeta podučavati folklorni plesovi, pjesme, narodne nošnje i glazbala **HRVATSKOGA ALPSKOGA PODRUČJA** (sjeverozapadna Hrvatska). Naučite sve o plesovima Istre, Grobničkog Polja i Gorskoga kotara, Međimurja, Podravine, Zagorja, Prigorja, Karlovačkog pokuplja, a ove godine po prvi puta i o plesovima gradišćanskih Hrvata. Voditelj škole je prof. Andrija Ivančan.

Nudimo tri grupe predavanja:

1. FOLKLORNI PLES
2. SVIRANJE TAMBURA
3. SVIRANJE HRVATSKIH TRADICIJSKIH GLAZBALA

Smještaj: u Omladinskom hostelu Borik kraj Zadra, u neposrednoj blizini mora. Cijena punog pansiona po danu i osobi 188,00 KN plus boravišna pristojba u iznosu od 3,50 KN za mlađe od 29 godina i 7,00 KN po danu/osobi za starije od 29 godina u dvokrevetnim i trokrevetnim sobama.

Školarina: 80 EURO po osobi

XI. RADIONICA NARODNIH NOŠNJI "HRVATSKA ETNORIZNICA"

Hrvatska matica iseljenika poziva na sudjelovanje u *Hrvatskoj etnoriznici*, radionici za izradu hrvatskih narodnih nošnji koja će se od 18. do 28. srpnja 2013. godine održavati u Klesarskoj školi u Pučišćima na otoku Braču.

Ovaj je program namijenjen je svima koje zanimaju hrvatske narodne nošnje, njihova izrada, održavanje i primjena u folklornim društvima, osobama koje žele same izrađivati narodne nošnje ili jednostavno uživaju u ručnome radu i žele proširiti svoja znanja.

Podučavat će se tkanje, krojenje, šivanje, sve vrste vezova, aplikacija i ukrašavanja, rekonstrukcija, izrada i održavanje narodnih nošnji te izrada tradicijskog nakita i pletenje. Također, planiraju se i posebni sadržaji: izrada paške i lepoglavske čipke, izrada čipke tehnikom *čunčanja*, zlatovez, te poduka u *necanju*. Voditelj Radionice i autor programa je prof. Josip Forjan.

Radionica je organizirana u dvije radne grupe: Početna i Napredna. **Smještaj:** Klesarska škola, Pučišća, otok Brač. Cijena punog pansiona po osobi dnevno iznosi 230 KN s uključenom boravišnom pristojbom.

Školarina: 80 EURO po osobi

Prijave: potrebno je popuniti prijavni listić i najkasnije do 15. lipnja 2013. godine poslati u Hrvatsku maticu iseljenika. Prijavni listić i sve dodatne informacije možete zatražiti na adresi:

Hrvatska matica iseljenika
prof. Srebranka Šeravić, voditeljica Odjela za kulturu
10000 Zagreb
Trg Stjepana Radića 3
Tel. 01/61 15 116
Fax. 01/6111 522
www.matis.hr
e-mail: folklor@matiss.hr

HABEMUS PAPAM! I ŠTO ONDA?

Izgleda da je sudbina ove naše generacije da doživi nešto što drugi nikada ili stoljećima nisu doživjeli. Tako nikada nijedna generacija u povijesti nije doživjela takav svjetski slom najmoćnijega totalitarnog sustava i to bez svjetskog rata kao što smo mi doživjeli 90-ih godina 20. st., često obilježen znakom raspoznavanja i spasiteljskim pojmom "pada Berlin-skog zida". Nikad u povijesti nije u godinu-dvije nastalo tridesetak novih država ni u svijetu ni u Europi, kao što se to dogodilo u navedenoj prigodi. Među njima je srećom i Božjim čudom ostvaren i takav hrvatski stoljetni san. I sve je to svjedočila ova naša generacija gotovo izgubljena između globalizma, tih ne uvijek čistih interesa raznoraznih vidljivih i nevidljivih svjetskih centara moći te vlastitih vrijednosti svoga vlastitog dijela svemira. Sad nas je, iako ne toliko važna, ipak sve iznenadila činjenica jedne "ostavke" i to one pape Benedikta XVI. Dospjela je na sve prve stranice i ušla u najgledanije termine svjetskih medija.

A u biti, s jedne strane, ta činjenica nije nešto posebno važna ni utjecajna jer imali novoga papu ove ili neke od sljedećih godina, u ovakvoj konstelaciji crkvenih i svjetskih odnosa, moći i tradicije nije odlučujuće. Istina, već stoljećima niti jedan papa, poglavar ove kozmopolitske na ovom planetu organizacijski najveće zajednice koju nazivamo Katolička crkva, nije to učinio. Onih nekoliko koji su tijekom crkvene povijesti za života napustili ili morali napustiti papinsku službu u ove dvije tisuće godina, to jest od vremena prvog pape apostola Petra do naših dana, učinilo je to u savim drukčijim okolnostima.

S druge strane, papa Benedikt XVI. učinio je to svojom slobodnom voljom pred Bogom i ljudima i pokazao da nije ni svoj ni tuđi zarobljenik jedne služ-

be i stolice. Čim je osjetio da ne može više temeljito ispunjavati svoje svekolike profesionalne zadaće ni biti snažni pastir i predvoditelj Crkve, hrabro i bez kompleksa javno je to priznao i otvorio put onima koji će to moći činiti bolje od njega. Upravo ta u stranu

gurnuta činjenica puno je važnija nego što se čini i možda većini ovoga znatijelnog i površnog svijeta kojeg često oblikuje letimično gledanje naslovnica i slušanje najava udarnih termina medija, ona bi mogla najviše reći.

Naravno, pratit će svijet i prepričavati ove ili one pojedinosti oko zasjedanja 117 kardinala koji između sebe biraju novog papu, onda saznati osnovno i po mogućnosti štogod pikantnoga o novoizabranom i time će za koji tjedan za većinu priča biti manje-više završena.

Upravo tada ostaje vrijeme za djelovanje novoga pape, svih tih kardinala i biskupa, svih crkvenih službenika i vjernika. A na nekih način i onih kojima nije baš do vjere i religioznosti.

Naime, svi bismo mogli naučiti nešto od pokazanog primjera pape Benedikta XVI. Pitanje koje nam ovakav njegov odlazak ostavlja sada je pred cijelim svijetom i našim narodom: *Tko to sve u ovome našem svijetu nije u stanju optimalno obavljati svoje zadaće i obveze, tko to sjedi i po svaku cijenu čuva svoju stolicu dok ima puno sposobnijih i kreativnijih koji bi na njoj trebali sjediti?*

Ako imalo ozbiljnije svatko zaviri u svoje i sve naše zajedničke redove, onda ćemo se lako složiti da bi toliko trebali pod hitno postupiti kao i sam papa. Zar baš svaki od naših biskupa nakon toli-

Piše: dr. fra Šimun Šito Ćorić, Švicarska
(sito.coric@gmx.net)

ko godina biskupske stolice misli da nema sposobnijeg, boljeg i plodnijeg od njega i da bi takvima trebalo dati stolicu i otvoriti pute? Zar nema među crkvenim službenicima svih vjerskih zajednica, posebice među onima na odgovornim mjestima, barem nekih koji

ne vide da ne obavljaju dobro svoje zadaće i da ima onih koji bi to mogli puno bolje od njih činiti? Izgleda da nema puno onih koji zbog takvih razloga žele ostaviti svoje časti i stolice. A koliko je tek bez entuzijazma i aktivnosti vjernika 'iz običaja'! Uzalud dvije tisuće godina iz svega grla viče ribar i apostol Jakov: "Što će ti vjera ako ne rađa dobrim djelima!" Koliki postotak od 95 posto vjernika u našem narodu zaista čuje i pridržava se u životu glasa toga Zebedejeva i Salomina starijega sina?!

A tek jadne naše prilike na državnim razinama! Pred našim je očima još uvijek predvođeno društvo s previše boljševičkoga i diletantskoga nestručnog duha, medijsko sustavno pranje mozga moćne manjine nad većinom, gospodarsko propadanje i omalovažavanje rada i radnika, neprofesionalnost u upravljanju zemljom i njezinim resursima, pužanje prema svijetu i Europi, pa narodna nezrelost za biranje najboljih i tako redom.

Stanje u zemlji gotovo na svim razinama je, blago rečeno, vrlo zabrinjavajuće, ali ni s crkvenih ni s državnih viših dužnosti i položaja, priznavši vlastitu nemoć, ne odlazi nitko, osim ako koga nakon kakva skandala na silu ne otjeraju! Svi su oni tamo bogom dani, najposobniji i najprikladniji! A svi znamo da među njima svima ima ne samo medokriteta, već i onih ispod te razine! Dobri papa Benedikte XVI., moli se i za nas u svome miru Castel Gandolfa! ■

Što će ti vjera ako ne rađa dobrim djelima?!

“Domovina je duboko prisutna u mom srcu”

“Želim reći da su i Hrvatska i Italija moje domovine, iako je ova prva u mojim korijenima, no nije moguće živjeti u iseljeništvu ako se ne prihvati ili se ne zavoli i ta druga zemlja, kao i ona rodna. I sigurna sam da u iskustvu svih iseljenika srce uvijek ostaje podijeljeno na dvoje”, naglasila je Andreja

Razgovarala: **Željka Lešić**

Snimke: **Snježana Radoš, obiteljski album**

Prigodom posjeta Andreje Jakubin Zagrebu i Hrvatskoj matici iseljenika razgovarali smo s ovom zanimljivom iseljenom Hrvaticom. Andreja je rođena u Koprivnici 1970. godine i do svoje devete godine s obitelji je živjela u Novom Virju, nakon čega se obitelj seli u Selce (kraj Crikvenice). U Selcu i kasnije u Crikvenici Andreja nastavlja školovanje.

- U Rijeci sam diplomirala teologiju, a u listopadu 1999. godine odlazim u Rim na postdiplomski studij iz liturgike, tj. liturgijske umjetnosti, na *Pontificio Istituto S. Anselmo*, gdje sam obranila i magistarski rad na temu umjetnosti Ive Dulčića - objašnjava nam Andreja.

CRKVENA LITURGIJSKA UMJETNOST

Na pitanje zašto je odabrala baš Ivu Dulčića za magistarski rad, Andreja odgovara - Ivo Dulčić jedan je od najvećih hrvatskih slikara i posebno poznat po svom slikarstvu sakralnih tema. Puno je radio u samom crkvenom prostoru, po

Andreja s tajnicom Udruge u HMI

ikonografsko-ikonološkim zakonitostima i u tom se smislu njegova umjetnost smatra liturgijskom. U svom sam magistarskom radu posebno obradila vitraje *Hvalospjev stvorenja* u franjevačkoj crkvi u Zagrebu. Dulčićeva liturgijska umjetnost osobito je prepoznatljiva upravo na vitraju jer u njemu svjetlost prodire kroz boju i tako ova umjetnost izražava simboličku prisutnost Vrhunaravnog u svemu stvorenome. Dulčić je u svojoj slikarskoj genijalnosti u ovom radu pretočio riječ, poeziju sv. Franje Asiškog, hvalospjev Stvoritelju i njegovu stvorenju u jedan originalan likovni izražaj, koji sve one koji prisustvuju liturgijskom slavlju vodi u prostranstva Nebeskog. Trenutno, na žalost, zbog životnih okolnosti nisam u mogućnosti nastaviti pisati o Ivi Dulčiću i općenito o crkvenoj liturgijskoj umjetnosti, no nadam se da će uskoro doći vrijeme da se vratim tom poslu. Sil-

no bih to htjela, koliko zbog moje strasti prema crkvenoj umjetnosti, toliko i zbog što boljeg informiranja ljudi o tom tako važnom i vrijednom segmentu vjere i kulture uopće – kaže naša sugovornica.

- Radeći s hodočasnicima i turistima koji dolaze u Rim, otkrila sam koliko ljudi čeznu za što dubljim pronicanjem i upoznavanjem lijepoga, a koliko istodobno malo znaju o toj temi. Stoga mi čini veliko zadovoljstvo prenijeti im ono što sam naučila i doživjela i tako i oni i ja uživamo u šetnjama kroz umjetnost Rima. Volim taj posao, volim vidjeti na licima ljudi ushićenje i radost u otkrivanju vrijednosti i značenja lijepoga, a koje i sama svaki put ispočetka doživljavam. Posebno je lijepo voditi i prenositi Hrvatima povijesno-kulturne podatke o prisutnosti našeg naroda na prostorima Italije, posebno Rima i Vatikana. Vrlo je važno osvijestiti kako tako

Obitelj ispred Fontane 4 Fiumi, piazza Navona

Na Hrvatskom mozaiku posvećenom V. Gotovcu, Andreja čita poeziju

mali narod ima veliki značaj u europskoj kulturi. Spomenimo samo jednog, ovih dana u Hrvatskoj posebno prikazivanog, velikog umjetnika Juliju Klovica. A da ne govorimo o hrvatskoj crkvi sv. Jeronima, o svećeničkom zavodu i o svim velikim imenima, nositeljima tradicije i povijesti - ističe Andreja.

SUPRUG TALIJAN GOVORI HRVATSKI

Naime, u vrijeme rada na magisteriju Andreja je upoznala svoga budućeg muža Pierpaola, koji je s juga Italije, te nakon završenog magisterija prekida i daljnje znanstveno školovanje i posvećuje se obitelji nakon što su na svijet došle dvije djevojčice, Monika i Veronika.

- Djecu sam, iako su rođena i odgojena u Rimu i na taj način ukorijenjena u talijansku kulturu, s velikom radošću i ponosom naučila hrvatski i često smo u domovini, što je za njih i za njihovu budućnost velika prednost. Živeći dvije kulture, dvostruko se obogaćuju. Moj suprug Pierpaolo također dobro govori hrvatski. Slušao je kada sam djecu učila pa je onda i on naučio govoriti hrvatski - napominje naša sugovornica.

Tek nakon što su Monika i Veronika napunile 5 i 4 godine, počinje njezino uključivanje u kako ona kaže "izvanobiteljske" aktivnosti. Danas često u Rimu vodi hodočasničke grupe, a posebno joj je, kaže, drago uključivanje u rad Hrvatsko-talijanske udruge (HTU).

- Godine 2011. s gospođom Dragicom Hadrović, dragom prijateljicom, tajnicom Udruge, pokrenuli smo projekt Hrvatski mozaik, tj. prikaz hrvatske umjetnosti, kulturne baštine i turizma talijanskoj publici, a koji se održavao u Rimu, u travnju i svibnju 2012. godine.

Projekt je postigao zapažene rezultate i sigurno pokrenuo nove ideje u Udruzi. Upravo se ovih dana dogovaraju novi radni projekti i mogućnost njihova ostvarenja.

No, koje su aktivnosti HTU i planovi za budućnost? - HTU u Rimu, uz redovite aktivnosti vezane uz održavanje prostora u kojemu obavlja svoju djelatnost, organiziranje redovitog održavanja Dopunske nastave hrvatskoga jezika i kulture za

djecu hrvatskih državljana koji žive i rade u Rimu, organiziranje tečaja hrvatskoga jezika za odrasle, okupljanje hrvatske rimske zajednice Hrvata, njihovih obitelji te naših talijanskih prijatelja prigodom obilježavanja značajnih obljetnica RH i vjerskih blagdana, planira u 2013. godini ostvariti sljedeće projekte: nastavak periodičnog izdavanja dvojezičnoga glasila "Insieme/Zajedno", poboljšanje i redovito uređivanje web stranice HTU-a, Ureda za tisak i institucionalne kontakte, organiziranje tečaja informatike za članove te organiziranje već najavljenih nastupa hrvatskih kulturno-umjetničkih grupa (pjevačkih i folklornih). Zatim želimo organizirati izložbe slika hrvatskih umjetnika, organizirati nove književne susrete, večeri poezije... Želja nam je osnažiti suradnju s hrvatsko-talijanskim

udrugama u Hrvatskoj, a u planu je i organiziranje susreta i druženja (posebno djece) s ostalim hrvatskim zajednicama diljem Italije (Milano, Trst, Padova), te s hrvatskom manjinskom zajednicom u Moliseu, kao i organiziranje nastupa Kazališta lutaka iz Zagreba u Rimu i revija hrvatskih narodnih nošnji u Rimu, organizacija i sudjelovanje u proslavi sv. Leopolda u Padovi - naglašava Andreja.

HRVATSKO-TALIJANSKA UDRUGA

Iako je svoj novi dom pronašla u Italiji, Hrvatska je stalno prisutna u njezinu srcu. - Već 12 godina živim u Rimu i naravno da je svih tih godina domovina duboko prisutna u srcu i svaki put kada to okolnosti omogućuju dolazimo u Hrvatsku. Pokušavamo ovdje, suprug i ja, pokrenuti i nekakav posao, no vidjet ćemo. Suprug jako voli Hrvatsku, posebno more. Na kraju želim reći da su i Hrvatska i Italija moje domovine, iako je ova prva u mojim korijenima, no nije moguće živjeti u iseljeništvu ako se ne prihvati ili se ne zavoli i ta druga zemlja kao i ona rodna. I sigurna sam da u iskustvu svih iseljenika srce uvijek ostaje podijeljeno na dvoje. Svakako bih svima onima kojima se pruži mogućnost savjetovala da otputuju iz Hrvatske, steknu novo znanje, ali neka se, ako je to moguće, svakako vrate u domovinu i u nju ulože to novostečeno iskustvo za razvoj bolje budućnosti voljene nam Hrvatske - iskreno će Andreja. ■

Obitelj ispred jaslca na Trgu sv. Petra, Vatikan

ENG We spoke with Andreja Jakubin during her visit. This fascinating Croatian lives in Rome where she works in sacral art and is an active member of the Croatian-Italian Association.

U BEČU ODRŽAN 22. HRVATSKI BAL

AUSTRIJA - "Bal je postao tradicija i simbol okupljanja i zajedništva Hrvata i naših prijatelja u Austriji", rekao je predsjednik Austrijsko-hrvatske zajednice za kulturu i šport (AHZ) u Beču Miroslav Piplica, otvarajući 9. veljače na večer u bečkome hotelu Arcotel Wimberger 22. hrvatski bal, najznačajniju kulturnu manifestaciju te zajednice.

"Organizacijom bala, kao i drugim sportskim i kulturnim manifestacijama koje organiziramo u Austriji, čuvamo naše običaje, hrvatski jezik, nacionalni identitet te stječemo prijateljstva s drugim narodima, posebno s Austrijancima", istaknuo je Piplica, čija zajednica koordinira rad više od 20 klubova i dvije sportske liga Hrvata u Beču i jedna je od najvećih hrvatskih udruga u Austriji.

"Bal spaja tradiciju i kulturu između Hrvata i Austrijanaca i Hrvatske i Austrije te pridonosi jačanju njihovih veza i prijateljstva", rekao je hrvatski veleposlanik u Austriji Gordan Bakota pred oko 700 posjetitelja Hrvatskoga bala, uglavnom Hrvata iz Austrije i njihovih gostiju iz domovine te austrijskih prijatelja.

"Važno je da 1. srpnja ove godine, kada pristupimo EU kao njezina 28. članica, uđemo u Uniju kao narod ponosan na svoju kulturu i tradiciju koja će, siguran sam, obogatiti cijelu Europu", istaknuo je Bakota, zahvalivši AHZ-u na naporima koje ulaže u njegovanje i očuvanje hrvatske kulture i jezika. Napomenuo je kako je iznimno važno da je RH prepoznala potrebu da se brine o svome iseljeništvu, osnovavši Državni ured za Hrvate izvan Hrvatske na čijem je čelu Daria Krstičević.

Bal je počeo austrijskom i hrvatskom himnom koju je otpjevao tenor Luka Gudelj, te nastupom plesnih parova Immervoll iz Beča. Voditelji bala bili su Karolina Vidović Krišto i Branimir Farkaš, a uz odličnu glazbu zadarske klape Intrade, osječke grupe Prva liga i dubrovačkog dua Domizana te folklor KUD-a Tomislavgrad i KUD-a Bosanska Posavina bal je potrajao do jutra. (*Večernji list*)

HRVATSKI JEZIK U ŠKOLAMA I NA SVEUČILIŠTU U SLOVAČKOJ

SLOVAČKA - Učiteljica hrvatskoga standardnog jezika Jasna Rendulić svaki dan podučava u drugome od četiriju hrvatskih sela: Devinskome Novom Selu (OŠ), Hrvatskome Grobu (OŠ), Čunovu (Dom kulture) i Hrvatskome Jandrofu (OŠ). Jasna Rendulić već 13 godina podučava hrvatski jezik u školi, a u Slovačku je došla lani. Ukupno podučava 80 djece u nižim razredima osnovne škole. U višim razredima je teže organizirati nastavu jer zbog školskih obveza djeca teško mogu pohađati hrvatski jezični tečaj.

Na temelju bilateralnoga sporazuma među republikama, Hrvatskom i Slovačkom, na razini Ministarstva kulture i znanosti na Sveučilištu Komenský na Hrvatskoj katedri djeluje i lektor hrvatskoga jezika. U Slovačkoj još od 1992. postoji lektorat u sklopu kojega podučava živi govornik hrvatskoga standardnog jezika. Već treću godinu na Hrvatskoj katedri podučava Vice Šunjić, rodom iz zaleđa Splita. On je naslijedio Barbaru Petras-Horvat koja je, uz ostalo, sudjelovala i u književnom natjecanju *Linak* Hrvatskoga akademskog kluba. Lektor na katedri prima plaću od slovačke države, a učiteljica hrvatskoga jezika od hrvatske države.

Na Hrvatskoj katedri profesor hrvatskoga jezika je lingvist prof. Miroslav Dudak, a profesorica književnosti je Alic Kuliková. Prof. Dudak je pripadnik slovačke manjine u Vojvodini. Mandat za lektorat traje tri godine. Vice Šunjić je pri kraju svoga mandata, a dosad se posebno družio s mladim Hrvatima u Jandrofu. Tako je otpjevao nekoliko dalmatinskih pjesama na Hrvatskome balu 7. veljače u Jandrofu uz pratnju domaće grupe Briljanti. Vice Šunjić vraća se na Sveučilište u Zadru na Katedru za hrvatski jezik. Rekao je kako se svake dvije godine upisuju studenti za hrvatski jezik te kako postoji veliki interes. Samo u prvoj godini ima 36 studenata hrvatskoga, koji će postati prevoditelji hrvatskoga jezika. (*Hrvatske novine*)

MATIČIN VREMEPLOV

Pronašli smo u Matici za mjesec **travanj** godine...

Priprema: **Hrvoje Salopek**

Iseljeni Zlarinjani poklonili svome mjestu PODMORSKI KABEL

Nedavno su stanovnici Zlarina, malog otoka šibenskog arhipelaga doživjeli veliku radost. Tih im je dana konačno stigao — podmorski kabel, koji su im poslala njihova iseljena braća iz Amerike. Na vijest o tome, poletjeli su mnogi Zlarinjani u Šibenik da ga vide i pomognu oko njegova ukrcavanja...

Radost je bila velika — jer je podmorski kabel značio konačno rješenje jednog njihovog velikog životnog problema — elektrifikacije. Sada će se konačno Zlarin tim kabelom povezati s kopnom i s njega dobivati električnu energiju.

Akciju za nabavku kabela povodio je Odbor Zlarinjana u New Yorku, koji je kupio u Zapadnoj Njemačkoj kabel u vrijednosti od 6200 dolara. Kabel je dug 1500

metara, a bit će položen od Zablaha kod Šibenika do Zlarina. Električni vod preko otoka, u dužini od 2 kilometra već je postavljen dobrotvornim radom samih otoč-

na, kuće instalacije također su otprije uređene, pa će tako uskoro Zlarin, zahvaljujući pomoći svojih iseljenika konačno biti elektrificiran.

Matić u Zlarinu

1956.

“Nedavno su stanovnici Zlarina, malog otoka šibenskog arhipelaga, doživjeli veliku radost. Tih im je dana konačno stigao — podmorski kabel, koji su im poslala njihova iseljena braća iz Amerike.”

1987.

»Cibonin« peti evropski kup

Zagrebački košarkaši još jednom su dokazali da su jedna od najboljih klubova svijeta. U finalu natjecanja za Kup pobjednika evropskih kupova pobijedili su talijanski »Scavolini« sa 89:74 (37:43).

Košarkaši zagrebačke »Cibone« opet su na čelu Europe! U ovom natjecanju sportaša »Vojvodina« u Novome Sadu, u kojem se našlo oko 10.000 naših navijača, košarkaši zagrebačke Cibone pobijedili su talijansku momčad Scavolinija s 89 : 74 i tako drugi put osvojili kup kupova Europe.

stare su »Ciboni« ušli u prvu ligu i napredovali su na 12. mjestu. U ovom natjecanju sportaša »Vojvodina« u Novome Sadu, u kojem se našlo oko 10.000 naših navijača, košarkaši zagrebačke Cibone pobijedili su talijansku momčad Scavolinija s 89 : 74 i tako drugi put osvojili kup kupova Europe.

2000.

Goranova proljeće, svečanost pjesništva što se već 37. put održava na prvi dan proljeća u rodnom mjestu Ivana Gorana Kovačića, i ove je godine u Likovdolu okupilo niz pjesničkih imena, ljubitelja poezije svih generacija koji su došli podijeliti radost s ovogodišnjim pjesničkim laureatom.

»Goranov vijenac« Borisu Maruni

Zvonimir Mrkonjić

»Goranov vijenac«, ugledna nagrada za najbolji pjesnički opus i prima hrvatskoj pjesništva, jedna od najvrednijih priznanja u hrvatskom kulturnom prostoru, dodijeljen je ove godine Borisu Maruni, pjesniku, prevoditelju, esejistu i uredniku koji je u svojim pjesmama pratio i razvijao

U paklenoj atmosferi sportskog centra Vojvodina u Novome Sadu, u kojem se našlo oko 10.000 naših navijača, košarkaši zagrebačke Cibone pobijedili su talijansku momčad Scavolinija s 89 : 74 i tako drugi put osvojili kup kupova Europe.

“Ako bi trebalo bez razmišljanja izdvojiti osnovnu značajku pjesništva Borisa Marune, bilo bi to elementarno iskustvo govora kao slobode”, piše na početku svog teksta Zvonimir Mrkonjić u povodu dodjele Goranova vijenca Maruni.

Prva povjesnica karaševskih Hrvata

Vrijeme dolaska karaševskih Hrvata u današnju rumunjsku domovinu autorica rekonstruira na temelju pisanih izvora, otkrivši pritom dokument iz 1550. koji je ranijim istraživačima promaknuo

Napisala: **Vesna Kukavica**

Monografija dr. sc. Castilie Manee - Grgin, naslovljena *Povijest karaševskih Hrvata u rumunjskom Banatu (16. - 18. stoljeće)* prva je cjelovita historiografska studija posvećena jednoj od najstarijih grana hrvatske dijaspe, koja višestoljetno živi u Rumunjskoj kao autohtona manjinska zajednica. Studija o karaševskim Hrvatima, čija je građa raspoređena na 304 stranice, sastoji od pet poglavlja koje prati znanstveni aparat, uključujući korištene izvore i literaturu. Povjesničarka Manea - Grgin sustavno je istražila raspoloživu arhivsku građu o Karaševcima u kasnome srednjem i ranome novom vijeku o čemu se u hrvatskoj i rumunjskoj historiografiji pisalo vrlo rijetko. Složenom znanstvenom metodologijom, sazdanom na temelju ranijih historiografskih uvida u problematiku Karaševaca te uvođenjem novih tumačenja, autorica Manea - Grgin znanstveno je razriješila nekoliko povijesnih dvojbi ključnih za društveni razvoj te male zajednice rumunjskih Hrvata. Monografija zahvaća razdoblje osmanskih i habsburških vladara nad Karaševcima, počevši od sredine do pred kraj drugog tisućljeća.

ODLIČNO PUSTOLOVNO ŠTIVO

Tekst odlikuje jasnoća i izražajnost stila pa se knjiga čita kao odlično pustolovno štivo.

U prvom poglavlju autorica, zahvaljujući erudiciji i osobnoj višeznačnosti, kvalitetno opisuje politički, ekonomski i društveni te vjerski kontekst - koji se čitatelju pokazuje korisnim za razumijevanje statusa karaševskih Hrvata u brdovitom dijelu rumunjskoga Banata od

doseljenja do suvremenog doba. Banat je svojedobno predstavljao važno područje u organizaciji osmanskih prodira prema zapadu europskog kontinenta, dok je pred kraj 17. stoljeća vladanje tim populacijskim bazenom od Osmanlija prešlo u ruke Habsburgovaca. Autorica procjenjuje da je uoči 17. stoljeća Temišvarski okrug bio među najbogatijim pokrajinama Osmanskog Carstva.

U drugom poglavlju naslovljenom *Karaševski Hrvati: ljudi i prostor* autorica utvrđuje, među mnoštvom proturječnih teza, da su se u etničkom smislu Hrvati Karaševci oblikovali pod lokalnim etnonimom u današnjem rumunjskom zavičaju te da su se u hrvatski nacionalni korpus počeli uključivati od početka 20. st., dok se još razvijao proces integracije moderne hrvatske nacije. Castilia Manea - Grgin smatra da je taj proces tekao ponajprije zahvaljujući katolicizmu, čiji se tragovi ondje susreću već početkom 16. stoljeća.

Vrijeme dolaska karaševskih Hrvata u današnju domovinu autorica rekonstruira na temelju pisanih izvora, otkrivši pritom dokument iz 1550. koji je ranijim istraživačima promaknuo. Sadržaj dokumenta odnosi se na obrambeni sporazum između trgovišta Karaševo i kraljevskoga grada Karansebeša, koji sadrži podatke o precima današnjih Karaševaca. U tom obrambenom sporazumu spominje se i nekoliko prezimena koja postoje do danas pa autorica taj izvor smatra vjerodostojnim dokazom kako su preci karaševskih Hrvata naselili Karaševo najkasnije u prvoj polovici 16. stoljeća, a ondje su pristigli vjerojatno u drugoj polovici 15. stoljeća. Spomenuti izvor nastao prije 463 godine ujedno je i najraniji dostupan pisani izvor u kojemu se Karaševo spominje kao trgovište. Prateći razvoj Karaševa posljednjih pet stoljeća autorica opisuje i društveno-političke promjene do kojih je došlo uoči i tijekom prvoga europskog proljeća naroda.

DRUŠTVENO-POLITIČKE PROMJENE

U 18. stoljeću, na prvoj poznatoj karti Banata iz 1723. - 1725. prikazana su uz Karaševo i ostala naselja, dok topografska karta, izrađena 1769. - 1772. navodi ne samo naselja, već i broj obitelji. Prema tome, povjesničarka Manea - Grgin na empirijski način utvrđuje da je u osam naselja koja se zovu - Karaševo, Klokočić, Ravnik, Lupak, Nermet, Vodnik, Jablača i Kurjača - prema navedenom izvoru živjelo 1.329 obitelji s oko 6.645 stanovnika. Taj se broj s vremenom povećavao, a porast stanovništva tumačio se relativnim razdobljem mira i novim trgovačkim procvatom, koji je donosio gospodarske i društvene promjene među karaševske Hrvate.

Autorica Castilia Manea - Grgin rumunjska je znanstvenica rođena 1969. u Bukureštu, a obiteljske su je prilike dovele u Hrvatsku. Diplomirala je povijest 1993. na Bukureštanskom sveučilištu, specijaliziravši se za historiografiju srednjega vijeka. Poslijediplomsko usavršavanje iz srednjovjekovnih studija nastavlja na Srednjoeuropskom sveučilištu (Central European University - CEU) u Budimpešti, gdje stječe akademsko zvanje *Master of Arts in Medieval Studies* (M. A.) 1994. godine. Dr. sc. Castilia Manea - Grgin zaposlena je na Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar u Zagrebu.

Gospodarski i društveni razvitak osam naselja Karaševaca autorica detaljno opisuje u trećem poglavlju knjige. Gospodarske djelatnosti istraživačica rekonstruira na temelju popisa poreznih opterećenja stanovnika karaševskog kraja, koji su se bavili različitim granama poljoprivredne proizvodnje, pčelarstvom i svinjogojstvom. U razdoblju habsburške dominacije, od kraja 17. i tijekom 18. stoljeća, kako pokazuje autorica, socijalna slika karaševskih Hrvata postupno se mijenjala. Istraživanje je pokazalo da se karaševsko stanovništvo, nakon stoljeća demografske stagnacije, tijekom 18. stoljeća brojčano oporavilo, što se dovodi u vezu s jačanjem gospodarskih aktivnosti. Socijalnu sliku karaševskog društva u 18. stoljeću čine i stranci. Autorica detaljno opisuje upravno-politički status Karaševa kao jednog od najvećih naselja u rumunjskome Banatu koje je u 18. stoljeću postalo sjedište okruga.

FRANJEVCI I ISUSOVCI

Crkva kod karaševskih Hrvata u 17. i 18. stoljeću naslov je četvrtog poglavlja knjige. Čitatelj u njemu saznaje niz zanimljivosti iz vjerskoga života Karaševaca poput onih opisanih prije četiri i pol stoljeća u dokumentu pape Grgura XIII. iz 1572. godine u kojem se spominju franjevci i njihov samostan u Karaševu još za vrijeme osmanske vladavine. Autorica konstatira da je Karaševo bilo važno misionarsko središte i značajna župa u Banatu. Odlukom Kongregacije za širenje vjere u Karaševu je osnovana misija bosanskih franjevaca. Prvi voditelj bosanske misije u Karaševu bio je Marko Bandulović, podrijetlom iz Bosne. U 18. stoljeću karaševsku župu vode isusovci, od kojih se za trojicu pouzdano zna da su bili Hrvati. Autorica pažljivo opisuje djelatnost franjevačkih i isusov-

vačkih svećenika u vrijeme protureformacije, njihov odnos prema lokalnom stanovništvu različitih kršćanskih skupina. Unatoč mnogobrojnim teškoćama koje su sredinom 17. stoljeća dovele do raspada misije bosanskih franjevaca, ona je predstavljala važnu etapu franjevačke ekspanzije u Banatu. U 18. stoljeću misionarsku ulogu u Karaševu preuzimaju opet isusovci, koje će kasnije zamijeniti franjevci bugarsko-vlaške provincije.

Peto poglavlje knjige koje je naslovljeno *Proces opismenjavanja i nastanak*

lokalne inteligencije kod karaševskih Hrvata u 18. stoljeću na nedvojben način svjedoči kako su počeci školstva na tom području povezani s prisutnošću isusovaca, kao i u drugim dijelovima Europe. Autorica navodi podatke o izgradnji prve škole u Karaševu 1760. i prvome mjesnom učitelju Luki Katiću. Opisane su i škole u ostalim naseljima Karaševaca koje su također dobile mjesne učitelje. Pravi proces opismenjavanja dogodio se u vrijeme prosvijećenog apsolutizma kojim je ujedno bilo obuhvaćeno čitavo područje Monarhije. Taj je proces omogućio karaševskom društvu stvaranje temeljnih uvjeta za formiranje vlastite inteligencije koja će se tijekom 19. stoljeća nastaviti uspješno razvijati sve do naših dana.

Knjigu je nedavno objavio FF press, točnije Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu na kojem je Castilia Manea - Grgin lani obranila doktorsku disertaciju na temu *Društvenog razvoja rumunjskih Hrvata - Karaševaca u 17. i 18. stoljeću*. ■

ENG *A History of Caraşova Croats in the Romanian Banat (16th to 18th century)*, a monograph by Castilia Manea-Grgin DSc, is the first integral historiographic study dedicated to one of the oldest branches of the Croatian Diaspora, which has lived in Romania for many centuries.

PRODAJEM ili iznajmljujem (na duže vrijeme)

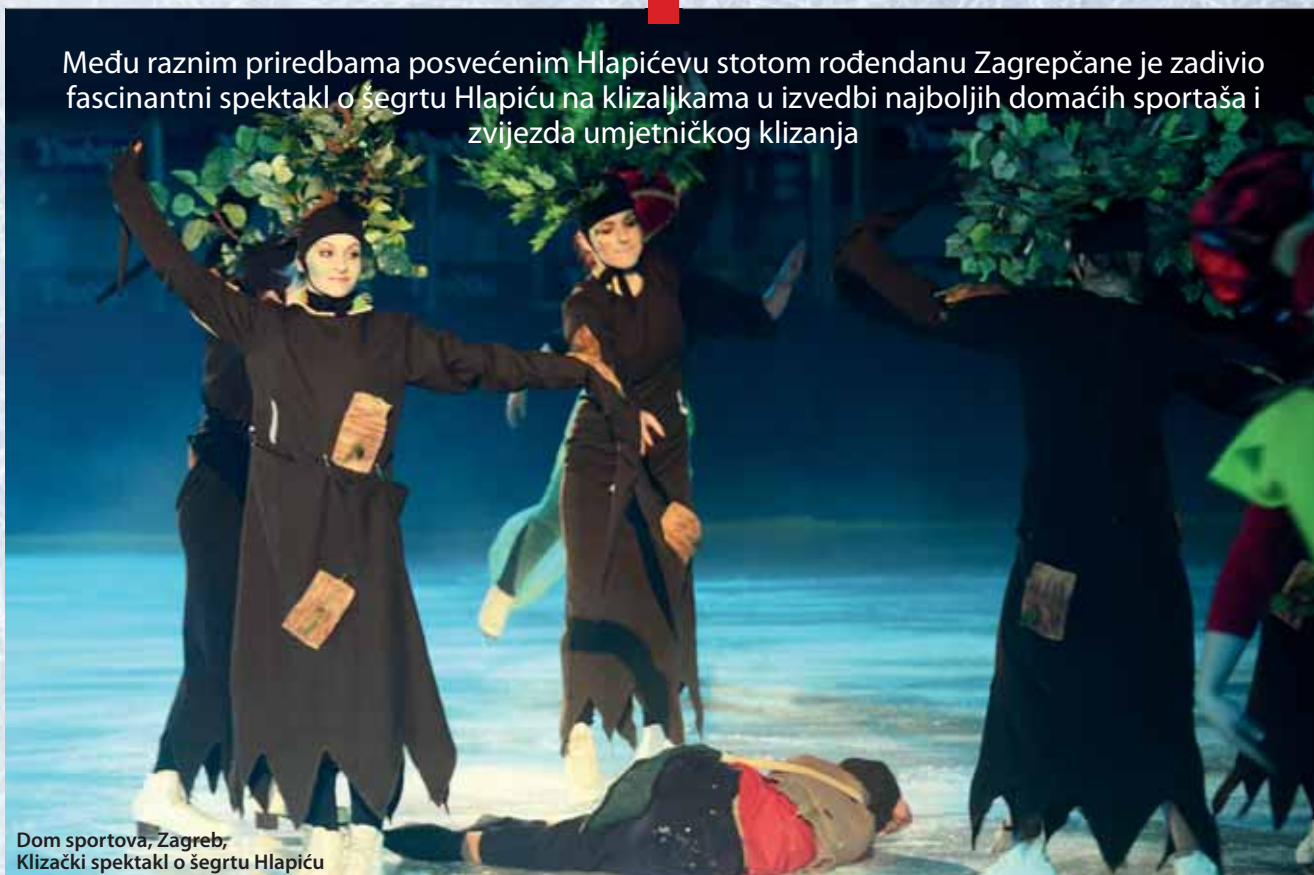

trosobni
stan 90m²,
u Zagrebu,
Draškovićeve
ulica, s terasom
i parkirnim
mjestom u
dvorištu
(ostava + tavan)

kontakt: 00385 98 925 9993

Šegrt Hlapić na klizaljkama

Među raznim priredbama posvećenim Hlapićevu stotom rođendanu Zagrepčane je zadivio fascinantni spektakl o šegrta Hlapiću na klizaljkama u izvedbi najboljih domaćih sportaša i zvijezda umjetničkog klizanja

Dom sportova, Zagreb,
Klizački spektakl o šegrta Hlapiću

Napisala: **Vesna Kukavica**

Ove godine obilježava se 100. obljetnica prvog izdanja *Čudnovatih zgoda šegrta Hlapića* poznate književnice Ivane Brlić Mažuranić. Hrvatska udruga istraživača dječje književnosti (HIDK) organizira cjelogodišnju manifestaciju *Hlapić 2013.*, koja ujedinjuje mnoštvo slavljeničkih znanstvenih i kulturnih programa iz cijele Hrvatske.

Prije stotinu godina, točnije 1913., u mašti slavne Ivane Brlić Mažuranić nastao je roman o dječaku - *malenom kao lakat i veselom kao ptica*: šegrta Hlapiću, koji se *jednoga dana zaputio u svijet*. Otad je priča o avanturama ovog dječaka nezaobilazan dio odrastanja svakog djeteta u Hrvatskoj. Upravo ovaj roman i zajedničko čitateljsko iskustvo jedna je od onih nevidljivih spona koje nas povezuju od najranije dječje dobi. Šegrt Hla-

pić je općeprihvaćeni junak djetinjstva hrvatske nacije, a *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* su najčitaniji hrvatski dječji roman svih vremena.

PROSLAVLJENA HRVATSKA KLIZAČICA

Među raznim priredbama posvećenim Hlapićevu stotom rođendanu početkom 2013. godine Zagrepčane je zadivio fascinantni spektakl o šegrta Hlapiću na klizaljkama u izvedbi najboljih domaćih sportaša i zvijezda umjetničkog klizanja s međunarodnom reputacijom uz pomoć mladih nada afirmiranoga Kli-

Ivana Brlić Mažuranić
(1874. –1938.)

Digitalni Hlapić u vašem domu!

U svakome hrvatskom domu diljem svijeta besplatno je dostupna digitalna knjiga *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* I. B. Mažuranić, objavljena nedavno na portalu www.digitalne-knjige.com. Dostupna je i na multimedijском CD-u *Klasici hrvatske književnosti*. A kako je izgledalo prvo izdanje *Čudnovatih zgoda šegrta Hlapića* iz 1913. možete vidjeti na zaslonu svoga računala posjetite li portal *Digitalizirane baštine* Knjižnice grada Zagreba.

Legenda hrvatskoga umjetničkog klizanja Sanda Dubravčić

začkog kluba *Medo* iz Zagreba na ledenom podiju Doma sportova. Bajkovitu predstavu *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* prema djelu I. B. Mažuranić na ledu režirale su Edita Lipovšek i Gorana Škalec Petrović. Koreografiju potpisuje O. Gorbačov i G. Š. Petrović. Glavne uloge dječaka šegrta *Hlapića* i djevojčice *Gite* izvode vješte i maštovite mlade klizačice Karla Ćurčić i Tena Čopor. Majstora *Mrkonju* osjećajno i duboko proživljeno izvodi višestruki prvak Hrvatske u umjetničkom klizanju Boris Martinec. Proslavljena hrvatska klizačica i sportašica svjetskoga glasa (danas doktorica medicinskih znanosti) Sanda Dubravčić Šimunjak fantastično tumači lik bake *Jane*, dok magičnu kreaciju *Markove majke* ostvaruje potvrđena klizačka zvijezda Idora Hegel.

Klizački klub *Medo* osnovan je 1994. godine zahvaljujući velikom entuzijazmu ljudi čija su djeca bili umjetnički klizači, dok se skromnom potporom Hrvatski olimpijski odbor priključio nešto kasnije. Misija kluba je razvitak umjetničkog klizanja i omasovljenje klizačkog spor-

ta. Za dva desetljeća klub se pretvorio u nacionalni centar izvrsnosti u kojemu su temeljna klizačka iskustva stjecali, uz prvakinja Idoru Hegel, današnji hrvatski reprezentativci Ž. Krizmanić, F. Vugec, M. Librić, M. Čuharov i B. Martinec. Uz revije na ledu KK *Medo* priredio je šest poznatih bajki za ledenu pozornicu, čije izvedbe godišnje vidi oko 20.000 gledatelja svih dobi. U klubu danas aktivno trenira 50-ak natjecatelja, čija je glavna trenerica, uz asistenciju iskusnoga mnogobrojnog tima, Gorana Škalec Petrović, koja je diplomirala na Fakultetu za trenere umjetničkog klizanja u Pragu.

NAJPREVOĐENIJA HRVATSKA DJEČJA KNJIŽEVNICA

Dječak šegrt Hlapić i djevojčica Gita, pas Bundaš, majstor Mrkonja, Grga i Grgina majka, prosjakinja Jana - ime na su koja mnogobrojnim naraštajima čine djetinjstvo čarobnim i najuzbudljivijim razdobljem života. Taj bajkoviti svijet je svijet romana koji je napisala Ivana Brlić Mažuranić, najčitanija i najprevođenija hrvatska dječja književnica. Ivana B. Mažuranić je unuka hrvatskoga bana pučanina, Ivana Mažuranića, rođena je u Ogulinu 18. travnja 1874. godine. S osamnaest godina udala se za odvjetnika Vatroslava Brlića i preselila u Slavonski Brod. Njihovo šestero djece Ivani su najveći poticaj da se okuša u pisanju pripovijetki. Pišući priče inspirirala ju je stara slavenska mitologija i hrvatske narodne legende pa se tako stilski približila književnom kontekstu svoje epohe u razdoblju moderne. Pripovjedački opus, osobito *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* i *Priče iz davnine*, Ivane B. Mažuranić nije ostao neprimijećen pa je čak dva puta nominirana za Nobelovu nagradu za književnost. Umrula je 21. rujna 1938. godine u Zagrebu. Njezini junaci s vremenom su progovorili, zahvaljujući pri-

Manifestacija Hlapić 2013.

Glavni organizator ove manifestacije je Hrvatska udruga istraživača dječje književnosti (HIDK) uz mnogobrojne partnere, a u proslavi će sudjelovati djeca školske i predškolske dobi iz domovine i iseljenštva, istraživači, književnici, studenti, kulturni djelatnici, novinari i ostala zainteresirana javnost. Manifestacija će se održavati diljem Hrvatske. Tijekom cijele godine primat će se i nove prijave za aktivnosti na službeni mail manifestacije (hlapic2013@gmail.com), dok će se novosti objavljivati na Facebooku manifestacije. Program je otvoren također učiteljima i učenicima iz sustava hrvatske nastave u inozemstvu te školama iz zemalja u kojima žive hrvatske autohtone manjine u srednjoj i jugoistočnoj Europi. Središnji dio manifestacije bit će međunarodna znanstvena konferencija *Od čudnovatog do čudesnog*. Konferencija, čiji je pokrovitelj predsjednik RH Ivo Josipović, održat će se u Slavonskome Brodu od 18. do 20. travnja 2013.

jevodima, na mnogobrojnim velikim i malim jezicima svijeta.

Lani je u produkcijskoj tvrtki *Maydi* počelo snimanje dugometražnoga igranog filma *Šegrt Hlapić* scenarista i redatelja Silvija Petranovića, čija se premijera očekuje sredinom 2013. za Hlapićev stoti rođendan u Slavonskome Brodu. Publika je željna šegrta Hlapića kao živog lika! Nadamo se da će poput ekranizacije *Olivera Twista*, koji je doživio više od 40 filmskih

inkarnacija, doživjeti veliki filmski uspjeh. ■

ENG Hlapić on Skates, an ice review, was staged to mark the 100th anniversary of the publication of the children's book *The Marvellous Adventures of Apprentice Hlapić* featuring top Croatian ice skaters.

Prvakinja I. Hegel u klizačkom spektaklu o Hlapiću

Narodni pokret u proljeće 1903. u Hrvatskoj

Nemiri su se širili većim dijelom banske Hrvatske (Zagorje, Podravina, Primorje, Gorski kotar i dr.). Političke stranke i pojedinci iz Dalmacije i Istre, upravno odvojenih od tadašnje banske Hrvatske, podržavali su narodni pokret, a o nemirima je pisao i inozemni tisak

Piše: **Željko Holjevac**

U drugoj polovici 19. stoljeća hrvatske su zemlje, podijeljene na povijesne pokrajine, prožimali nacionalno-integracijski i modernizacijski procesi. Oni su poslije narodnoga preporoda i ukidanja kmetstva 1848. usmjeravali izgradnju građanskog društva i moderne nacije u uvjetima koje je pružao habsburški politički okvir. Gospodarski i društveni preobražaj hrvatskih zemalja postao je nešto brži nego prije, iako je i dalje bio sputan dualističkim okovima i otežan u usporedbi s razvojnim kretanjima u austrijskim pokrajinama i zapadnim europskim zemljama, a svi pokušaji sjedinjenja hrvatskih zemalja i rješavanja nacionalnog pitanja u sklopu Austro-Ugarske ostali su neuspješni. Neravnopravni odnosi između Hrvata i Mađara u ugarskoj polovici dvojne monarhije stvarali su u isto vrijeme povoljnu klimu za česte

nesporazume i povremene provale političkih tenzija.

OTPOR KHUENOVJOJ POLITICI

Hrvatskom je od 1883. do 1903. upravljao Dragutin (Károly) grof Khuen Héderváry, hrvatski ban promađarske orijentacije. Khuen kao hrvatski ban nije javno dovodio u pitanje mnoge elemente hrvatske nagodbene posebnosti, ali je njegova politika u banskoj Hrvatskoj bila dosljedno vođena u službi čuvanja dualističke ravnoteže u Austro-Ugarskoj, pri čemu je i Hrvatsko-ugarska nagodba kao ustavni dokument bila više nešto što se samo trpjelo, nego nešto što se osobito promoviralo. Tako se prilikom svečanih zgoda na javnim zgradama u Hrvatskoj često viorila mađarska zastava, iako je Hrvatsko-ugarska nagodba određivala da se u takvim prilikama, uz hrvatsku zastavu i grb trojedinice, mogu isticati samo "sjedinjeni grbovi" Ugarske i Hrvatske. U dvadeset

"olovnih godina" Khuenova banovanja, koje su predstavljale loše iskustvo za hrvatsku oporbu, nije bilo većih razvojnih pomaka, ali je ipak zabilježen određeni napredak, osobito kulturni. Istodobno je hrvatska državna ideja u srazu s pojačanim mađarskim pritiskom doživjela privremeni slom, ali se hrvatska nacionalna misao nezaustavljivo širila i izvan pokrajinskih granica banske Hrvatske, zahvaljujući čemu se postupno ukorjenjivao nacionalni identitet u pripadnika hrvatskoga naroda u rubnim regijama i okolnim zemljama.

"Svako je o tome uvjeren, da se ova osamnaestogodišnja banova era iztiče znamenitim događajima u političkom i kulturnom životu naroda i da će se u hrvatskoj povijesti dugo spominjati ban, komu je bilo sudjeno, da u dugačkom nizu godina stvori ili pripomogne stvoriti vrlo važna politička i kulturna djela", napisao je Martin Polić 1901. u Zagrebu. Nasuprot toj apologetskoj ocjeni, Franko Potočnjak je 1898. u Novome Sadu izrazito kritički prosudio da "danas u Hrvatskoj i Slavoniji vlada zločinačka banda, sastavljena od mađaronske stranke, kojoj je na čelu i koju vodi grof Dragutin Khu-

Spomen-ploče zaprešičkim žrtvama 1903. godine

Zagreb u
Khuenovo doba

Zagrebačka
katedrala
potkraj 19. st.

en, hulja i moralna propalica, koja je u banovini narod do skrajnosti osiromašila a inteligencu demorazlirala”.

ZA FINACIJSKU SAMOSTALNOST HRVATSKE

Na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće u Hrvatskoj je sve više rastao otpor Khuenovoj promađarskoj politici. Kad su Mađari 1903. odbili zahtjev da se poprave financijski uvjeti Hrvatsko-ugarske nagodbe u korist Hrvatske, u Zagrebu je 11. ožujka 1903. više od 5.000 ljudi na javnoj skupštini zahtijevalo financijsku samostalnost Hrvatske i političke slobode. Zakazano je više od 50 takvih skupština u pokrajini, ali ih je ban Khuen zabranio, pa su izbili protumađarski prosvjedi u Zagrebu, Osijeku i drugim gradovima, koji su se pretvorili u narodni pokret protiv mađarske prevlasti. “U petak 27. ožujka počinju demonstracije. Nijesu sad više djačke. Učestvuje u njima cijeli Zagreb. U 9 sati mora već vojska na ulice”, napisao je kasnije publicist Josip Horvat. U Zaprešiću su oružnici pucali na seljake koji su pokušali skinuti mađarsku zastavu sa željezničkog kolodvora te je jedan seljak ubijen.

Zaprešić je danas grad s približno 30.000 stanovnika na zapadnom prilazu Zagrebu. Okružen je mnogim dvorcima hrvatske vlastele od kojih su najpoznatiji Novi Dvori, posjed bana Josipa Jelačića. Početkom 20. stoljeća Zaprešić je bio selo malih drvenih kućica sa stanovnicima izrazitih hrvatskih nacionalnih osjećaja. Na Veliku subotu 11. travnja 1903. vatrogasac Stjepan Jug zatrubio je na uzbunu. Khuenova vlada izvjesila je na željezničkom kolodvoru u Zaprešiću protuzakonito mađarsku zastavu, što su mještani doživjeli kao političku provokaciju. Na znak Jugove trube skupina seljaka okupila se pred željezničkim

kolodvorom, skinula tuđinsku zastavu i zapalila je. U sukobu između oružnika i mještana ustrijeljen je seljak Ivan Pasić, prva žrtva otpora banu Khuenu.

Događaje u Zaprešiću opisao je ovako jedan očevdac u zagrebačkom listu *Obzor*: “Položaj je postao kritičan. Uzrujanost postala je od časa na čas veća te se prijetnje pretvorile u čin. Seljaci ozlojeđeni da magjarsku zastavu ne skidaju provala na kolodvor. Jedan poduzetni momak uspe se na kesten uz zgradu postajnu, s kestena popne se na krov i uz oduševljeno klicanje mnoštva skine magjarsku zastavu zajedno sa drškom. Stotine ruku posegne za tim emblemom državnog magjarskog jedinstva, ali momak koju ju je skinuo ne dadne je iz ruku, već spretnim skokom skokne na zemlju. Ne zna se kako, ali se našla boca petroulja kojom bude zastava polivena. Još tren i silna plamen ju proguta.”

IZAZOV S MAĐARSKOM ZASTAVOM

Zaprešić se ponovno digao na noge 18. kolovoza iste godine. Vlast je ponovila izazov s mađarskom zastavom. Oružnici su otvorili vatru na 200-tinjak nenaoružanih prosvjednika i ubili dvojicu seljaka: Vida Čekulju-Noršića i Josipa Belu-

hana. Junakinja dana bila je 13-godišnja djevojčica Jelica Jug. Pokušala je skinuti zastavu, ali nije uspjela zbog puščane paljbe i općeg meteža. U tim dramatičnim događajima važnu ulogu imali su domaći vatrogasci, tada jedina organizirana snaga u mjestu, koji su se odlikovali izrazitim hrvatskim duhom.

Do krvoprolića je 1903. došlo i drugdje, npr. u Kunovcu pokraj Koprivnice. Nemiri su se širili većim dijelom banske Hrvatske (Zagorje, Podravina, Primorje, Gorski kotar i dr.). Političke stranke i pojedinci iz Dalmacije i Istre, koje su upravno odvojene od tadašnje banske Hrvatske, podržavali su narodni pokret, a o nemirima je pisao i inozemni tisak. “Dolje ban! Živila Hrvatska!” čulo se 24. svibnja na prosvjednom skupu u Šibeniku. Nakon što je kralj odbio primiti dalmatinske i istarske zastupnike u bečkome Carevinskom vijeću, oni su se 23. lipnja obratili manifestom europskoj javnosti. “Težak je današnji položaj hrvatskoga naroda. Ali, vidjevši simpatije, koje pobudiše u svijetu patnje naše braće i naša pravedna stvar, ne gubimo ufanja. Hvala stranoj štampi, ne samo slavenskoj, već i tuđoj, osobito njemačkoj i talijanskoj, koja zaboravljajući narodni antagonizam, podiže se nama u prilog...”, pisalo je u tome manifestu.

Vlasti u Beču i Budimpešti uskoro su povukle Khuena s banskog trona. Procesija na Tijelovo u Zagrebu bila je posljednja zgoda kad se Khuen pojavio u javnosti. Iako on nije napustio politiku, nego je kao osoba od posebnog povjerenja krune preuzeo istaknutu dužnost predsjednika mađarske vlade, njegovim odlaskom iz Hrvatske stanje se smirilo. ■

Na burne događaje 1903. podsjeća domoljubna pjesma *Ustani bane*:

*“Bilo je to godine devetsto i treće,
Kad su našu Hrvatsku stigle nesreće.
Mađarske zastave dig'o Héderváry
Silom hoće Hrvatsku da nam pomađari.
Ustani bane, Hrvatska te zove, zove,
Ustani bane Jelačiću!”*

ENG Upon taking the office of Ban in 1883, Károly Khuen-Héderváry launched a programme of forced Hungarisation. Twenty years later these policies led to the great 1903 anti-Hungarian demonstrations in Croatia.

IZLOŽBA KATARINE ABOVIĆ OYARZUN U DUBROVNIKU

DUBROVNIK - Pod nazivom "Dvije domovine/ Dos patrias" u Hrvatskoj matici iseljenika Dubrovnik upriličena je 1. veljače izložba slika mlade Čileanke hrvatskih korijena, Katarine Abović Oyarzun. Izložba je organizirana prigodom Feste svetoga Vlaha, a otvorio ju je ravnatelj HML-a Marin Knezović. Izložene su slike nastale tijekom njezina boravka u Hrvatskoj, koje prikazuju hrvatsku svakidašnjicu, kao i slike nastale prije pet godina u Čileu tijekom studija vizualnih umjetnosti i kao diplomski rad na Katoličkom sveučilištu, koje predstavljaju čileanske uspomene. Katarina Abović rođena je u Santiagu 1988., gdje je na Katoličkom sveučilištu završila studij vizualnih umjetnosti, a zatim na Sveučilištu "Gabriela Mistral" i postdiplomski iz umjetničke pedagogije. Izlagala je na skupnim izložbama u Antofagasti i Santiagu, a od početka prošle godine boravi u Hrvatskoj kao stipendistica za učenje hrvatskoga jezika na Filozofskome fakultetu u Zagrebu.

"U slikama nastalim prije pet godina (pet skupnih portreta) tijekom studija vizualnih umjetnosti i kao diplomski rad (četiri krajolika) na Katoličkom sveučilištu predstaviti će čileanske uspomene, dok su ovogodišnjih dvanaest slika nastalih tijekom njezina proljetnog boravka u Hrvatskoj svojevrsni dnevnik u kojem već vještom rukom utjelovljuje (većinom) zagrebačku svakidašnjicu zabilježenu fotoobjektivom, ističući zanimljive pojedinosti iz naoko usputnih situacija: žene koje čekaju tramvaj, vlasnike pasa u šetnji zagrebačkim parkovima, kosooke turiste u razgledavanju gradskih znamenitosti, zaljubljenike koji se iščekuju pod satom na glavnome gradskom trgu, mlade ljude u bezbrižnom ljenčarenju po klupama ili travi, u žustrim razgovorima po gornjogradskim kafićima... U Hrvatskoj njezin je potez mekši, čak i platna naslikana akrilnim bojama prožeta su svojevrsnom 'akvarelnom razlivenošću', zapisala je u katalogu Ljerka Galic. (*Maja Mozara*)

SVJETSKI USPJEH HRVATSKE MANEKENKE IZ BERNÄ

ŠVICARSKA - Za Valeriju Šestić, našu mladu manekenku iz Berna, protekla 2012. godina bila je više nego uspješna. U vrlo kratkom vremenu Valerija je postala jedna od najtraženijih svjetskih modela. Afera koju je imala na početku karijere (jer je profesionalno nastupala s nepunih šesnaest godina) više joj je koristila nego štetila; postala je najtraženije lice svjetske modne scene. Gotovo da i nema ozbiljnije marke vrhunske mode za koju Valerija nije nosila najnovije kolekcije ili stajala pred foto-aparatom za ugledne kampanje (*Armani Exchange, Dolce & Gabbana, Louis Vuitton, Pull & Bear, H & M, Marc Jacobs...*). Na njujorškom Tjednu mode (*New York Fashion Week*) proglašena je najboljom manekenkom.

Ni hrvatski mediji nisu ostali imuni na veliki Valerijin uspjeh. Tjednik *Gloria* uvrstio ju je među dvanaest osoba koje su obilježile 2012. godinu pa je za njihovu naslovnicu pozirala rame uz rame sa Severinom, Anom Rucner, Tonyjem Cetinskim, zlatnim hrvatskim olimpijcima i drugima.

Kratki boravak u Zagrebu iskoristila je za susret sa svojim. Bake i djedovi te ostala mnogobrojna rodbina okupili su se u restoranu pod Sljemenom. Valerijini roditelji rodnom su iz Hercegovine i Zagreba. Nekoliko dana kasnije Valerija je već bila na Kanarskim otocima, gdje je snimala novu kampanju.

Valerija je upisala privatnu ekonomsku školu u Bernu i svaki slobodan dan između snimanja koristi za učenje. Mama Mirela i sama je nekad bila u svijetu mode, a danas prati kćer na njezinim putovanjima. Bila je s njom u Londonu, Parizu, Milanu...

Mnogobrojni su i švicarski časopisi koji prate Valerijinu karijeru. Ugledni modni časopis *Annabelle* nekoliko je puta objavio njezinu fotografiju na naslovnici, a časopis *Friday* objavljuje sve o njoj. U konkurenciji za najpopularniju osobu Berna (novine *Berner Bär*, kategorija *Show*) Valerija je osvojila drugo mjesto. (www.hrvati.ch)

Kolajna dozrele lirike

Iz tiska su nedavno izašle dvije zbirke pjesama dr. Adolfa Polegubića. To su "Kolijevka od kamena", u izdanju Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba te "Herbstspuren", prva zbirka pjesama na njemačkome jeziku ovoga hrvatskog pjesnika s njemačkom adresom

Tekst: Uredništvo

Adolf Polegubić je pjesnik, pastoralni teolog i novinar te glavni urednik mjesečnog lista hrvatskih katoličkih misija i zajednica u Njemačkoj *Živa zajednica* u Frankfurtu na Majni. Dosad je objavio jedanaest knjiga iz područja književnosti - poezije, pastoralne teologije, novinarstva i duhovnosti.

"KOLIJEVKA OD KAMENA"

"Kolijevka od kamena" je Polegubićeve peta po redu zbirka pjesama na hrvatskome jeziku. Zbirka, čiji su recenzenti dr. Vladimir Lončarević i Vesna Kukavica, podijeljena je u četiri tematske cjeline: "U riječi", "U bjelini", "Tvoja prisutnost" i "C - kao ljubav".

Dr. Lončarević istaknuo je u recenziji: "Činjenica da su Polegubićeve pjesme ušle u novije tematske antologije duhovnoga pjesništva govori o njegovoj temeljnoj angažiranosti i ne-

rijetko ga atribuiraju pjesnikom kršćanskoga nadahnuća. *Kolijevka od kamena* nova je njegova zbirka – kolajna dozrele lirike, potvrda da u Adolfu Polegubiću imamo ne samo motivski i tematski raznorodnog pjesnika, nego i liričara postojanog dara i zavidne vještine pjesničkog umijeća."

Recenzentica i urednica zbirke Vesna Kukavica istaknula je kako je zbirka pjesama suvremenoga hrvatskog pjesnika s njemačkom adresom Adolfa Polegubića *Kolijevka od kamena* autentična ljubavna lirika. "Lirske minijature su razdijeljene u četiri cjeline, razapete između imaginarnih žena i domovine. Čitatelju se ta zamišljena os pokazuje kao snažno unutarnje uporište pjesnikove samosvojnosti. Zbirka stihova koja je pred nama neprijeporna je cjelina, magično poetsko jedinstvo, jedna skladba – nježna poput bjeline *kolijevke od kamena*."

"HERBSTSPUREN"

Polegubićeve pjesme iz zbirke "Herbstspuren" na njemački je prevela Hrva-

tica Kristina Kovačević, koja od djetinjstva živi u Njemačkoj, gdje se školovala i radi kao prevoditeljica u Mainzu. Zbirka, objavljena u nakladi "BoD" – Books on Demand (www.bod.de) iz Norderstedta u Njemačkoj, podijeljena je u šest tematskih cjelina: "U riječi", "U bijelom", "Tvoja blizina", "C - kao ljubav", "Plavetnilo" i "Pred odlaskom", a ukupno sadrži 65 pjesama.

Adolfa Polegubića određuje se kao pjesnika kršćanskoga nadahnuća sa snažnom emocionalnom odrednicom. U novoj zbirci su pjesme duhovnog, domoljubnog i emocionalnog značenja, ali i one koje naglašavaju odvojenost od svoga iskona te govore o prilagodbi na novu sredinu u kojoj i iz koje pjesnik crpi novu inspiraciju. U zbirci su objavljene nove pjesme, kao i nekoliko starijih uspješnica objavljenih u više hrvatskih antologija poezije. "Pjesme Adolfa Polegubića zahvaćaju naše osjećaje, odzvanjaju stvarnošću bivanja i ljepotom prirode. Pođite tragovima jeseni i uronite u dubinu sjećanja, radosti, ljubavi, domovine, suza, molitve i tišine", istaknula je recenzentica Ruža Kanitz.

Adolf Polegubić dosad je objavio pet zbirki pjesama na hrvatskome jeziku – *Pripadati* (1988.), *Korablja* (1991.), *Tragovi* (1999.), *Boja plavetnila – Frankfurtski fragmenti* (2006.) i *Kolijevka od kamena* (2013.). Objavlivanjem zbirke pjesama na njemačkome jeziku Polegubićeve pjesme sada su dostupne i ljubiteljima poezije njemačkoga jezičnog područja. ■

ENG Adolf Polegubić, a Croatian poet living in Germany, recently published two new collections of poetry. *Cradle of Stone (Kolijevka od kamena)* is published by the Croatian Heritage Foundation of Zagreb, while *Herbstspuren* is his first collection of poetry in German.

U Torontu pada 'plavi snijeg'

Nakon iznimno uspješne prošlogodišnje predstave Škrtičina, zagrebačke spisateljice i dramaturginje Marijane Nole, amatersko kazalište Histerioni ove godine izašlo je pred publiku satiričnom bajkom *Plava boja snijega*, književnika i pjesnika Grigora Viteza

Napisala: Lada Milić-Demarin

Snimili: Mario Komparić i Rick King

Hrvatska amaterska kazališna grupa Histerioni, koja aktivno djeluje u Torontu već dvadesetak godina, sastoji se od skupine kreativnih ljudi, entuzijasta, starih i mladih zaljubljenika u kazalište, hrvatsku pisanu riječ i glazbu. U središtu djelovanja stoji njihova muza, karizmatična i neumorna zagrebačka redateljica Nina Kleflin.

Suradnja Nine Kleflin s Histerionima započela je 2004. godine kao rezultat seminara Hrvatske matice iseljenika "Stvaramo kazalište". Otad Nina i Histerioni uspješno postavljaju niz predstava: *Črni mačak*, *Tešament*, *U ritmu srca*, *Kameni svatovi* te gostuju na turnejama po Hrvatskoj, surađuju na kazališnim seminarima i radionicama. Ninina ljubav za kazalište, njezina profesionalnost, neiscrpnost ideja te ljudska neposrednost i toplina naprosto su inficirali Histerione te su postali glavni pokretač i inspiracija njihova rada.

Dajte mi posebne naočari...

PREDSTAVA NAMIJENJENA SVIMA

Nakon iznimno uspješne prošlogodišnje predstave Škrtičina, zagrebačke spisateljice i dramaturginje Marijane Nole, amatersko kazalište Histerioni ove godine izašlo je pred publiku satiričnom bajkom *Plava boja snijega*, književnika

i pjesnika Grigora Viteza.

Pisana za djecu, no namijenjena svima, ta je bajka svojom neobuzdanom maštom, melodioznim stihom i duhovitošću potpuno osvojila torontsku publiku.

A to se i očekivalo jer iznimna stvaralačka snaga Grigora Viteza, najvećega pisca hrvatske dječje poezije, govori svima. Njegov humor, naivnost i neobični protagonisti te njegovo jezično bogatstvo, neočekivane rime i forme mogu se usporediti još samo s djelima poznatoga američkog i svjetskoga dječjeg pisca, pjesnika i karikaturista, doktora Seussa.

Kao u većini svojih priča u kojima nas upoznaje s neobičnim likovima koji žive na neobičan način, tako i u bajci *Plava boja snijega* Grigor Vitez oslikava likove maštovitih karaktera i šaljivih imena kao što su: kralj Karaslav, mudrac Kačkavalj, general Razbinos, princeza Križantema, pastir Kaloper te jedini 'normalni' lik, dvorska luda.

Kralja Karaslava, koji ima lude ideje i želi zapovijedati ne samo ljudima nego i

General prijeti...

prirodom, uspješno glumi Branimir Petošić. Potaknut i ohrabren još ludim od sebe, a to je mudrac Kačkavalj, on naređuje da u njegovu kraljevstvu pada plavi snijeg, a svi oni koji budu tvrdili da je snijeg bijele boje bit će osuđeni na smrt.

U ulozi mudraca Kačkavalja Branka Komparić ostvaruje do sada svoju najbolju ulogu. Asketskim likom i bojom glasa, vještom maskom i velikim plaštem, pretvara se u starca mudraca čije apsurdne ideje postaju zapovijed kraljevstva i izazivaju grohotan smijeh publike.

NEDOPUŠTENA LJUBAV

Kao u svim pravim bajkama u središtu priče je nedopuštena ljubav, ovaj put između kraljeve kćeri, princeze Krizanteme i pastira Kalopera. Princezu Krizantemu glumi krasna mlada glumica Varja Bosiljevac koja svojom ljupkošću očarava publiku. Krhka ali jaka, razmažena ali uporna, graciozna ali odlučna, ona izgara u svojoj ljubavi za Kaloperom. A on, ne samo da je običan pastir, već i jedini lik koji razmišlja vlastitom glavom i prepoznaje kraljevu ludost, prkosi mu i uporno tvrdi da snijeg nije plave boje. Nino Lelas u ulozi pastira svojim stasom vlada scenom.

General Razbinos, koji vlada nasiljem, smrtno je zaljubljen u lijepu kraljevu kćerku i stalna je prijetnja mladim ljubavnicima. Krešimir Bosiljevac sjajan je u ulozi sumanutoga, razjarenoga i glupoga generala. On neartikulirano viče, on lupa, on gestikulira i time dovodi svoju ulogu do apsurdna što ga čini

ne samo zastrašujućim, nego i smiješnim, a time i ljudskim.

Goranka Petošić igra stražara, a Aranka Lengyel dvorsku ludu koja uopće nije luda, već dapače svojom pričom povezuje cijelu bajku i vodi nas ka sretnom završetku.

Vrlo značajnu ulogu u predstavi igraju takozvani 'ljudi u crnom'. Paralelno uz glavnu priču redateljica Nina Kleflin osmislila je kratke scene u kojima se poput bljeska pojavljuju u prvome planu 'ljudi u crnom'. Oni su čas kraljeve lude ideje, gljive ili cvjetajuće jele, čas ovce kraljeva stada, čas pripitomljeni vuci ili ptice, dvorjani ili narod. Oni oživljavaju scenu i daju joj dubinu i fluidnost. I baš kao što je Marc Chagall u svojim djelima slikao fantastične scene isprepletene slojevima uspomena iz djetinjstva i egzotičnim cvjetovima, tako i ovdje 'ljudi u crnom': Josipa Kloštranec, Marija Martinović, Davor Štefan i Nebojša Veličković, na sceni daju dodatni sloj maštovitosti i smijeha.

MAŠTOVITI I ŠARMANTNI KOSTIMI

Scena je jednostavna i jasna, bijeli šator je magičan, pod njegovim krovom se održava čarolija bajke, u njemu pada plavi snijeg, a izvan šatora vladaju obični ljudi.

Kostimi su maštoviti i šarmantni, rađeni po zamisli zagrebačke kostimografkinje Marije Šarić-Ban, a izradili su ih uz puno truda sami Histerioni. Maske, scenografiju, perike i rekvizite osmislila je i izradila Srebrenka Bogović. Ori-

Pričaj se našeg generala

ginalnost, domišljatost i izrada detalja govore o njezinu nepresušnom talentu i svježini ideja.

Glazba koja prati bajku je izvorna i melodiozna, rezultat vrlo uspješne suradnje između talentirane mlade glazbenice Luce Šarčanin te iskusnoga Dubravka Barača i Vesne Zlatić uz tekst Srebrenke Bogović.

Predstava je bila maštovita, lepršava i smiješna. Dvorana je bila prepuna, uglavnom 'stare' djece koja se smijala Grigoru Vitezu svoje mladosti i njegovim nepresušnim stihovima. No, ovaj eksperiment s dječjom bajkom nije bio slučaj. Iako uz rizik, Histerioni su odlučili kako je vrijeme da, kao doprinos očuvanju hrvatskoga jezika i identiteta mladih u Torontu, prvi put ponude publici predstavu za djecu. U pregovoru su s mnogim školama i planiraju izvesti niz predstava. Za Histerione to će biti pravi izazov i konačan ispit o uspjehu ove duhovite bajke *Plava boja snijega*. ■

ENG After last year's very successful staging of *The Miserrimus (Škrtičina)*, the Histerioni Croatian amateur theatre troupe of Toronto will present audiences an adaptation of writer Grigor Vitez's satirical fairy tale *The Blue Colour of Snow (Plava boja snijega)*.

Suđenje Kaloperu

Marin Uskrs

Mara je došla u Berlin 1970. godine, u mjesecu svibnju kao turist. Došla je posjetiti muža, a s njom je došao i njezin sin Željko. Bilo mu je pet godina, a Mari 26 godina. Prvi dani u Berlinu bili su joj teški. Bez svojih najbližih u ovome velegradu nije se znala snaći. Mislila je u sebi: "Ako odem u domovinu praviti papire, više se ne vraćam u Njemačku. Nemam nikoga svoga ovdje. Moji su svi na zapadu. Ja, muž i dijete ovdje u dalekom Berlinu." Na osnovi svoga muža dobila je *ofental*. Nakon tri mjeseca, na dvije godine. Odmah je počela raditi u Herti. Za tri mjeseca naučila je pričati ono najosnovnije. Imala je rječnik, a bila je mlada, pa je išlo lakše. Onda je čeznula za crkvom u kojoj se govori hrvatski jezik. Muž je nju i sina joj Željka odveo u Yorckstr., u crkvu sv. Bonifacija. Misu je govorio fra Anđelko. Taj se dan ispovjedila i to iskreno. U srcu je bila vesela što je bila kod svete mise, što je čula hrvatsku riječ, a iz svoje župe našla je dvije poznate gospođe. Uskrsnula je na novi život. Oslobodila se svega što ju je tištilo. Oprostila se od dijelova svoga staroga bića koji su u tom trenutku umrli i zaželjela je dobrodošlicu osnaživanju novoga bića koje je započelo putovanje prema više svjetlosti i slobode.

Možda i vi prolazite u ovome trenutku poput Mare kroz takvo razdoblje. Dok god živimo, kretat ćemo se iz krize u krizu, a naše će se radosti smjenjivati s patnjama i tugama. Život je na ovoj zemlji satkan od promjena. Zapravo, živi smo jer se neprestance mijenjamo, a promjena uvijek sadržava i smrt i preporod. Upravo u trenutku dok čitate ove retke, stanice umiru i iznova se rađaju u svakom vašem organu i mišiću vašega tijela. Sjeme mora umrijeti kako bi iznikla biljka, a zrno pšenice mora umrijeti kako bi nastao kruh. Našoj su Mari u svakodnevicu misli opet ponovno letjele u njezinu dragu crkvu Marijina Uznesenja u Tolisi gdje je primila svete sakramente od krštenja do vjenčanja. Vazda je mislila, vratit će se svojoj crkvi, svojoj majci, svojim najbližima i najdražima, ali do danas još nikad. Evo dođe starost, bolest, mirovina i osta ovdje. "Čovjek snuje, a Bog određuje", reći će Mara. Još jedan Uskrs u tuđini. Neka joj je sretan poput sreće koju je doživjela u iskrenoj ispovijedi u crkvi sv. Bonifacija.

Mrtvo je Novo Selo

Novo Selo u Posavini prije nesretnog rata bilo je puno života. Lijepa priroda. Puno blaga. Ljudi su držali ovce, krave, konje, svinje. Bavili su se zemljoradnjom, ali to nije bilo dovoljno za obitelji s mnogobrojnom djecom. Neimaština je mnoge natjerala u daleki, strani svijet. Prvi val odlazaka zbio se 14. studenoga 1968. godine. Išlo se masovno u Njemačku. U prvoj turi krenulo je 150 djevojaka i mladića. Među njima je bila i Eva sa svojim bratom. Trebalo je pomoći roditeljima koji su dali na svijet sedmero djece, a otac nije nigdje radio. U srcu je bila želja otići jednu-dvije godine u Njemačku, nešto zaraditi, pa se opet vratiti svojim. Kad tamo, godina po godina i Eva je već 34 godine u Berlinu. Brat joj se vratio nakon 5 godina.

Neko vrijeme je radila u Slavonskom Brodu, a i brat joj, ali je plaća bila mizerna. Krenuli su autobusom do Zagreba, a onda avionom do Berlina. Sve je platila tvrtka "Siemens". Djevojke su radile u "Siemensu", a mladići na bauštelama. Pravili su dijelove za televiziju i telefone. Stanovali su u Simensovom

Skupina "Oprez" magnet za publiku

domu. Šest djevojaka u jednoj sobi. Kuhinja je bila zajednička i svatko je kuhao sebi. Radile su od sedam ujutro do 16 sati poslijepodne. U domu im je pomagala tumačica, a kod posla jedna naša predradnica koja je dobro znala njemački jezik. Na odmor su išle jedanput godišnje po tri tjedna. Rodila je i četvero djece. Došle su i bolesti. Tri puta je bila operirana, a da žalost bude veća, umire joj muž 18. prosinca 1986. godine. Zbog male djece i zbog čestih bolovanja, poslodavac joj daje otkaz koji ju je šokirao. Tako je nakon dvanaest i pol godina rada u Siemensu ostala na cesti. Nitko ju nije zaštitio. Ipak se nađe i dobrih duša. Odgojiteljica u dječjem vrtiću, inače Austrijanka koja je voljela svu djecu bez razlike, pa i Evinu, šalje je u Rathaus (Vijećnicu) da se izjada šefici Vijećnice. Ova ju je strpljivo saslušala. Dala joj formular. Ispunila ga je i priložila dvije fotografije. Trebala je neko vrijeme čekati odgovor. Često je telefonirala i pitala za rješenje. Čak je jednoga dana s najmlađom kćerkom posla u Vijećnicu.

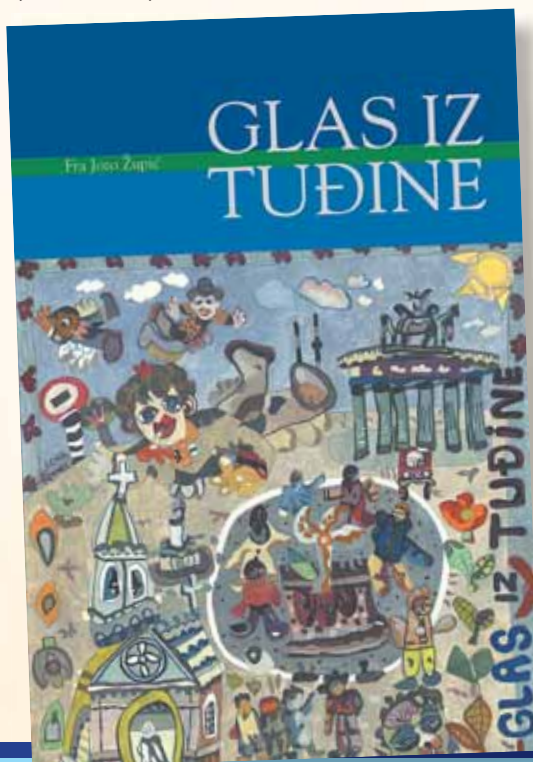
Isplatilo se kucanje i traženje, po onoj uzrečici iz Biblije "Tko kuca, otvorit će mu se, tko traži, nalazi." Šefica joj veli: "Vidim da želite raditi. Evo vam adresa jednoga vrtića." U vrtiću otvoreno govori odgojiteljici: "Ne znam dobro njemački, ali puno razumijem." Odgojiteljica će njoj: "Nije važno. Važno je da dobro radite svoj posao." Primila ju je kao pomoćnicu u kuhinji i tako je ostala sve do danas. Svi su s njom zadovoljni, a i ona sa svima. Jedina je strankinja. Za Božić naprave zajedničko slavlje. Čistačice, kuharice, odgojiteljice zajedno slave Božić. Sve donesu od kuće dovoljno jela i pića. Uključe kasete s božićnim pjesmama i vesele se kao velika obitelj. Bilo je to dvijetisućite godine. Novo Selo je pusto. Same ruševine su u njemu. Crkva Srca Isusova vrlo oštećena. U selu Donje Močilo crkva sv. Ante srušena. Mnoge kuće srušene. Po jednoj čatrnji mogla se orijentirati gdje joj je bila rodna kuća koje više nema. Susreća je samo jednu susjedu s kojom je odrasla. Došla i ona posjetiti rodni kraj. Selo je mrtvo. Sve je spaljeno. Lijepa priroda sva u crnini. Eva misli da tu više života neće biti. Željela bi se vratiti. Poput mnogih Posavljaka, tuguje za rodnom grudom. Sretna je što ima svoj posao i stan u Berlinu. I dalje će se boriti. Ima četvero unučadi, tri unuka i jednu unučicu. Živi za djecu i unučad. Oni su joj radost i žalost.

Skupina "Oprez" postaje sve popularnija među Hrvatima u Berlinu. Grupu čine Ivica Šarić, gitara i vokal, rođen 1978. u Uskoplju - BiH, a u Berlinu je trinaest godina; Ivica Falamić, bas-gitara, rođen u Berlinu 1979; Igor Mihotović, bubnjevi, rođen 1977. u Berlinu, i Tomislav Orlović, gitara i vokal, rođen 1979. u Berlinu. Kada je riječ o glazbi uvijek nađu vremena za razgovor i kažu: "Glazba nam je u krvi..." Počeli su marljivo vježbati u rujnu 1997. godine, a već 6. travnja 2001. godine imali su promociju CD-a i kasete. Sada u tajnosti pripremaju svoj drugi album. Već im dolaze ponude za gostovanja po Njemačkoj. Ponosni su na to.

U početku su imali pred očima neke grupe u koje su se ugledali, kao što su *Red hot Chili Peppers*, *Metallica*, *Azra*... Priznaju da su bili stidljivi za vrijeme snimanja albuma u splitskom studiju kod Tomislava Mrduljaša. Nisu znali kako se ponašati, ali su se ipak osjećali super među profesionalcima: Mladenom Magudom, Nenadom Begom, Vesnom Ivić i Remijem Kazinottijem. Pjesme njihova CD-a, koji nosi naslov "Tajni san", ljubavne su. Naslovi su: "Tajna ljubavi", "Ona", "Anica", "Kad te nema", "Pogledaj u mene", "Sretan rođendan", "Sva-

kodnevni san" i "Kraljica sna". To su pjesme za srce i dušu. U njima ima puno rocka, balade, fanka, jazza i popa.

Uz glazbu imaju i svoja zanimanja. Ivica Šarić je konstruktivni tehničar. Radi težak posao na bauštelama, i to od šest ujutro do šest navečer. Kad se vrati s posla nešto pojede, tušira se i eto ga, na probi. Želio bi puno vježbati i svirati, ali ne može od umora. Ivica Falamić ima zanat elektroničara, i uz to još ide u školu, a radi u jednoj tvrtki. Sretan je ako ima vremena za sviranje. Igor Mihotović je konobar. Tomislav Orlović radi na kompjutorima. Popravlja, programira i ide u školu. Obećaju sva četvorica nove uspjehe.

NEPOTREBNO OSIROMAŠIVANJE HRVATSKOGA JEZIKA

Hrvatski jezik, pa sukladno tomu i normirani hrvatski književni jezik pripada skupini jezika s bogatim gramatičkim sustavom, tj. sustavom s velikim brojem gramatičkih oblika imenica, pridjeva, zamjenica, brojeva, glagola, a dijelom i priloga. Upravo ta brojnost oblika pridonosi jasnoći iskaza, a u međusobnim odnosima dviju riječi nerijetko isključuje nepotrebnu višeznačnost pojedine riječi. Međutim, živimo u vremenu u kojem primitivni jezik ulice, osiromašena leksika i gramatičkih oblika, postupno sve zamjetnije prodire u naš normirani jezik, posebice u medijima. Jedan od vrlo očitih primjera takovoga osiromašenja jest nepotrebna uporaba glagolskoga pridjeva *napet* u značenju za koje već postoji prihvaćena riječ u normiranom jeziku.

Naime, od glagola *napeti* (*se*) imamo glagolski pridjev trpni s tri oblika (za tri gramatička roda) u jednini (*napet*, *napeta*, *napeto*) i tri u množini (*napeti*, *napete*, *napeta*). Temeljno značenje toga pridjeva jest: koji je jako zategnut preko nečega, npr. *napeta jedra* ili *napete žice* (npr. na nekom gudačkom glazbalu). Po uzoru na takve primjere kaže se za čovjeka koji vrijedno radi (u smislu tjelesne aktivnosti) da je *napeo mišiće*. U prenesenom se značenju glagol *napeti*, odnosno pripadajući mu glagolski pridjev rabi u različitim frazemima, pa se npr. za onoga tko nešto vrlo pažljivo sluša može reći da ima *napete uši*. Frazem *napeti nos* rabi se u značenju uvrijediti se, a frazem *napeti rep* u značenju uzoholiti se. Temeljno značenje izraza *napeti pušku* jest: zategnuti okidač na pušci. Na temelju toga nastao je usporedbeni frazem *napet kao puška* u značenju jako napet, jako uzrujan. Taj je frazem u suglasju s još starijim usporedbenim frazemom *napet kao luk*, u istom

Piše: Sanja Vulić

značenju. Zbog toga se glagolski pridjev *napet* počeo rabiti u sukladnom prenesenom značenju, pa se npr. može reći da su nekomu *nape-ti živci*, što znači da je netko živčan, nervozan. Isto se tako može reći *napet razgovor*, u značenju: razgovor među ljudima koji imaju jako različite stavove, prijedloge, mišljenja. Također se u prenesenom značenju rabi i prilog *napeto* u značenju vrlo pažljivo, npr. *napeto slušati* (nekoga ili nešto), ili *napeto gledati* (npr. neki film). Na osnovi takve uporabe priloga, i pridjev *napet* dobio je preneseno značenje uzbudljiv, ali samo kada se odnosi na umjetnička djela, natjecanja i sl. Tako se npr. može reći *napet film* (u značenju uzbudljiv film), *napeta radnja* (u značenju uzbudljiva radnja nekoga književnoga djela, filma i sl.), *napeta utrka* i sl. Ne može se međutim u normiranom hrvatskom književnom jeziku pridjev *napet* rabiti u značenju uzbudljiv kada se odnosi na osobu. To znači da možemo reći *napet muškarac* u značenju nervozan muškarac, ali ne možemo reći *napet muškarac* u značenju uzbudljiv muškarac. U jeziku ulice u novije se vrijeme poglavito čuje: *on(a) mi je napet(a)* u značenju *on(a) mi je zanimljiv(a)*, *uzbudljiv(a)*. Iz jezika ulice ta pogrešna uporaba sve više prodire u jezik medija na različite načine, pa i u diskursu normiranoga književnog jezika. Takva višeznačnost pridjeva *napet* zaista je nepotrebna. Kao što možemo reći za čovjeka da je ljut i srdit, a za papriku samo da je ljuta, ali ne i srdita, isto tako za film možemo reći da je napet i uzbudljiv, a za čovjeka u tom značenju samo da je uzbudljiv, dok izraz *napet čovjek* ima posve drugačije značenje. Značenjsku zbrku iz primitivnoga jezika ulice koji osiromašuje rječnički fond ne treba prenositi u normirani hrvatski književni jezik. ■

PREDSTAVLJENE DVIJE KNJIGE ĐURE VIDMAROVIĆA

ZAGREB - Hrvatski književnik, povjesničar i dijasporolog Đuro Vidmarović predstavio je u Matici hrvatskoj u Zagrebu svoje dvije knjige književno-povijesnih promišljanja "Hrvati Boke kotorske kroz povijest (sjećanja i zaboravi)" i "Hrvatsko-židovske teme", u kojima se bavi problematikom Hrvata kao manjine.

Knjigu "Hrvati Boke kotorske kroz povijest (sjećanja i zaboravi)" predstavio je u Boki rođeni hrvatski znanstvenik Zvonimir Janović, koji je rekao kako je riječ o originalnom, osebujnom i zanimljivom prikazu političkih, gospodarskih i kulturnih događaja te života i položaja hrvatskoga naroda u Boki kotorskoj kroz povijest i danas.

"Autor u toj knjizi naglašava da su Hr-

vati u Boki kotorskoj domicilno pučanstvo, danas autohtona nacionalna manjina, te opisuje i dokazuje da je povijest Hrvata Boke kotorske neodvojiv dio povijesti hrvatskog naroda", rekao je Janović. Knjiga je izašla u izdanju nakladnika Hrvatske krovne zajednice Dux Croatorum iz Tivta.

O knjizi "Hrvatsko-židovske teme" govorila je znanstvenica Ljiljana Dobrovšak, koja je naglasila kako se Vidmarović pitanjima hrvatsko-židovske problematike bavi otprije, a pisao je i radove na židovske teme u hrvatskim i u izraelskim časopisima.

Kako sam kaže, izučavanju židovskih

tema posvetio se jer ga je fascinirala židovska književnost, jezik i kultura, a osobito njihovo rodoljublje i domoljublje. No, posebnu pozornost usmjerio je na istraživanje cionizma, koji naziva "fenomenom židovskoga nacionalno-nacionalističkog pokreta". Istražujući i pišući teme vezane uza Židove, pokušao je utvrditi i kakvi su bili odnosi Hrvata i Židova prije Drugoga svjetskog rata. Tim se temama bavi i u svojoj novoj knjizi, objavljenoj u izdanju hrvatskoga nakladnika Spiritus

Movens. Riječ je o skupu objavljenih radova i proširenih priloga koje je Vidmarović objavljivao samostalno ili u koautorstvu u raznim časopisima i novinama. (Radio Dux)

PREKRASNA HRVATSKA OKOM FOTOGRAFA ZAGREB, GORNJI GRAD

Snimio: Filip Lučin (više fotografija prekrasne Hrvatske pogledajte na www.filiplucin.com)

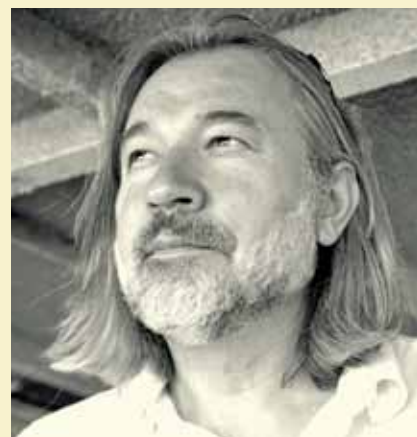
Gornji grad ili Gradec je povijesna jezgra grada Zagreba. Od srednjeg vijeka pa sve do 19. stoljeća činila je zajedno s Kaptolom središnje područje grada Zagreba. Trg sv. Marka je glavni trg Gornjega grada, nekad mjesto trgovanja, a danas političko sjedište Hrvatske, sa zgradama Hrvatskoga sabora, Vlade i Gradske skupštine. Na Gornjem gradu nalazi se i puno galerija i muzeja. Od zidina i gradskih vrata koje su nekad opasivale Gornji grad ostala su samo Kamenita vrata. Ovdje su još i poznate kule - Popova kula u kojoj je zvjezdarnica te kula Lotrščak koja je i vidikovac, a poznata je i po tome što iz nje grički top svakog dana pucnjem označava podne.

Zagonetni dječak u hrvatskim kinima

“Zagonetni dječak”, još jedna detektivska filmska priča o neustrašivom i domišljatom Koku nastala po romanu Ivana Kušana, nedavno je krenula u redovitu kinodistribuciju. - Jako sam zadovoljan filmom ‘Zagonetni dječak’. Nadmašio je mog Koka u mnogim stvarima, napet je i dinamičan, a po reakcijama publike mogu zaključiti da se i mnogima svidio - rekao nam je začetnik projekta *Koko na velikom platnu* Daniel Kušan, čiji je film *Koko i duhovi* pogledalo gotovo sto tisuća gledatelja.

Goranov vijenac Branku Čegecu

Goranov vijenac za cjelokupni pjesnički doprinos ove godine dobio je pjesnik Branko Čegec, a dobitnik nagrade Goran za mlade pjesnike je Stipe Odak za rukopis “Trobojno bijelo”. Goranovo proljeće ove godine obilježava tri značajne godišnjice: 100 godina rođenja Ivana Gorana Kovačića, 70 godina njegove smrti te 50 godina neprekinutog trajanja Goranova proljeća, najvažnije i najstarije pjesničke manifestacije u Hrvatskoj.

Film “Halimin put” Arsena Antona Ostojića osvojio je Grand Prix na 29. međunarodnome filmskom festivalu u gradu Monsu u Belgiji, jednom od najznačajnijih filmskih festivala u toj državi. Uz Grand Prix za najbolji film festivala, glumica Alma Prica osvojila je nagradu za najbolju glumicu, a poseban žiri fondacije Cinefemme iz Bruxellesa dodijelio je Ostojićevu filmu nagradu za najbolje ostvarenje u programu. Ostojić je rekao kako je odluka o nagradama dočekan iskrenim pljeskom, a film je popraćen izvrsnim reakcijama publike i žirija. Prema obrazloženju fondacije Cinefemme, taj “veličanstveni film o ženama i njegova poetska izvedba izabran je u službenoj konkurenciji između dvanaest projekata, a kazuje univerzalnu priču o pobjedi ljubavi nad besmislenošću rata”.

Halimin put osvojio Grand Prix u Belgiji

Rekonstruirana Bitka za Samobor

Na samoborskoj livadi Vugrinščak, podno staroga grada Samobora, osmi put zaredom održan je srednjovjekovni sajam i upriličena je "Bitka kod Samobora" između vojske kraljice Elizabete i poljskog kralja Vladislava Jagelovića. Bitka je održana pred mnoštvom znatiželjnika, koji su tijekom dana mogli posjetiti i srednjovjekovni sajam. Nakon bučne i vatrene bitke, posjetitelji ove manifestacije mogli su uživati u kuhanoj kaši u zdjelama od kruha, spremljenoj po starom receptu ili u drugim delicijama koje su se nudile na srednjovjekovnome sajmu.

Zagrebu nagrada za mobilnost

Prošlogodišnji program Europskoga tjedna mobilnosti Grada Zagreba, u kojemu je najzastupljeniji bio projekt PARKiranje, dobitnik je glavne nagrade za mobilnost (*Mobility Award*), dodijeljene na svečanosti održanoj u Bruxellesu. Cilj izbora bio je nagraditi lokalne vlasti za postignuća ostvarena u području osvješćivanja javnosti o održivim načinima prijevoza u gradskim sredinama te poticanja građana na kretanje i aktivne životne stilove kako bi se poboljšala opća kvaliteta života. Nagradu su primili predstavnici Grada Zagreba i agencije "EX-ALTO", koja je u suradnji s tvrtkom "Coca-Cola HBC Hrvatska" provodila projekt PARKiranje.

Opsada u Münchenu zbog Ivica i Janice

Hrvatska je svoju prisutnost na ovogodišnjemu turističkom sajmu u Münchenu osnažila angažmanom Ivica i Janice Kostelić. Kako javljaju iz Hrvatske turističke zajednice (HTZ), činjenica da su najpoznatiji članovi skijaške obitelji bili na štandu rezultirala je iznimno dobrom posjećenošću. Ivica i Janica družili su se i fotografirali s posjetiteljima, a o njihovom boravku na sajmu izvijestili su i mnogobrojni njemački mediji. "Hrvatski štand bio je pod pravom opsadom njemačkih obožavatelja koji su strpljivo iščekivali njihov dolazak i početak dijeljenja autograma", stoji u priopćenju HTZ-a.

USKRSNI OBİČAJI

dok se danas jede riba. Na Veliku subotu bile su završene sve pripreme za Uskrs. Pekao se kruh, kuhala se šunka, šarala su se jaja, čistile su se kuće i dvorišta, a djeca su pripremala gnijezda od svježe ubrane trave u koja će im zeko ostaviti poklone. Posebno pažljivo pripremala se košara s jelom za uskrsni doručak, koja se nosila na posvetu u crkvu na ranu jutarnju misu. Tu je bilo kruha ili pletenica, kuhane i pečene šunke, kuhane kobasice, pisanica, mladog luka i hrena. Nakon posvete jela, sve je bilo spremno za uskrsno slavlje. S ova dva recepta želimo vam pomoći u pripremi tradicijskih jela.

KUHANA ŠUNKA

Jedan dan prije kuhanja staviti šunku u vodu kako bi ispustila višak soli. Prije kuhanja dobro je oprati i staviti u veliku posudu te uliti hladnu vodu da pokrije šunku. Dodati u vodu i suhu kobasicu. Neka šunka lagano kuha onoliko sati koliko je teška. Kobasicu izvaditi ranije da se ne raskuha. Na kraju, kada se izvadi i šunka, dodati jaja da se kuhaju u toj vodi kako bi poprimila fine mirise od šunke i kobasice. (Priprema traje oko 1 sat.)

Čuvanje tradicijskih vrijednosti u uskrsnim običajima prenosi se uspješno već stoljećima. Ovim našim prilogom podsjetit ćemo vas na te stare običaje, djetinjstvo i tradicionalna uskrsna jela kojima se svi veselimo i pamtimo ih, poput nezaboravnoga uskrsnog doručka. Posljednje pripreme za Uskrs, kako duhovne tako i one praktične, obavljaju se u Velikom tjednu, od Cvjetnice do Uskrsa. Na Cvjetnicu se odlazilo na misu i posvećivale grančice cica-maca, te običavalo umivanje djevojaka u vodi u kojoj su bile latice nekoga proljetnog cvijeća. Posebno mjesto ima i Veliki petak kada se obvezno postilo, nekada se dan proveo na kruhu i vodi ili raznim tijestima s makom ili orasima,

PLETENICA

Sastojci:

1 kvasac s malo toplog mlijeka, žličica šećera i brašna
3 dcl mlijeka
1 dcl ulja
žlica soli
1 jaje
½ kg brašna

PRIPREMA

Staviti kvasac s mlijekom, brašnom i šećerom da se diže na toplome. U zdjeli s brašnom zamijesiti mekše tijesto dodavanjem kvasca, mlijeka, ulja, jaja i soli. Dobro izrađeno tijesto staviti na toplo mjesto da se diže. Kad se tijesto lijepo diglo, istresti ga na radnu ploču posutu brašnom i razdijeliti na tri jednaka dijela. Od svakoga uvaljati dugačku traku, sve tri trake pri vrhu spojiti i isplesti pletenicu, ostaviti je ravnu ili smotati u krug i staviti u podmazani i brašnom posuti lim. Namazati razmućenim žumančcem. Pustiti da se još kratko diže u limu pa staviti peći na 200 C oko 30 min.

SPLIT: U DERBIJU POBJEDA DINAMA

U zaostalom susretu 21. kola Prve HNL Dinamo je kao gost na Poljudu pobijedio Hajduk s 2 - 1 (2 - 1). Strijelci su bili: 0 - 1 Krstanović (11), 1 - 1 Jozinović (42) i 1 - 2 Ibanez (43). Pred 25.000 gledatelja sudio je Bebek iz Rijeke. Susret se trebao igrati u nedjelju, ali je morao biti odgođen za tri dana zbog poplavljenog terena. Ovom pobjedom vodeći Dinamo povećao je svoju prednost u odnosu na drugoplasiranog Hajduka na 11 bodova. Dinamo ima 47 bodova, Hajduk 36, koliko ima i treća Lokomotiva. Slijede Split i Rijeka s po 33 boda, te Slaven Belupo s 32. "Hajduk je želio pobjedu, ali na žalost nismo imali sreće da osvojimo makar jedan bod. Žao mi je zbog publike i naših navijača koji su ispunili Poljud", rekao je Krstičević. Odbio je komentirati događaj iz 80. minute kada je nakon Sušićeva udarca lopta pogodila ruku Dinamova nogometaša Vrsaljka, ali sudac nije dosudio niti jedanaesterac niti je Vrsaljku pokazao žuti karton koji bi značio njegovo isključenje iz igre jer je već bio dobio jedan žuti karton.

ČILIĆ PAO NA 12. MJESTO ATP LJESTVICE

Najbolji hrvatski tenisač Marin Čilić pao je jedno mjesto na najnovijoj ATP ljestvici i sada je 12. tenisač svijeta, dok je Ivanu Dodigu dobar nastup na turniru u Delray Beachu, gdje je stigao do četvrtfinala, donio napredak od dva mjesta, sa 62. na 60. Napredak od dva mjesta ubilježio je i Antonio Veić koji je sada 127. tenisač svijeta, a Ivo Karlović je skočio sa 150. na 143. poziciju. Nikola Mektić je, međutim, pao i to 17 mjesta i sada je 267.

JEDAN OD NAJVAŽNIJIH GOLOVA U MODRIĆEVOJ KARIJERI

Nogometaši Real Madrida izborili su plasman u četvrtfinale Lige prvaka nakon što su u uzvratnom dvoboju osmine finala na Old Traffordu pobijedili Manchester United 2 : 1. Naš Luka Modrić ušavši u igru u 57. minuti ubrzao je igru 'Kraljevskog kluba', a u 66. minuti sjajnim je udarcem s 25 metara zatresao mrežu engleskog sastava izjednačujućim pogotkom na 1 : 1. Taj pogodak okrenuo je situaciju na travnjaku te Realu trasirao put prema četvrtfinalu, što je pogotkom potvrdio Cristiano Ronaldo. - Vjerojatno je ovo jedan od najvažnijih pogodaka u mojoj karijeri i silno sam sretan zbog njega. No, sretan sam i zbog naše pobjede i činjenice što smo prošli dalje - rekao je Modrić poslije utakmice.

ACO PETROVIĆ PODNIO OSTAVKU U CEDEVITI

Trener hrvatskoga košarkaškog kluba Cedevite Aleksandar Petrović podnio je ostavku nakon poraza od Partizana (76 : 77), nakon kojeg se Cedevita oprostila od plasmata na Final Four. Nakon odlaska Božidara Maljkovića i preuzimanja momčadi, svi Petrovićevi pokušaji da podigne momčad i odvede je na pobjedničke staze bili su neuspješni i na kraju je razlaz bio neizbježan.

Croatian: universal business language.

At every business meeting across the world, you always have a piece of Croatia with you. The Cravat (necktie), originated from Croatia, where it comes in its best form: hand made, sophisticated design and premium quality by CROATA speak every language.

SHOP ONLINE
www.croata.hr

Salons **CROATA** in Croatia:

ZAGREB: Kaptol 13, Ilica 5 (Oktogon), Avenija Dubrovnik 16 (Avenue Mall), Zaprešićka 2 (Westgate), Lanište 32 (Arena Centar), Radnička cesta 52 (Green Gold); **VARAŽDIN:** Trg kralja Tomislava 2; **OSIJEK:** Trg Ante Starčevića 12; **SPLIT:** Mihovilova širina 7 (Voćni trg), Krešimirova 11 (Peristil); **DUBROVNIK:** Pred Dvorom 2